

योहन

योहन लिहि कीता चोकोट्ना कबुर

इद पुस्तकुन बारेता गोस्टि

लिहि कीतोना पोरोल: येसु किरिस्तुनोर सिस्यल आय्वल योहन.

लिहि कीता साल: किरिस्तु सकम मोदोडा पिडितगा लिहि किय्वल जर्ता.

मुके गोस्टि: येसुये बगवंतनोर मरि आंदुर. वोरे बगवंतना आत्मा सक्तिते, इद दुनियतुरकुन वूरा पापनल बचि किय्ले, मायनना रूप्ने वातोर आंदुर. सिरिप चोर येसुन पोरो बाव-बक्तिते बरोसा इर्वलिरे, बगवंतल मंवल स्वर्गना सोंदा परंतेर.

इव पोरो वेहता तीर निरुपन किय्ले, लेका सेलेड अचोड मयमतड काम्क कीतोर. नमुनत येतुन आडुर रसतुन दात मार्युस्वल, तीसा आट (38) साल्कनल रोगिते मंवन चोकोट किय्वल, पुटि-गुड्डिन नदुर सिय्वल, सातोर लाजरतुन नेंडुस्वल, सियुड हजर्क मांदितुन जेवुन दोस्वल, सम्दुर्ता येतुन पोरो ताक्वल. अनि “नावा पोरोल सूड्सि आयो बति, इव कामकुन सूड्सि तेर ना पोरो बरोसा इरट. अहन इर्किट्ते बस्केट जीवते स्वर्गना बगवंतन सडा मंदंतिट” इन्जेर बोदा वेहतोर. इव गोस्टिन बारेते इदेनगा लिहि कीसि मंता.

बगवंतना वचन मायनना रूप येत्वल

1 कलि गडे माय्वक मुनेने वचन इंवल्* मत्तोर. बगवंतन सडा वोर वचन इंवल् मत्तोर. वोर वचन बगवंतले आंदुर. ²वोर वचन इंवल् मोदोडले बगवंतन सडा मत्तोर. ³कलिता सम्दोतुन बगवंतल वोर वचंतुन हिंदले गडि कीतोर. वोर सेल्वा उंदि गिर वस्तु गडे माय्मकि. ⁴वोन्गा जीवा मंता. अद जीवा सम्दिरकुन वेड्चि सीता. ⁵वेड्चि सिकटितगा बहंते पारंतयो, अहने पर्जतड दिल्कनगा वोर वेड्चि सीसेर मंतोर. बति बस्केट्के अद वेड्चितुन सिकटि* पिहा परो.

⁶बगवंतल वोरोर मायनन सारि कीतोर. वोना पोरोल बाप्तिस्मा सिय्वल योहन.*

1 पुट 1:1; कीर्ता 45:6; सुबुत 8:22-31; येसा 7:14; 9:6; 40:9-11; मत्ता 1:23; योहा 1:2,14,18; 10:30-33; 16:28; 17:5; 20:28; रोमा 9:5; एपेसि 3:9; पिलिपि 2:6; कोलसि 1:17; 1तिमो 3:16; तीतु 2:13; हेब्रि 1:8-13; 7:3; 13:8; 2पेतु 1:1; 1योहा 1:1-2; 5:7,20; उजगिरि 1:2, 8,17; 2:8; 3:14; 19:13; 21:6; 22:13
3 पुट 1:1,26; कीर्ता 33:6; 102:25; येसा 45:12, 18; योहा 1:10; 5:17-19; 1कोरा 8:6; एपेसि 3:9; कोलसि 1:16-17; हेब्रि 1:2-3,10-12; 3:3-4; उजगिरि 4:11
4 कीर्ता 84:11;

7 अद वेड्चितुन बारेते तना वेह्वल गवतुन केन्चि, सम्दिर वोर वेड्चितुन दात्नोन पोरो बरोसा इरनिर इन्जेर वातोर. ⁸अद वेड्चि सिय्वल योहन आयोर. बति वेड्चितुन दात्नोन बारेते, वेह्वले वातोर वोर, सिरिप गवदारल आंदुर.

* **1:1-2** वचन इंवल्: इत्तेके येसु किरिस्तु इन्जेर अर्तम. * **1:5** बगवंतना सरि-मारग बूले मासि पाप्नड काम्कने निन्चि मंवल दुनिया. * **1:6** वेर अपोस्तुल योहन आयोर.

येसा 42:6-7,16; मत्ता 4:16; लूका 1:78-79; 2:32; योहा 1:8-9; 5:21,26; 8:12; 9:5; 11:25; 12:35,46; 14:6; अपो 26:23; 1कोरा 15:45; एपेसि 5:14; कोलसि 3:4; 1योहा 1:2, 5-7; 5:11; उजगिरि 22:16
5 योबु 24:13-17; सुबुत 1:22, 29-30; योहा 1:10; 3:19-20; 12:36-40; रोमा 1:28; 1कोरा 2:14
6 येसा 40:3-5; मलाकि 3:1; मत्ता 11:10; लूका 1:13,61-63, 76; योहा 1:33; 3:28; अपो 13:24
7 योहा 1:32-34,36; 3:26-36; 5:33-35; अपो 19:4
8 योहा 1:20; 3:28; अपो 19:4

⁹इद दुनियतुरकुन, बोर्ते जीवता सते वेड्चि सीसेर मंतोरो, वोर वासेर मंतोर.

¹⁰वोर वचन इंवल इद दुनियते वातोर. वोना केय्देने बगवंतल सम्दो गडि कियुस्तोर. बति इद दुनियतुर वोर करल बोर आंदुर इंवल वोड्कि किय्मकि. ¹¹वोर तंवुर्गा वातोर, बति वूर इज्जयेल लोकर* वोन वोप्मकि. ¹²तेर बति, बोर-बोर्ते तंवा पोरो बरोसा इर्तेरो, वूर सम्दिरकुन बगवंतनुर मरि-मियड आय्ले अदिकार सीतोर. ¹³आड-माड्सोन मरि-मियड जल्मा आतपिनय मेंदोल अनि नेतुडे वूर जल्मा आय्मकि. बति बगवंतल वूरकुन नेमि कीततुन* हिंदले वोनुर मरि-मियड आतेर.

¹⁴⁻¹⁵वोर वचन मायनल आसि, दर्तुरित पोरो वासि, मा नड्डुम पिस्तोर. बाप्तिस्मा सिखवल योहन वोर वचंतुन बारेते, “ना पेजेटल बोर्ते वांतोर’ इन्जि वेहतोनो, वोर वेरे आंदुर. वेर नाकुन तेर मोदोडले पिसि मत्ता काड्कि, नाकुन तेर डगुर आंदुर” इन्जेर जोर्ते गवा वेहतोर. वोर वचन माकुन बगवंतना बर्पूर सतेमुन अनि बर्पूर पेर्मता-दयतुन तोहतोर. इद सत अनि पेर्मता-दयतुन सूड्सि, बगवंतना मय्मतुन करि कीतट. बगवंतल तंवोर वोरोरे मंवल मरिन सीता मय्मा इदे आंद. ¹⁶वोना बर्पूर पेर्मता-दयतुन हिंदल, मरट सम्दिर आसिर्वादुन पेजेय आसिर्वाद येच्चेर मंतट. ¹⁷अव बव इत्तेके, मोदोडा आसिर्वाद तंवा इचा तीर पर्जा पिसनिर इन्जेर बगवंतल मोसेना केय्दे, दर्मता कानुन सीसि मत्तोर. बति इंके, रेंडवा आसिर्वाद येसु किरिस्तुना केय्दे अद कानुंतुन तेर चोकोट्णड पेर्मता-दया अनि

⁹ येसा 49:6; योहा 1:4, 7;6:32;12:46; 14:6; 1तेसा 5:4-7; 1योहा 2:8;5:20
¹⁰ मत्ता 11:27; योहा 1:5,18;17:25; अपो 17:24-27; 1कोरा 1:21; 2:8; हेब्रि 1:2-3; 11:3; 1योहा 3:1
¹¹ येसा 53:2-3; मत्ता 15:24; लूका 19:14; 20:13-15; योहा 3:32; अपो 3:25-26;7:51-52; 13:26,46; रोमा 15:8
¹² येसा 56:5; इर 3:19; होसे 1:10; मत्ता 10:40; 12:21;18:5; योहा 1:7; 2:23;3:18;11:52;20:31; अपो 3:16; रोमा 8:14; 2कोरा 6:17-18; गलति 3:26;4:6; कोलसि 2:6; 2पेतु 1:4; 1योहा 3:1,23;5:12-13
¹³ पुट 25:22; मत्ता 3:9; योहा 3:3,5-8;8:33-41; रोमा 9:1-5,7-16; 10:1-3; 1कोरा 3:6; पिलिपि 2:13; तीतु 3:5; याको 1:18; 1पेतु 1:3, 23;2:2; 1योहा 2:28-29; 3:9;4:7;5:1,4,18
¹⁶ योहा 3:34; रोमा 5:2, 17; 1कोरा 1:4-5; एपेसि 1:6-8,23; 2:5-10;3:19;4:7-13; कोलसि 1:19;2:9-10
¹⁷ पुट 22:18; रेंडा 5:1; लूका 1:54-55,68-79; योहा 1:14;5:45;7:19; 8:32;14:6; अपो 7:38; 28:23; रोमा 3:19-26; 5:20-21;6:14;15:8-12; 2कोरा 3:7-10; गलति 3:10-13, 17; हेब्रि 3:5-6; 8:8-12;9:22;10:4-10; उजगिरि 5:8-10;7:9-17
¹⁸ पुट 16:13;18:33;

सतेम इंवलिकुन सीतोर. ¹⁸बोरे बस्केने बगवंतन सूड्मकि. बति बस्केट बाबोन सडा मंवल* वोरोरे मरि आय्वल, माकुन बगवंतन बारेते वेह्चि तोहतोर.

बाप्तिस्मा सिखवल योहंता गवा

(मत्तयि 3:1-12; मार्क

1:1-8; लूका 3:1-9,15-17)

¹⁹येरुसलेमनल यूदुल्कनुर अदिकारिर, मोका वेर किरिस्तु मंदर इन्जेर पूसि किय्ले, कटोडलिरकुन अनि लेवियुल्कुन* योहंतगा सारि कीतेर. ²⁰ते योहन, “नना किरिस्तुना आयोन” इन्जेर मकुस्वक वूरकुन गवा वेहतोर. ²¹अस्के वूर, “ते निमे बोनि आंदि? येलिया* पर्वत्तनि कि?” इन्जेर पूसि कीतेर. ते, “नना आयोन”

* **1:11** यूदुल्क इन्जेर गिर केयंतेर.
* **1:13** बगवंतल तंवा आत्मा वूर्गा इर्ततुन हिंदल मरि-मियड आतेर. * **1:18** इत्तेके बाबो बगवंतल अनि मरि येसु वोरोरे इन्जेर अर्तम. * **1:19** लेवियुल्क इंवलिर लेविना कांदांतुर आंदिर. वीर बगवंतना मंदिरतुन बचि कीसेर, कटोडलिर किय्वलिक काम्कनगा मदत किय्वलिर आंदिर. * **1:21** येते बाप्तिस्मा सिखवल योहंतुन तेर तोत्तोर पर्वत्तल आंदुर. किरिस्तु वायन मुने वोर पर्वत्तल मल्सि वांतोर इन्जेर यूदुल्क बरोसा कीतेर.

32:28-30;48:15-16; बहिरि 3:4-6;23:21; 33:18-23;34:5-7; इसोब 12:8; रेंडा 4:12; येहो 5:13-6:2; नाय 6:12-26; 13:20-23; सुबुत 8:30; येसा 6:1-3; 40:11; दुक्सा 2:12; येहेज 1:26-28; होसे 12:3-5; मत्ता 11:27; लूका 10:22; 16:22-23; योहा 1:14;6:46; 12:41;14:9;17:6, 26; कोलसि 1:15; 1तिमो 1:17;6:16; 1योहा 4:9,12,20; 5:20
19 लूका 3:15-18; योहा 10:24; अपो 13:25
20 मत्ता 3:11-12; मार 1:7-8; लूका 3:15-17; योहा 3:28-36
21 रेंडा 18:15-18; मलाकि 4:5; मत्ता 11:14;16:14;17:10-12; योहा 1:25;7:40

इन्जेर इत्तोर. “मन्जे बविसत्ने वांतोर इन्जि वेहतेर वोर पर्वक्तनि कि?” इन्जेर वूर पूसि कीतेर. बति योहन “नना आयोन” इन्जेर वेहतोर. ²²अस्के वूर, “असल निमे बोनि आंदि? माकुन सारि कीतुरकुन ममोट जवब सिया लागर. नी बारेते बतल वेहना इंतियो अद माकुन वेहा” इन्जेर योहंतुन पूसि कीतेर. ²³ते योहन, “येसया पर्वक्तल मोदोल वेहतपिनय, «बगवंतल* वायन साटि सरि सुद्रि कीम्ट्» इन्जेर बोडि गुटनगा किलिवल लेङ्ना ननय आंदुन” इन्जेर वूरकुन वेहतोर.

²⁴⁻²⁵अस्के सवल्लूक पूसि कियले वातुर्गटल कहितुर परिसयुल्लूक, “निमे किरिस्तुनि आय्वि, येलियनि आय्वि, बविसत्ने वाय्वल पर्वक्तनि गिर आय्वि. ते निमे बद अदिकार्दे बाप्तिस्मा सीसेर मंति?” इन्जेर योहंतुन पूसि कीतेर. ²⁶ते योहन, “नना येते बाप्तिस्मा सीसेर मंतोन. बति ना पेजेटल वाय्वल मी नडुम मंतोर. मिरट वोन वोङ्कि किय्विट. ²⁷ना पेजेटल वाय्वल नाकुन तेर डगुर सक्तिवंतल आंदुर. वोनड चेपुल्लूना पटि रेहले गिर नना कामि सियोन*” इन्जेर वेहतोर. ²⁸इव गट्णड योहन बाप्तिस्मा सीसेर मत्तोर अद योर्दन लविडुन सिडयिड बाज मंवल बेतनिया इंवल चहरतगा जर्गटड.

येसुये बगवंतनोर मरि
इन्जेर वेह्चि तोह्वल

²⁹दुस्रो नेटि योहन तन्गा वाय्वल येसुन सूड्सि,

“इचुला! वेरे दुनियतुरड पापकुन कान्चि वोय्वल बगवंतना गोरे पिला

²³ येसा 40:3-5; मत्ता 3:3; मार 1:3; लूका 1:16-17, 76-79; 3:4-6

²⁶ मत्ता 3:11; मार 1:8; लूका 3:16; योहा 1:10-11; 8:19; 17:25; अपो 1:5; 11:16; 1योहा 3:1

²⁷ मत्ता 3:11; मार 1:7; लूका 3:16; योहा 1:15, 30
²⁸ योहा 3:23; 10:40

²⁹ पुट 22:7-8; बह्ति 12:3-13; कटोडा 16:21-22; येसा 53:7, 11; मत्ता 1:21; 20:28; योहा 1:36;

3:16; अपो 8:32; 13:39; 1कोरा 15:3; 2कोरा 5:21; गलति 1:4;

3:13; 1तिमो 2:6; तीतु 2:14; हेब्रि 1:3; 9:28; 1पेतु 1:19; 2:24;

3:18; 1योहा 2:2; 3:5; 4:10; उजगिरि 1:5; 5:6, 8, 12-13; 6:1, 16; 7:9-10,

14, 17; 12:11; 13:8; 14:1, 4, 10; 15:3; 17:14; 19:7, 9; 21:9; 27-22:3

³⁰ योहा 1:15, 27
³¹ मलाकि 3:1; लूका 1:17

³² मत्ता 3:16; मार 1:10; लूका 3:22
³³ मत्ता 3:11; मार 1:7-8;

लूका 3:16; योहा 3:5, 34; अपो 1:5; 10:44-47; 11:15-16; 19:2-6;

1कोरा 12:13; तीतु 3:5-6
³⁴ कीर्ता 2:7; 89:26-27;

मत्ता 4:3; 17:5; 26:63; 27:40, 43, 54; मार 1:1, 11; लूका 1:35; 3:22;

योहा 1:49; 3:16-18, 35-36; 5:23-27; 10:36; 11:27; 19:7; 20:31;

रोमा 1:4; 2कोरा 1:19; हेब्रि 1:1-2, 5-6; 7:3; 1योहा 2:23; 3:8;

4:9, 14-15; 5:9-13, 20; उजगिरि 2:18

आंदुर. ³⁰इदेन मुने, ‘ना पेजेटल बोर्ते वांतोर इन्जि वेहतोनो, वोर वेरे आंदुर. वेर नाकुन तेर मोदोडले पिसि मत्ता काङ्कि,* नाकुन तेर डगुर आंदुर’ इन्जेर वेन बारेतेन वेह्चि मत्तोन. ³¹असल वोर बोर आंदुर इंवल नना वोन वोङ्कि कीसि मनोन. बति इज्रयेल लोकरकुन वोर तंवा वोङ्कि अरुसीनुर इन्जि बाप्तिस्मा सीतोन. ³²अस्केने हाबर कोले मासि, बगवंतना पवित्रा आत्मा उंदि पारेवत दात येसुन पोरो रेय्वल सूड्तोन. ³³येते बाप्तिस्मा सियले नाकुन सारि कीतोर वोर बगवंतले, ‘बोन पोरो पवित्रा आत्मा पारेवत दात रेय्सि उद्वल सूडंतियो, वोरे लोकरकुन पवित्रा आत्मते बाप्तिस्मा सिय्वल* आंदुर’ इन्जेर वेहतोर. अहन वेह्वक इत्तेके, वोन नना वोङ्कि कीसि मनोन. ³⁴इद सम्दो सूड्सिने, ‘वेरे बगवंतनोर मरि आंदुर*’”

इन्जेर बाप्तिस्मा सिय्वल योहन येसुन बारेते गवा वेहतोर.

येसुनुर मोदोडुर सिस्यलिर

³⁵दुस्रो नेटि दुपरिता नालुड नेक्नेके योहन अनि वोनुर इविर सिस्यलिर गिरे

* **1:23** बगवंतल: सेलेते पर्बु. * **1:27** वोर बेय डगुर माल्लकल आंदुर. नना वोनोर दासिना आसि मंले गिर कामि सियोन. * **1:30** कलि गडे मायन मोदोले वचंता रूप्ने पिसि मंवल येसु आंदुर.

* **1:33** पाप्ने ताक्वलिर लोकरड दिलकुन आत्मा सक्तिते पवित्रा किय्वल इन्जेर अर्तम. * **1:34** बगवंतल नेमि कीतोर वोर.

अग्ने निल्लिस मत्तेर. ³⁶अदे वकत्ते येसु अगटल वीड्सेर मत्तेर. वोन सूड्सि, “इचुला! बगवंतना गोरे पिला” इन्जेर योहन सिस्यलिरकुन वेहतोर. ³⁷अद केन्चि वूर इविर सिस्यलिर, येसुन पेजेय सोत्तेर. ³⁸ते अस्के वूर तंवा पेजेय वाय्वल सूड्सि, येसु पेजे मल्लिस, “मीकुन बतल पहेजे?” इन्जेर पूसि कीतोर. ते वूर “गुरुजि*! निमे बगा मंदंति?” इन्जेर पूसि कीतेर. ³⁹ते येसु, “वासि सूडट” इन्जेर इत्तोर. अस्के लग-बग पोद्रेक नालुड नेक्सेर मत्ता. ते वोर मंवल जागतगा सोन्जि, अंटित्क अगन मत्तेर. ⁴⁰योहंता गोस्टि केन्चि येसुन पेजेय सोत्तुर इविर्गटल वोराना पोरोल आंद्रेयल. वेर सीमोन-पेतुर्तोर तमुर आंदुर. ⁴¹वेर आंद्रेयल तंवोर तादल सीमोन-पेतुरतुन बेटे मासि, “दादा! किरिस्तुन* सूड्तोम” इन्जेर वेहतोर. ⁴²अनि वोन येसुनगा पिप्पिस वातोर. ते येसु वोन सूड्सि, “निमे योहंतोर* मरि सीमोंति आदि. बति इडेडल नीकुन केपा* इन्जि केयनिर” इन्जेर इत्तोर. वेन पेतुरु गिर इंतोर.

येसु पिलिपुन अनि नतनियेलतुन केय्वल

⁴³दुस्रो नेटि येसु गलिलया येरियते सोंले निर्नय कीतोर. ते नड्डुम पिलिपुन सूड्सि, “ना सडा वरा” इन्जेर येसु केय्तोर. ⁴⁴वेर पिलिप, आंद्रेयल अनि पेतुरु मुविर्ते बेत्सयिदा चहर्तुर आंदिर. ⁴⁵पिलिप नतनियेलतुन महक्ले सोत्तोर. वोर बेटे माता पेजे, “मोसेना दर्मता कानुंतगा अनि दुसुर पर्वत्तलिर लिहि कीतनगा वोन

³⁶ येसा 65:1-2; योहा 1:29; हेब्रि 12:2; ¹पेतु 1:19-20
³⁷ जेकर्या 8:21; रोमा 10:17; उजगिरि 22:17
³⁸ योहा 1:49; 3:2;6:25;18:4,7
³⁹ सुबुत 8:17; मत्ता 11:28-30; लूका 24:29; योहा 1:46;6:37
⁴⁰ मत्ता 4:18-22; मार 1:16-20
⁴¹ कीर्ता 89:20; योहा 1:45;4:25
⁴² योहा 21:15-17
⁴³ येसा 65:1; मत्ता 4:18-21;9:9; योहा 6:5;12:21;14:8
⁴⁴ मत्ता 10:3; 11:21; योहा 12:21
⁴⁵ पुट 3:15;22:18; 49:10; रेंडा 18:18-22; येसा 4:2;7:14;9:6;53:2; मीका 5:2; जेकर्या 6:12; 9:9; मत्ता 2:23;13:55; 21:11; मार 6:3;14:67; लूका 2:4;3:23;4:22; 24:27,44; योहा 1:46-48; 5:45-46;6:42;18:5,7; 19:19;21:2; अपो 2:22; 3:6;10:38;22:8;26:9
⁴⁶ योहा 4:29; 7:41-42,52
⁴⁷ कीर्ता 32:2; रोमा 9:6
⁴⁸ कीर्ता 139:1-2; येसा 65:24; मत्ता 6:6; योहा 2:25
⁴⁹ जेपंया 3:15; जेकर्या 9:9; मत्ता 2:2;21:5; 27:11,42; लूका 19:38; योहा 1:34,38
⁵¹ पुट 28:12; येहेज 1:1; दानि 7:9-10,13-14; मत्ता 3:16;4:11; 16:13-16,27-28;25:31; 26:24; मार 1:10;14:62;

बारेते लिहि कीतेरो, वोर माकुन बेटे मातोर. वारे नजरेत चहर्तोर योसेप्नोर मरि येसु आंदुर” इन्जेर पिलिप वेहतोर. ⁴⁶अद केन्चि नतनियेल, “एहे! नजरेतनल बतय चोकोट्ना पुटरिय?” इन्जेर पिलिपुन पूसि कीतोर. ते “वासि सूडा” इन्जेर पिलिपु इत्तोर. ⁴⁷ते नतनियेल येसुनगा वासेर मनेके वोन सूड्सि, “इचुलट! वेर करल इज्रयेल जातितोर आंदुर. वेन्गा कपट बतय सेले” इन्जेर वोन बारेते येसु वेहतोर. ⁴⁸ते नतनियेल, “ना बारेते नीकुन बहन टावा?” इन्जेर पूसि कीतोर. ते येसु, “पिलिपु, नीकुन केय्वक मुने, निमे अन्जुरि मरत बूड मनेकेन नीकुन सूड्तोन” इन्जेर वेहतोर. ⁴⁹अस्के नतनियेल, “ये गुरुजि! निमे बगवंतनोर मरिनि अनि इज्रयेल लोकुरोर राजनि आदि!” इन्जेर जवब सीतोर. ⁵⁰ते येसु, “नीकुन अन्जुरि मरत बूड मनेकेन सूड्तोन इन्जेर वेहतुन हिंदले, बरोसा इर्सेर मंति कि बतल? इवेन तेर डगुक काम्क सूडंति. ⁵¹अव बव इत्तेके, हाबर कोले माय्वल, स्वर्गनल बगवंतनुर दूतलिर स्वर्गनोर माय्ननगा* बूड रेय्वल, वर्वल मिरट सूड्किट. इद सतेम आंद” इन्जेर वेहतोर.

* **1:38** गुरुजि: सेलेते «रबि». * **1:41** किरिस्तुन: हेब्रि बासते मेसयल इंतोर. इदेना अर्तम पर्जतुन बचि कियले, बगवंतल नेमि कीसि, सारि किय्वल राजल. वेन साटि यूदुल्क सूड्सेर मत्तेर. * **1:42** वेर येते बाप्तिस्मा सिख्वल योहन आयोर. * **1:42** इव रंडुते पोरोल्कना अर्तम बंडा. * **1:51** माय्नना रूप्ने वातोर वोर बगवंतनोर मरि.

लूका 2:9,13;3:21;22:43, 69;24:4; योहा 3:13-14; 6:47; 10:1;14:12;21:18; अपो 1:10-11;7:56; 10:11; 2तेसा 1:7, 9; 1तिमो 3:16; हेब्रि 1:14; यूदा; उजगिरि 4:1;19:11

येतुन आडुकर्ना रसा कियवल

2 इद जर्गिस रंड रोज्क* आता पेजे, गलिलया येरियता, काना इंवल चहर्ते, उंदि मर्मि-पोरोल जर्ता. येसुना अवल अगा मत्ता. ²अव मर्मिनगा येसुन अनि वोनुर सिस्स्यलिरकुन गिर केय्सि मत्तेर. ते अगा वूर सोत्तेर. ³अद जेवुंतगा आडुकर्ना रसा मार्ता. ते अवल, “वूर्गा आडुर रसा मार्ता” इन्जेर येसुन वेहता. ⁴ते येसु, “नाकुन बारि वेहंति वो? नना बोना आंदुन इंवल वोड्कि अरुस्वल वकत अजुन वायोये” इन्जेर अवन वेहतोर. ⁵अस्के अवल सर्बरेय कियवलिर सडा, “वोर वेहता तीर कीम्ट” इन्जेर वेहता. ⁶यूदुल्क सुदुड कियवल कामुन साटि, अगा नारितड बंडनड सारुड सोरड मत्तड. उंदि उंदि सोरा येडुड-आट बिंदेना येर पियुंदुड. ⁷येसु, “अव सोरन येते निहट” इन्जेर सर्बरेय कियवलिरकुन वेहतोर. ते वूर अव सोरड सिगा सिगा निहतेर. ⁸अस्के येसु, “इडे मिरट! इचुसि मुडुसि जेवुंता इंतजम कियुस्वनगा वोम्ट” इन्जेर वेहतोर. ते वूर वोतेर. ⁹⁻¹⁰वोर इंतजम कियुस्वल येतल मारिता अद आडुर रसतुन सवद सूड्तोर. अद रसा बगटल वाता अनि बहन तयर आता इंवल वूर सर्बरेय कियवलिरकुन टावा. बति वोर इंतजम कियुस्वन टावा सेले. ते वोर मायनल नोव्रन केय्सि, “दुसुर सन्दिर मोदोल चोकोट्ना रसा* वेडिसि, मांदितुन निसा वर्ता पेजे, चण्डि आडुर रसा वेडियंतेर. बति निमे आक्रि वेरि गिर बेय चोकोट्ना रसा वेड्युसीति” इन्जेर इत्तोर. ¹¹इहिन येसु गलिलया येरियता

1 योहा 4:46
4 बोदा 3:1; योहा 7:6,
30:8;20;12:23;
13:1;19:26-27
5 पुट 6:22; नाय 13:14;
लूका 5:5-6;6:46-49;
योहा 15:14; अपो 9:6;
हेब्रि 5:9;11:8
6 मार 7:2-5; योहा 3:25;
एपेसि 5:26; हेब्रि 9:10
7 2राजा 4:2-6
11 योहा 1:14;
3:2;20:30-31
12 मत्ता 4:13;12:46
16 येसा 56:5-11;
इर 7:11; मत्ता 21:13;
मार 11:17; लूका 2:49;
योहा 5:17; 2पेतु 2:14-15
17 कीर्ता 69:9;119:139

काना इंवल नाटे अद मय्यता काम कीसि, तंवा सक्तितुन तोहतोर. अदेन साटि वोनुर सिस्स्यलिर वोन्गा बरोसा इर्तेर.

¹²अद आता पेजे येसु, वोना अवल, तमुक अनि सिस्स्यलिर मीरे मासि कपर्नहोम इंवल चहर्ते सोत्तेर. अनि कहि रोज्क वूर अगन मत्तेर.

येसु मंदिरतगा सोंवल

(मत्तयि 21:12-13; मार्क 11:15-17; लूका 19:45-46)

¹³⁻¹⁴यूदुल्कना पस्का इंवल सड करुम वाता. ते येसु येरुसलेम सोत्तोर. अगा येव्ता पेजे, बगवंतना मंदिरतगा येसु सोत्तोर. अद मंदिरता आव्रतगा बलिदान सियले कोंदन, गोरेन अनि पारेवन वोम्वलिर बेपरिदार्क अनि दुस्रो देस्रड कोतन बद्लि कियवलिर गिर अगा उच्चि मत्तेर. ¹⁵अद सूड्सि, येसु नोडेने चाटुन मोडि कीसि गोरेन, कोंदन अनि सन्दिरकुन मंदिरतल पूडि सीतोर. वूर कोतड बद्लि कियवलिरड कोतन रीक्सि, वूरड टेबलकुन उल्टि कीतोर. ¹⁶वूर पारेवड वोम्वलिर सडा येसु, “नावोर बाबोना रोतुन हाटुमुन दात कियमट. इव सन्दिन इगेटल बहिर वोम्ट” इन्जेर वेहतोर.

¹⁷अद सूड्सि, “नीवा रोतुन पर्जा वेले मानि कियना इन्जेर आसा कीता काड्कि, दुसुर नाकुन बेय उल्टा आसेर मत्तेर”

* 2:1 कहि जागड मूंद रोज्क इन्जेर मंता.

* 2:9-10 यूदुल्क आडुर्कनल रसा तेंड्सि, वेले रोज्क ईर्सि, सोवुसंतेर. अद कलदुन दात मारिता पेजे उंटेर.

इन्जेर दर्मा-ग्रंत्नगा लिहि कीसि मंता इन्जि, सिस्यलिर यादि कीतेर.

¹⁸ बति यूदुल्कनुर अदिकारिर येसुनगा वासि, “नीकुन बगवंतल अदिकार सीसि मत्तेके, माकुन उंदि निसनि तोहा?” इन्जेर पूसि कीतेर. ¹⁹ ते येसु, “इद मंदिरतुन उलिट कीम्ट. तेन नना तिरिसि मूंद रोज्क्ने दोहंतोन” इन्जेर वेहतोर.

²⁰ अद केन्चि यूदुल्क गुल आसि, “इद मंदिरतुन दोहले चालिस सारुड (46) साल्क पियता. निमे मूंद रोज्क्ने दोहा परंतिय?” इन्जेर येसुन इत्तेर. ²¹ बति येसु तंवा मेंदोडा मंदिरतुन बारेते इद गोस्टि वेहतोर. ²² सिस्यलिर, येसु सासि-नेंइता पेजे, इदेन हेतु कीसि, दर्मा-ग्रंत्नगा लिहि कीसि मंवडुन अनि येसु वेहता गोस्टितुन पोरो बरोसा इर्तेर.

मायनना दिलतगा मंवल येसुन टावा

²³ पस्का सड्दड दिवोसकुन रोपो येरुसलेमनगा, वोर येसु कीतड मय्मतड कामकुन सूड्सि, वेलेटिर वोन्गा बरोसा इर्तेर. ²⁴⁻²⁵ बति येसु वूरकुन नंमकि. बारितेके सम्दिरड दिलकुन तना करि किय्वल आता काड्कि, दुसुर बारेते येसुन बोरे गवा वेहा लागो.

निमे उंडे मला जल्मा येता लागर

3 परिसयुल्कना बाज्जोर निकोदेम इंवल यूदुल्कनोर मुके अदिकारि मत्तोर. ² वोर उंदि रात्ना येलते येसुनगा सोन्जि, “गुरुजि, ‘निमे बगवंतनगटल वातोनि आंदि’ इन्जेर माकुन टावये. बारितेके, निमे किय्वलिक मय्मतड काम्क बगवंतना सात सेल्वा बोरे किया

19 मत्ता 12:40;26:60-61; 27:40; मार 14:58; 15:29; अपो 2:32; 3:15; रोमा 8:11
21 योहा 1:14; 1कोरा 3:16; 6:19; 2कोरा 6:16; एपेसि 2:20-22; कोलसि 1:19; 2:9; हेब्रि 8:2
22 योहा 12:16; 14:26;16:4
23 लूका 8:13
2 मत्ता 22:16; योहा 5:36; 9:16,30-33;11:47-48; अपो 2:22;4:16-17;10:38
3 रेंडा 29:4; इर 5:21; मत्ता 5:18;13:11-16; 16:17; योहा 1:5, 13,51;3:5-6;12:40; 2कोरा 1:19-20;4:4;5:17; गलति 6:15; एपेसि 2:1; तीतु 3:5; याको 1:17-18; 3:17; 1पेतु 1:3,23-25; 1योहा 2:29;3:9;5:1, 18; उज्जगिरि 3:14
4 1कोरा 1:18;2:14
5 येसा 44:3-4; येहेज 36:25-27; मत्ता 3:11;5:20;18:3; 28:19; मार 16:16; लूका 13:3,24; योहा 1:13; 3:3; अपो 2:38; 3:19; रोमा 8:2; 14:17; 1कोरा 2:12; 6:11; 2कोरा 5:17-18; गलति 6:15; एपेसि 2:4-10;5:26; 2तेसा 2:13-14; तीतु 3:4-7; 1पेतु 1:2; 3:21; 1योहा 2:29;5:1,6-8
6 पुट 6:12; योबु 14:4; 25:4; कीर्ता 51:10; येहेज 11:19-20; 36:26-27; योहा 1:13; रोमा 7:18;8:4-9, 13; 1कोरा 6:17; 15:47-50; 2कोरा 5:17; गलति 5:16-21,

परोर” इन्जेर वेहतोर. ³ अस्के येसु, “वोरोर पूना जल्मा येता बीगर, बगवंतना राजनगा ईसा येता परोर.* इद गोस्टि सतेम आंद” इन्जेर निकोदेमुन वेहतोर. ⁴ अस्के निकोदेम, “बुडियल आतोर मायनल बहन जल्मा येता परनुर? उंडे उंदि जोका अवना पीटे नेड्सि जल्मा येता परनुर कि बतल?” इन्जेर येसुन पूसि कीतोर. ⁵ ते येसु, “वोरोर येते अनि आत्मते जल्मा आया बीगर, बगवंतना राजनगा नेडा परोर. इद गोस्टि सतेम आंद” इन्जेर वेहतोर. ⁶ “अवल-बाबो मेंदोडुन जल्मा सिया परंतेर. बति आत्मतुन बगवंतना आत्मा जल्मा सिया परंता. ⁷ अदेन साटि, ‘पूना जल्मा येता लागर’ इत्तेके निमे गुल आय्मा. ⁸ वडि तनकुन इस्टम वाता अद बाजनल वांता. मिरट अद वडिता आवज केन्जंतिट बति, अद वडि बगटल वांतयो, बेके दांतयो इंवल मीकुन टावा सेले. अहने बगवंतना आत्मते जल्मा आय्वल गिर मंदंता” इन्जेर येसु वेहतोर.

⁹ ते निकोदेम, “इद बहन जग्मड मंदर?” इन्जेर येसुन पूसि कीतोर. ¹⁰ अस्के येसु, “इज्रयेल्कनोर डगुर गुरुनि आंदि. इदेन बारेते नीकुन करे मायो कि?” इन्जेर इत्तोर. ¹¹ “माकुन करे माता अदेन बारेते अनि सूड्ततुन बारेते वेहंतोम.

* 3:3 ग्रीकु बासतगा, “बगवंतना राज सूडा परोर” इन्जेर मंदंता.

24; एपेसि 2:3; कोलसि 2:11; 1योहा 3:9 7 योहा 3:3; एपेसि 4:22-24; उज्जगिरि 21:27 8 योबु 37:10-13, 16-17,21-23; कीर्ता 107:25,29; बोदा 11:4-5; येसा 55:9-13; येहेज 37:9; मार 4:26-29; योहा 1:13; अपो 2:2;4:31; 1कोरा 2:11;12:11; 1योहा 2:29;3:8-9 9 लूका 1:34; योहा 6:52,60 11 येसा 65:2; योहा 1:18;7:16;8:14,28-29, 38;12:49;14:24; 2कोरा 4:4

इद गोस्टि सतेम आंद. बति मावा गवतुन मिरट नम्बिट. ¹²नना मीकुन इद दुनियतड गोस्टिन बारेते वेहनेकेन बरोसा किय्विट. ते स्वर्गनड गोस्टिन बारेते वेहतेके बहन बरोसा कीकिट?" इन्जेर वेहतोर. ¹³"स्वर्गनल रेय्सि वाय्वल स्वर्गनोर मायनल आय्वल नाकुन तपुसि, दुसोर बोरे पोरु स्वर्गगा सोन्मकि. ¹⁴मोसे बोडि गुटनगा पितुडा उंदि तरस कीसि, डडल कटेतगा बहंते लिम-लोम कीतोरो, अहने स्वर्गनोर मायनल आय्वल नाकुन गिर मोद्नगा टाडि किया लागर. ¹⁵अहन कीतेकेन, ना पोरु बरोसा इर्वलिरकुन बस्केट पिस्वल जीवा पुटंता.

¹⁶"बगवंतल दुनियतुरकुन बेय लाड कीता काड्कि, तंवोर वोरारे मंवल मरिन इद दर्तुरितगा सारि कीतोर. वोन पोरु बरोसा इर्वल हर वोरोर नासेडम आय्वकने, वूरकुन बस्केट गिर पिस्वल जीवा पुटना इन्जेरेते इहिन कीतोर. ¹⁷दुनियतेरकुन सिक्सा वाट्ले बगवंतल वोर मरिन सारि किय्मकि बति, बचि किय्लेने सारि कीतोर.

¹⁸"वोन्गा बरोसा इर्वन सिक्सता तस्वा मनो. बति बरोसा कियोर वोन, बगवंतनोर वोरारे मंवल मरिन बरोसा किय्वा काड्कि, इदेन मुनेने वोना सिक्सता तस्वा आता. ¹⁹बारितेके वोर दुनियतुर सन्दिर्गा वेड्चितुन पिय्सि वातोर. बति लोकुर तम्बड काम्क करब्नड कीनेके, सिकटिते मंलेने पसंद कीतेर. अद तस्वता कारन इदे आंद. ²⁰करब काम किय्वल हर मायनल वेड्चितुन पसंद कियोर. तंवड करब कामकुन मकुसि इरन साटि,

¹² 1कोरा 2:7-9;3:1-2; हेब्रि 5:11; 1पेतु 2:1-3
¹³ रेंडा 30:12; सुबुत 30:4; मार 16:19-20; योहा 1:18; 3:31;6:33,38,42,46, 62;13:3;16:28-30; 17:5; अपो 2:34;20:28; रोमा 10:6; 1कोरा 15:47; एपेसि 4:9-10
¹⁴ इसोब 21:7-9; 2राजा 18:4; कीर्ता 22:16; मत्ता 26:54; लूका 18:31-33; 24:20,26-27,44-46; योहा 8:28;12:32-34; अपो 2:23;4:27-28
¹⁵ येसा 45:22; मार 16:16; लूका 19:10; योहा 1:12;3:16, 36;5:24;6:40,47; 10:28-30;11:25-26; 12:44-46;17:2-3; 20:31; अपो 16:30-31; रोमा 6:22-23;10:9-14; गलति 2:16,20; हेब्रि 7:25;10:39; 1योहा 2:25;5:1,11-13,20
¹⁶ पुट 22:12; मत्ता 9:13; मार 12:6; लूका 2:14; योहा 1:14,18,29; 3:15,36;6:40;10:28; 11:25-26; रोमा 5:8,10; 8:32; 2कोरा 5:19-21; एपेसि 2:4; 2तेसा 2:16; 1तिमो 1:15-16; तीतु 3:4; 1योहा 4:9-10, 19; उज्जिगिरी 1:5
¹⁷ लूका 19:10; योहा 1:29;5:45;6:29, 40,57;7:29;8:15-16, 42;10:36;11:42; 12:47-48;17:3,8; 20:21; 1तिमो 2:5-6; 1योहा 2:2;4:14
¹⁸ मार 16:16; योहा 1:18;3:36;5:24; 6:40,47;20:31; रोमा 5:1; 8:1,34; हेब्रि 2:3;12:25; 1योहा 4:9;5:10,12

वोर वेड्चितगा वायोर. ²¹बति सत्ने ताक्वल तंवड काम्क बगवंतना केय्दे जर्सेर मंतड इन्जि, अवेन बहिर तोहले, वेड्चिते वांतोर" इन्जेर वेहतोर.

येसुन बारेते योहन गवा वेहवल

²²अद आता पेजे, येसु अनि वोनुर सिस्सलिर यूदया येरियतगा सोन्जि, पर्जतुन बाप्तिस्मा सियुसेर, कहि रोज्क अगने मत्तोर. ²³सलिमुन करुम्ना अय्नोंन इंवल जागतगा कूब येर मत्ता काड्कि, अगा योहन बाप्तिस्मा सीसेर मत्तोर. ²⁴ते लोकुर सोन्जि बाप्तिस्मा येच्चेर मत्तेर. इद गट्ना योहन जेलतगा अर्वक मुनेन जर्ता. ²⁵उंदि दिया योहंतुर सिस्सलिरकुन अनि यूदुल्कना जातितोन नडुम सुदुड आय्वल रिबजुन बारेते जट-पट लागता. ²⁶ते वूर सिस्सलिर योहंतगा वासि, "गुरुजि! योर्दन लविडुन हंदा बाज, नी सडा बोर्ते मत्तोरो अनि निमे वोन बारेते गवा वेह्तियो, वोर इंके बाप्तिस्मा सीसेर मंतोर. सन्दिर् वोन्गन सोन्जेर मंतेर" इन्जेर वेहतेर. ²⁷ते योहन, "स्वर्गनल बगवंतल सीतेकेन तपा बोरे बतय येता परोर. ²⁸"नना किरिस्तुना आयोन. बति वोन मुने सारि कीतोर वोर कब्रियना आंदुन' इंवडुन मिरटे गवा मंतिट.

¹⁹ योहा 8:12; 9:39-41; रोमा 1:32; 2तेसा 2:12; 2पेतु 3:3
²⁰ योबु 24:13-17; सुबुत 1:29;4:18; योहा 7:7; एपेसि 5:11-13; याको 1:23-25
²¹ कीर्ता 1:1-3;119:80;139:23-24; योहा 5:39; गलति 6:8; 1योहा 1:6;4:15-16; 3योहा 11
²² योहा 3:26;4:1-3
²⁴ मत्ता 4:12;14:3
²⁵ योहा 2:6
²⁶ योहा 1:7
²⁷ इसोब 16:9-11; 17:5; इर 1:5;17:16; आमोस 7:15; मत्ता 21:25;25:15; मार 11:30-31;13:34; रोमा 12:6; 1कोरा 2:12-14;4:7;15:10; एपेसि 3:7-8; 1तिमो 2:7; हेब्रि 5:4-5; याको 1:17; 1पेतु 4:10-11
²⁸ मलाकि 3:1; योहा 1:20,23

²⁹ नमुनतुन मर्मिनगा नोब्रल मुके आंदुर इंट. वोर नोब्रिनोर माल्कल आंदुर. वोर नोब्रन करुम, वोनोर सोप्लल निल्सि मंले, अनि नोब्रल वेहता तीर कियले, वोन वेले आनंद लागंता. अदे तरिकते नना वेले कुसिते मंतोन. नावा आनंद बर्पूर आता.
³⁰ बारितेके नाकुन चुडुर-पान वायना अनि वोर येसुन डगुर-पान वायना.

³¹ “स्वर्गनल वातोर वोर सम्दिरकुन पोरोडोर आंतोर. मरट दर्तुरित पोरोडुर आंदट अनि दर्तुरित पोरो जर्ग्वलिक गोस्टिन बारेतेन वड्कंतट. बोरेय्ते स्वर्गनल वातोरो, वोर सम्दिरकुन पोरोडोर आंतोर. ³² वोर अगा सूडूततुन केन्ज्त्तुन बारेते गवा वेहंतोर. बति वोना गवतुन बोरे वोपुर. ³³⁻³⁵ बगवंतल तंवोर मरिन लाड कीता काड्कि, सम्दो अदिकार वोना केय्देन हव्लि कीतोर. वोन्गा तंवा आत्मतुन बर्पूर सीता काड्कि, वोर सिरिप बगवंतनडे गोस्टिड वेहंतोर. बोर्ते वोना गवतुन वोपंतोरो वोर, बगवंतन बारेतड येसु वेहंतड गोस्टिड सतेम इन्जि तोहंतोर. ³⁶ बोर्ते बगवंतनोर मरिन पोरो बरोसा कींतोरो, वोन बस्केट पिस्वल जीवा पुटंता. बोर्ते वोन पोरो बरोसा कियोरो, वोन बस्केट पिस्वल जीवा पुटो. बति बगवंतना सोड वोन पोरो निल्सि मंदंता” इन्जेर बाप्तिस्मा सियवल योहन वेहतोर.

कुहितगा येसु वेय्लोन सडा वड्क्वल

4 योहंतुन तेर अदिक सिस्यलिरकुन येसु तयर कीसि, वूरकुन बाप्तिस्मा सीसेर मंतोर इन्जेर परिसयुल्क केन्ज्तेर.
² (करल बतल इत्तेके, येसु बाप्तिस्मा

²⁹ स्वर्ग 5:1; येसा 54:5; येहेज 16:8; होसे 2:19; मत्ता 9:15; योहा 16:24; एपेसि 5:25-27; पिलिपि 2:2; 1योहा 1:4; उजगिरि 19:7-9; 21:9
³⁰ कीर्ता 72:17-19; येसा 9:7; दानि 2:34-35, 44-45; मत्ता 13:31-33; अपो 13:36-37; 1कोरा 3:5; 2कोरा 3:7-11; कोलसि 1:18; हेब्रि 3:2-6; उजगिरि 11:15
³¹ मत्ता 28:18; योहा 1:27; 3:12-13; 5:21-25; 6:33, 51; 8:23; 16:27-28; रोमा 9:5; एपेसि 1:20-21; पिलिपि 2:9-11; 1योहा 4:5; उजगिरि 19:16
³² योहा 1:11; 3:11; 15:15
³⁶ इसोब 32:11; कीर्ता 36:9; 49:19; योहा 1:12; 3:3, 15-16; 5:24; 6:47-54; 8:51; 10:28; रोमा 1:17-18; 5:9; एपेसि 5:6; 1तेसा 1:10; 5:9; 1योहा 3:14-15; 5:10-13; उजगिरि 6:16-17; 21:8
1 योहा 3:22, 26
2 अपो 10:48; 1कोरा 1:13-17
5 पुट 33:19; 48:22; येहो 24:32
6 हेब्रि 4:15
9 2राजा 17:24-41; योहा 8:48; अपो 10:28
10 बहिर 17:6; कीर्ता 36:8-9; 46:4; येसा 12:3; 35:6; 42:6; 43:20; 44:3; 49:6-8, 10; 55:1-3, 6-9; इर 2:13; जेकर्या 13:1; 14:8; लूका 11:13; 18:13-14; योहा 3:16; 4:14, 25-26; 6:35, 51; 7:37-39; रोमा 8:32; 1कोरा 10:4; उजगिरि 7:17; 21:6; 22:1-2, 17

सिय्मकि. बति वोनुर सिस्यलिर सीसेर मत्तेर.) ³ इद गोस्टितुन येसु केन्ज्ता पेजे, यूदया येरियतुन सुटि कीसि, गलिलया येरियते सोंले पेसितोर.

⁴ बति इंके समरया येरियतुन वीड्सि सोंदा लागर. ⁵ अहन अद समरया येरियतल वीड्सि सोन्जेर मनेके, याकोब तंवोर मरि योसेपुन सीता, ईसता बोमित करुम मंवल सुकरु इंवल चहरतगा येव्तोर. ⁶ अगा याकोब काचुस्ता कुहि मत्ता. लडनल ताक्सेर वाता काड्कि, येसु अविसि दुपरिता येलते अद कुहित बगला उच्चि मत्तोर. ⁷⁻⁸ अद वकत्ने, वोनुर सिस्यलिर काने येत्ले चहर्ते सोत्तेर. अद गट्कतेन समरया जातिता उंदि वेय्लो येर वोय्ले, कुहितगा वाता. ते येसु, “बायि, नाकुन उंडन साटि येर सीम” इन्जेर अद वेय्लोन तल्क्तोर.

⁹ यूदुल्क अनि समरया जातितुर अलग पिसेर मंदिर. अदेन साटि येसुना गोस्टि केन्चि अद वेय्लो गुल आसि, “येया! निमे यूदुल्कना जातितोनि आंदि. नना समरया जातितोना आंदुन. उंले येर सीम इन्जि, नाकुन बहन तल्कंति?” इन्जेर येसुन इत्ता.
¹⁰ अद केन्चि येसु, “‘उंले येर सीम’ इन्जेर तल्क्वन बारेतेन आयि अनि बगवंतना वरमुन बारेतेन आयि नीकुन टावा सेले. इव टावा मन्मड इत्तेके, निमेय उल्टा अदेन नाकुन तल्क्दि अनि नीकुन जीवा वाले येर सींदुन” इन्जेर तान सडा वेहतोर.
¹¹ अस्के अद वेय्लो, “साब! निहगा येर चेंदि कियले पोहरय आयि नोडेय आयि सेले. इद कुहि बेय कोल मंता. अद जीवा वाले येर नीकुन बगटल पुटर?
¹² मा तोत्तोर बाबो याकोब इद कुहि

माकुन सीतोर. इद कुहिता येर तना, तंवुर मर्क उटेर अनि वूरड पियड-काल्क गिर उट्टड. निमे याकोबुन तेर डगुनि कि बतल?” इन्जेर येसुन पूसि कीता. ¹³ते येसु, “इद येर उंवल हर वोरोर उंडे वट्कंतोर. ¹⁴बति नना सिय्वल येर उंवन बस्केट्के वट्का वसो. नना सिय्वल येर बस्केट जीवते मंदन साटि, वोन रोपो बस्केट गिर पोड्सेर मंवल जलत दात मंदंता” इन्जेर वेहतोर.

¹⁵ते अद वेय्लो, “साब! बस्केट येर वट्क्वक्ने अनि चेंदि किय्ले वाय्वक्ने, अद येर नाकुन सीम” इन्जेर येसुन तल्क्ता. ¹⁶अस्के येसु, “निमे सोन्जि, नी माड्सोन केय्सि, तरा” इन्जेर वेहतोर. ¹⁷ते अद वेय्लो, “नाकुन माड्सो सेलोर” इन्जेर वेहता. अद केन्चि येसु, “हो करले, ¹⁸मोदोल नीकुन सिय्विर माड्सुर मत्तेर. इंके नी सडा मंतोर वोर, नीवोर माड्सो आयोर. बायि, निमे मत्ता अदेन करल वेह्ति” इन्जेर अद वेय्लोन इत्तोर.

¹⁹अस्के अद वेय्लो, “साब! निमे पर्वक्तनि आदि इन्जेर सम्जे मासेर मंतोन. ²⁰ते नाकुन इद गोस्टि वेहा: ममोट इद गेराजिम गुटत पोरो पार्तना-विंति कींतोम. इगेने मा तोत्तुर गिर पार्तना-विंति कीतेर. बति मी यूदुल्क सिरिप येरुसलेमे करल पार्तना-विंति किय्वल जागा इन्जेर बारि वेहंतित?” इन्जेर येसुन सडा इत्ता. ²¹⁻²³ते येसु, “बायि! बोना पार्तना-विंति कींतिट इंवल, मी समरयतुरकुन टावा सेले. बति बोना पार्तना-विंति कींतोम इंवल माकुन टावा. बारितेके मा यूदुल्कनगटले बचे माय्वल कार्या वाय्वल मंता. अद वकत्ने इद गुटत पोरोन

¹⁴ येसा 49:10; योहा 6:35,58;7:38-39; 10:10;11:26; रोमा 6:23; 8:16-17; 2कोरा 1:22; एपेसि 1:13-14; 4:30; 1पेतु 1:22; 1योहा 5:20; उज्जगिरि 7:16 ¹⁵ कीर्ता 4:6; योहा 6:26, 34;17:2-3; रोमा 6:23;8:5 ¹⁶ योहा 4:18; हेब्रि 4:13 ¹⁹ मत्ता 21:11; लूका 7:16,39;24:19; योहा 6:14;7:40;9:17 ²⁰ पुट 12:6-7; 33:18-20; रेंडा 11:29; 12:5-11;27:12 ²⁴ 1समु 16:7; कीर्ता 50:23;51:17; 66:18; येसा 57:15; मत्ता 15:8-9; 2कोरा 1:12;3:17; पिलिपि 3:3; 1तिमो 1:17 ²⁵ दानि 9:24-26; मत्ता 1:16; योहा 1:41-42, 49;4:29,42 ²⁷ लूका 7:39

आयि, येरुसलेमनगन आयि, मिरट बाबो बगवंतना पार्तना-विंति किय्विट. बति करल पार्तना-विंति किय्वलिर तम्वा आत्मतगा सत्ने पार्तना-विंति कीतेर. अद वकत इंके वासिन मंता. इद नना वेहता गोस्टित पोरो बरोसा इरा. तनकुन पार्तना-विंति किय्वलिर आतुर मंदना इन्जेर, बाबो बगवंतल सूड्सेर मंतोर. ²⁴बगवंतल आत्मा रूप्ने मंवल आता काड्कि, पार्तना-विंति किय्वलिर तम्वा आत्मतगा सत्ने वोना पार्तना-विंति कियना” इन्जेर अद वेय्लोन वेहतोर. ²⁵अस्के अद वेय्लो, “किरिस्तु* वांतोर इंवल नाकुन टावा. वोर वाता पेजे, सम्दिरकुन सम्दो कुला कुला वेहंतोर बेरे” इन्जेर येसुन वेहता. ²⁶ते, “ननय वोना आंदुन” इन्जेर येसु तान वेहतोर.

²⁷अदे वकत्ने वोनुर सिस्यलिर अगा वातेर. वोर येसु उंदि वेय्लोन सडा वड्क्वल सूड्सि, बेय गुल आतेर. बति, «नीकुन बतल प्हजे?» इन्जेर अद वेय्लोने आयि, «निमे अद वेय्लोन सडा बारि वड्क्ति?» इन्जेर वोर येसुने आयि, वूर्गटल वोरोर गिर पूसि किय्मकि.

²⁸अद वेय्लो बुड्डितुन अगने सुटि कीसि, चहर्ते सोत्ता. ²⁹अनि पर्जतुन सडा, “इंके वेरि नना कीता सम्दोतुन बारेते वेहतोर. वोरे मायनल मोका किरिस्तु आंदुरेय बतलो? मिरट वासि सूडट” इन्जेर वेहता. ³⁰ते वूर चहर्तल पेसिसि येसु मंवल जागतगा वासेर मत्तेर.

* **4:25** किरिस्तु: हेब्रि बासते मेसयल इंतोर. इदेना अर्तम पर्जतुन बचि किय्ले, बगवंतल नेमि कीसि, सारि किय्वल राजल. वेन साटि यूदुल्क सूड्सेर मत्तेर.

³¹ अद गट्कते वूर सिस्यलिर, “गुरुजि! जरतेर तिन” इन्जेर येसुन जुल्मा कीतेर. ³² बति येसु, “मीकुन टावा सेले अद चंदि तिंदन साटि, नहगा मंता” इन्जेर वेहतोर. ³³ ते सिस्यलिर, “गुरुजिन तिंदन साटि, बोरे चंदि ततेरेय बतलो?” इन्जेर तम्वा तमा इत्तेर. ³⁴ अस्के येसु, “नाकुन सारि कीतोर बगवंतना इचा पिप्सि ताक्वल अनि वोना कामुन बर्पूर किय्वले नावा चंदि आसि मंता. ³⁵ नमुनतुन मिरट, ‘वावटे विजा वीत्ता पेजे, उंडे नालुड महिने पंटा कोय्ले वांता’ इतिट. बति वहुक्नेके सूडट. इंके अद पंटा कोय्लेन तयर मंता” इन्जेर मीकुन वेहचेर मंतोन. ³⁶ “पंटा कोय्वलिरकुन इंके बूति पुट्सेरेन मंता. बस्केट पिस्वल जीवतगा लोकुरकुन तर्वले, अद पंटा कोय्वलिरकुन पुट्वल पंडि. इदेन हिंदल, विजा वीत्वलिर अनि पंटा कोय्वलिर आनंद्ने मंदा परंतेर. ³⁷ ‘विजा वीत्वल वोरोर अनि पंटा कोय्वल उंडे वोरोर’ इंवल सास्तुर करल आंद. ³⁸ मिरट कस्टम कीसि वीत्मकि अद पंटा कोय्ले, मीकुन सारि कीतोन. अद विजा वीत्ले दुसुर कस्टम कीतेर. वूरा कस्टम्ना पंडितुन मिरट येच्चेर मंतिट” इन्जेर इत्तोर.

³⁹ “नना कीता सम्दोतुन बारेते, नना वेहवक मनेकेन नाकुन वेहतोर” इन्जेर अद वेय्लो वेहता. ते अद गवतुन पिप्सि, समरया येरियता चहर्तुर वेलेटिर लोकुर येसुन पोरो बरोसा इर्तेर. ⁴⁰ वूर समरयतुर वोन्गा वासि, “गुरुजि! निमे महगा वासि, मंदय लागर” इन्जेर जुल्मा कीतेर. ते येसु वूर्गा रंड रोज्क मत्तोर. ⁴¹ येसु वेहतड गोस्टिड कुद केन्चि, उंडे

³² योबु 23:12; कीर्ता 119:103; सुबुत 18:20; इर 15:16; योहा 4:34
³⁴ योबु 23:12; कीर्ता 40:8; येसा 61:1-3; मत्ता 26:39; लूका 15:10; 19:10; योहा 4:32; 5:30, 36; 6:33, 38; 17:4; 19:30; अपो 20:35; हेब्रि 12:2
³⁵ मत्ता 9:37-38; लूका 10:2-3
³⁶ रोमा 1:13; 2तिमो 4:7-8; याको 5:19-20
³⁷ मीका 6:15
³⁸ योहा 1:7
³⁹ योहा 4:5, 29
⁴¹ 1कोरा 2:4-5
⁴² योहा 1:29; 2कोरा 5:19; 1योहा 4:14
⁴⁴ मत्ता 13:57; मार 6:4; लूका 4:24
⁴⁵ योहा 2:13-16, 23
⁴⁸ दानि 4:2; योहा 20:29; अपो 2:22; 1कोरा 1:22; हेब्रि 2:4

वेलेटिर बक्तलिर आतेर. ⁴² “निमे वेहता गोस्टि पिप्सिन आयो बति, ममोट वोनड गोस्टिड कुद केन्चि, वेरे दुनियतुन बचि किय्वल किरिस्तु इन्जेर करि कीसि, नम्तोम” इन्जि वेय्लोन वेहतोर.

येसु अदिकारिनोर मरिन चोकोट किय्वल
 (मत्तयि 8:5-13; लूका 7:1-10)

⁴³ रंड रोज्क आता पेजे, येसु गलिलया येरियते सोंले पेसितोर. ⁴⁴ (अस्के येसु, «पर्वक्तन तंवा सोंता येरियतगा मान पुटो» इन्जेर मुनेने वेह्चि मत्तोर.) ⁴⁵ तेर बति वोर गलिलया येव्ता पेजे, अगटुर लोकुर चोकोट मान सीसि, वोन करुम कीतेर. बारितेके पस्का सड जर्नेके, वूर येरुसलेमनगा सोन्जि मत्तेर अनि येसु कीतड मय्मतड काम्क सूड्सि मत्तेर. ⁴⁶ अहन सोनेके सोनेके, इदेन मुने येतुन आडुक्ना रसत दात मार्युसीतोर अद, गलिलयता काना चहर्दे येव्तेर. कर्पेर्नहोम इंवल चहर्ते राजनोर वोरोर अदिकारि मत्तोर. वोनोर मरि बेमरिते सानल मींङ्सि मत्तोर. ⁴⁷ ते वोर अदिकारि, यूदयतल गलिलया येरियते येसु वातोर इन्जेर केन्चि, येसुनगा सोत्तोर. अनि, “ना मरि बेमरिते सानल मींङ्सि मंतोर. निमे वासि, चोकोट कियय लागर” इन्जेर येसुन विनंति कीतोर. ⁴⁸ ते येसु, “चमत्कार्क अनि मय्मतड काम्क सूडा बीगर, ना पोरो बरोसा किय्विट सेलेय?” इन्जेर इत्तोर.

* **4:35** लोकुरकुन बगवंतना चर्नते तर्वल पंटा. बहन इत्तेके समरया जातितुर वेलेटिर येसुनगा वासेर मत्तेर. वूरकुन बगवंतना सरि-मारगुन बारेते वेहवले काने आसि मंता इत्तोर.

49तेर बति चोर अदिकारि, “पर्बु! ना मरिना परन सोंवक मनेकेन वरा” इन्जेर इत्तोर. 50अस्के, “निमे रोन सोन. नी मरि पिसंतोर” इन्जेर येसु वेहतोर. ते चोर अदिकारि, येसुना गोस्टित पोरो बरोसा इर्सि पेसितोर. 51चोर अहन सरिय सोन्जेर मनेकेन, वोनुर सेव्कलिर मुनेत्क वासि, “नीचोर मरि चोकोट आतोर” इन्जेर वेहतेर. 52ते चोर अदिकारि, “बद वकत्ने चोकोट आतोर?” इन्जेर सेव्कलिरकुन पूसि कीतोर. अस्के वूर, “निने दुपरि उंदि नेक्नेके, चोकोट आतोर” इन्जेर वेहतेर. 53बरोबर अदे वकत्ने येसु तनकुन, «नीचोर मरि पिसंतोर» इंवल गोस्टि वेहतोर इन्जेर सम्जे मासि, चोर अदिकारि अनि वोना रोटुर येसुन पोरो बरोसा इर्तेर. 54यूदया येरियतल गलिलया वासि, येसु कीता रेंडवा मय्यता काम इद आंद.

केय-काल्क अर्सि सोत्तोन चोकोट किय्वल

5 अद आता पेजे, यूदुल्कना उंदि सड करुम वाता काङ्कि, येसु येरुसलेम नगुडे, वर्सि सोत्तोर. 2येरुसलेम्ना गोरेना पाटक इंवल जागतुन करुम हेब्रि बासते बेतेस्ता इंवल कोनेर मत्ता. अद कोनेरतगा सियुड मंडोप्क मत्तड. 3-4*[अद कोनेरतगा कहि येलने बगवंतनोर दूतल रेय्सि येतुन हालि कींदुर. अस्के बोर मुने रेयंतोरो चोर बातल बेमरि मत्तेके गिर चोकोट आंदुर.] अव मंडोप्कनगा गुड्डिर, लेङ्ङल-तुङ्ङलिर अनि केय-काल्क अर्सि सोत्तुर, सम्दि तीक्नड बेमरिड वालिर जागा पिय्सि मंदिर. 5वूर रोपो

50 मत्ता 8:13;
लूका 17:14
1 बहिर 23:14-17;
34:23; कटोडा 23:2-4;
रेंडा 16:16
2 नेहे 3:1;12:39
5 मार 9:21; लूका 8:43;
13:16; अपो 3:2
6 लूका 18:41;
हेब्रि 4:13,15
7 रेंडा 32:36;
कीर्ता 72:12;
142:4; 1कोरा 9:24;
2कोरा 1:8-10
8 मत्ता 9:6;
मार 2:11; लूका 5:24
9 योहा 9:14; अपो 3:7-8
10 नेहे 13:15-21;
इर 17:21; लूका 6:2;
13:14; योहा 9:16
11 मार 2:9-11
14 कटोडा 26:23-24,27;
नेहे 9:28; कीर्ता 27:6;
118:18; येसा 38:20;
योहा 5:5;8:11

तीसा आट (38) साल्कनल बेमरिते मंवल वोरोर मायनल मत्तोर. 6चोर मायनन येसु सूड्सि, वेले साल्कनल बेमरिते मंतोर इंवल करि कीसि, “चोकोट आयना इंति कि?” इन्जेर वोन पूसि कीतोर. 7ते चोर मायनल, “पर्बु! अद कोनेर्ता येर हाले मानेके, नाकुन अगा रेह्वलिर बोरे सेलुर. अदेन साटि नना रेय्ले वानेकेते, नाकुन तेर मुनेन दुस्रोर् बोर्तेर अगा रेयंतोर” इन्जेर जवब सीतोर. 8अस्के येसु, “तेदा! अनि नीवा चाप्रतुन पिय्सि रोन सोन” इन्जेर इत्तोर. 9अहन इत्ता बरोबर, चोर चोकोट आसि, तंवा चाप्रतुन पिय्सि ताक्सेर सोत्तोर.

इद गट्ना यूदुल्कना आरम्ना दिवोसुन नेटि जर्ता. 10ते यूदुल्कनुर अदिकारि, “नीवा चाप्रा पिय्सि ताक्वल, नेंड आरम्ना दिवोस आता काङ्कि, दर्मता कानुंतुन उल्टा ताक्तप आंता” इन्जेर चोकोट आतोन सडा इत्तेर. 11बति चोर, “नाकुन चोकोट किय्वल, ‘नीवा चाप्रा पिय्सि सोन इत्तोर’” इन्जेर वूरकुन वेहतोर. 12ते वूर, “‘नीकुन चाप्रा पिय्सि सोन’ इन्जेर बोर वेहतोर?” इन्जि पूसि कीतेर. 13बति चोर वेहा पर्मकि. बारितेके अगा वेले मांदि मत्तेर अनि येसु मांदितगा मिस्डे मासि सोत्तोर. 14अद आता पेजे येसु, वोन मंदिर्ता आव्रतगा सूड्सि, “इचुला केन्जा! निमे चोकोट आति. उंडे वेले दुक्सा वाय्वक्ने मंले, पाप्नड काम्क किय्मा” इन्जेर वेहतोर. 15अस्के, चोर मायनल यूदुल्कनुर अदिकारिर्गा सोन्जि, “नाकुन

* 5:3-4 तोलेतड कहितड ग्रीकु ग्रंत्कनगा इव गोस्टिड सेलेड.

चोकोट कियवल येसु आंदुर” इन्जेर वेहतोर.

16 येसु आरम्ना दिवोसुन नेटि ईतड काम्क कीततुन हिंदल, वूर यूदुल्कनुर अदिकारिर येसुन दुक्सा सियवल मोदोल कीतेर. 17 बति येसु, “ना बाबो हर गट्का काम कीसेर मत्ता काड्कि, नना गिर काम कीसेर मंतोन” इन्जेर वेहतोर. 18 इद कारंतुन हिंदल, यूदुल्कनुर अदिकारिर, “वेर सिरिप आरम्ना दिवोस्मा मा नेकितुन बहके मायवले आयवा, बगवंतन तंवोर बाबो इन्जेर वेह्चि, तनकुन बगवंतन बरोबर बडि कीसेर मंतोर” इन्जि, इव रंड कारनकुन हिंदल, येसुन जकना इन्जेर वूर निर्नय कीतेर.

बगवंतना अदिकार येसुनगा मंता

19 ते येसु इहिन पोडि कीसि वेहतोर: “इद सतेम आंद. बगवंतनोर मरि तंवा तना बतय किया परोर. बाबो बतल कींतोरो, सिरिप अदेने सूड्सि मरि कींतोर. बाबो बगवंतल बतड बहन कींतोरो, अवेन मरि अहने कींतोर. 20 बाबो मरिन लाड कीता काड्कि, तना कियवलिक सम्दो कामकुन मरिन तोहचेर मंतोर. उंडे वेले डगुक काम्क मुने बविसत्ने मरिन सडा बाबो कियुस्वल सूड्सि, बेय गुल आकिट. 21 बाबो सातुरकुन बहन नेंडुसंतोरो, अहने मरि गिर तना नेमि कीतुरकुन पिसुसंतोर. 22 बाबो बोने तस्वा कियोर. बति तस्वा कियले बर्पूर अदिकार तंवोर मरिन सीतोर. 23 तनकुन बहंते सम्दिर मानि कीतेरो, अहने मरिन गिर मानि कियना इन्जेरेन, अद अदिकार मरिना केय्दे बगवंतल सीतोर. बोरे आयि मरिन मानि कियवेके,

17 योहा 9:4;14:10; कोलसि 1:16; हेब्रि 1:3
18 जेकर्या 13:7; योहा 5:16,23;7:1; 8:58;10:30,33;19:7; पिलिपि 2:6; उजगिरि 22:1
19 कीर्ता 50:6;138:3; येसा 45:24; लूका 21:15; योहा 3:3;5:21,24-26, 28-30;8:28;9:4;10:18; 11:25-26;12:49;14:10, 16-23; रोमा 6:4; 8:11; 1कोरा 15:12; 2कोरा 12:9-10; एपेसि 1:18-19;2:5; 3:16; पिलिपि 3:21; 4:13; उजगिरि 2:23
20 मत्ता 3:17; योहा 3:35
21 रेंडा 32:39; लूका 7:14-15;8:54-55; योहा 11:25,43-44; 17:2; अपो 26:8; रोमा 4:17-19;8:11
22 कीर्ता 9:7-8;96:13; 98:9; बोदा 11:9; मत्ता 16:27;28:18; योहा 5:27;9:39; 17:2; अपो 10:42; 17:31; रोमा 2:16; 14:10-12; 2कोरा 5:10; 2तेसा 1:7-10; 2तिमो 4:1; 1पेतु 4:5; उजगिरि 20:11-12
23 इर 17:5-7; मत्ता 11:27; लूका 10:16; 12:8-9; योहा 15:23-24; 1कोरा 10:31; एपेसि 6:24; 1तेसा 3:11-13; 2तेसा 2:16-17; तीतु 3:4-6; हेब्रि 1:6; 2पेतु 3:18; 1योहा 2:23; 2योहा 9
24 मार 16:16; योहा 3:16,18,36;6:40, 47;8:51;10:27-30;11:26; 12:44;20:31; रोमा 8:1, 16-17,28-30,33-34; 10:11-13; 1तेसा 5:9; 2तेसा 2:13-14;

मरिन सारि कीतोर बाबोन गिर मानि कीता लेकतगा वायोर. 24 नावा गोस्टि केन्चि, नाकुन सारि कीतोनगा बरोसा इर्वन, बस्केट पिस्वल जीवा पुटंता. आतोन पापकुन हिंदल, वायवल सिक्सा तपंता. मरंतल तप्सि, वोन बस्केट पिस्वल जीवा पुटंता.

25 “इद सतेम आंद. सानलिर बगवंतनोर मरिना गोस्टि केन्जवल वकत वासेर मंता. अद इंके वासिन मंता. अद गोस्टि केन्चि, ताक्वलिर बस्केट पिसंतेर. 26 बहंते बगवंतल जीवतोर माल्कल आंदुरो, अहने बस्केट पिस्वल जीवतुन सियवल अदिकार मरिन सीतोर. 27 वोर मरि स्वर्ग्नोर मायनल आता काड्कि, लोकुरकुन तस्वा कियवल अदिकार बाबो वोन सीतोर. 28 मिरट गुल आय्मट! उंदि वकत वासेर मंता. अद वकत्ने वीचक्नगा मंवलिर सानलिर सम्दिर गिर बगवंतनोर मरिना गोस्टि केन्चि, नेंड्सि बह्चि वांतेर. 29 नेंड्सि बह्चि वातुर सम्दिरकुन वोर मरि तस्वा कीसि, वूर्गटल पुनेवंतलिरकुन बस्केट पिस्वल जीवा सींतोर अनि पापेस्तलिरकुन सिक्सा वाटंतोर. 30 अद तस्वा नावा इचतुन पिय्सि आयो बति, नाकुन सारि कीतोन इचतुन पिय्सिन कींतोन. नावा नना बतय

1पेतु 1:5,21; 1योहा 3:14;5:1,11-13 25 लूका 15:24; योहा 4:23;5:28;8:47; एपेसि 2:5;5:14; उजगिरि 3:1
26 बह्चि 3:14; इर 10:10; योहा 1:4;11:26;17:2-3
27 योहा 5:22; अपो 10:42;17:31 28 योबु 19:25-26; येसा 26:19; योहा 6:39-40; 1कोरा 15:42-54; 1तेसा 4:14-17; उजगिरि 20:12 29 दानि 12:2-3; मत्ता 25:31-46; लूका 14:14; अपो 24:15; रोमा 2:6-10; गलति 6:8-10; 1तिमो 6:18 30 पुट 18:25; कीर्ता 40:7-8; येसा 11:3-4; होसे 10:7-10; मत्ता 26:39; योहा 4:34;5:19;6:38;8:15-16,28; 14:10; रोमा 15:3

किया परोन. बाबल नाकुन वेहता तीरे, लोकुरकुन नायदा तस्वा कींतोन. नना किय्वल तस्वा नायदा आंद.

येसुन बारेतड गवड

31 “मोका ना बारेते ननय गवा वेहकते, नावा गवतुन करल इन्जेर वोपुर. 32 ना बारेते गवा वेहले वोरोर मंतोर. वोर वेहवल गवा सतेम इन्जेर नाकुन टावा.

33 “मिरट योहंतगा कहितुरकुन रोह्तिट. वोना गवा सतेमे आंद. 34-35 योहन डिवेत दात पोच्चेर वेड्चि सीसेर मत्तोर. मिरट वोना वेड्चिते जुलुक वेरि, बेय आनंद्ने मत्तिट. मिरट बचे मायना इन्जेरेन इव गोस्टिड वेहचेर मंतोन.

“बति नाकुन नरिमन्कना गवा जुरत सेले. 36 बारितेके योहंतुन तेर डगुर गवा नहगा मंता. अद बतल इत्तेके: नना कीतड मयमतड काम्क. इव कामकुन बगवंतल नाकुन कीम इन्जेर हव्लि कीतोर. इवे नाकुन बाबो सारि कीतोर इन्जेर निरुपन कींतड. 37 वोरे बाबो ना बारेते इद गवा वेहचेर मंतोर. बति मिरट बस्केन वोना वचन केन्ज्मकि अनि बस्केन वोना रूप सूड्मकि. 38 सारि किय्वन पोरो मिरट बरोसा इर्वा काड्कि, वोना बोदा मीवड दिल्वनगा मनो. 39 बस्केट पिस्वल जीवा दर्मा-ग्रंतनगा पुटंता इन्जेर सोन्च कीसि, मिरट चोकोटे महकंतिट. बति अवे वचन्क ना बारेते गवा वेहचेर मंतड. 40 तेर बति मिरट अद बस्केट पिस्वल जीवतुन साटि नहगा वाय्ले वोप्विट.

41 “नाकुन मायनलिर सिय्वल डगुर-पान लागो. 42 बारितेके मिरट बगवंतन पेर्मा किय्विट इवल नाकुन टावये.

31 सुबुत 27:2
36 मत्ता 11:4; योहा 2:23; 3:2,17;9:30-33;10:25, 37-38;15:24; 1योहा 5:9
37 मत्ता 3:17; योहा 1:18; 8:18; 1तिमो 1:17; 6:16; 1योहा 4:12,20
38 1योहा 2:14
39 रेंडा 11:18-20; 18:15,18;32:47; येहो 1:8; कीर्ता 16:11; 36:9;119:11,97-99; सुबुत 6:23;8:33-34; येसा 34:16; इर 8:9; मत्ता 22:29; मार 12:10; लूका 16:31;24:27,44; योहा 1:45;5:32,36,46; 7:52; अपो 8:32-35; 13:27;17:11;26:22-23, 27; रोमा 1:2;3:2; 2तिमो 3:14-17; 1पेतु 1:10-11; 2पेतु 1:19-21; उज्जगिरि 19:10
40 येसा 49:7;50:2; मत्ता 23:37; योहा 1:11; 3:19;6:27,37;8:45-46; 1योहा 5:11-13
41 योहा 7:18
43 मत्ता 24:5; योहा 6:38; 8:28-29;10:25; 17:4-6; हेब्रि 5:4-5
44 1समु 2:30; 2जर्गा 6:8; मत्ता 23:5; 25:21-23; लूका 19:17; योहा 12:43; रोमा 2:7,10, 29;8:7-8; 1कोरा 4:5; फिलिपि 2:3; 1पेतु 1:7
45 योहा 9:28-29; रोमा 3:19-20
46 पुट 3:15;12:3;18:18; 22:18;28:14;49:10; इसोब 21:8-9;24:17-18; रेंडा 18:15,18-19; लूका 24:27; योहा 1:45; अपो 26:22; रोमा 10:4; गलति 2:19;3:10,13,24; 4:21-31; हेब्रि 7:1-10
47 लूका 16:29,31

43 नना नावोर बाबोना पोरोडे वातोन. नाकुन मिरट वोप्मकि. बति उंडे बोरे तंवा पोरोडे तनय वातेके, वोन मिरट आनंद्ने वोपंतिट. 44 मीकुन दुसुर डगुर-पान सिय्वल इस्टम बति, वोरोरे मंवल बगवंतल सिय्वल डगुर-पांदुन साटि कोसिद किय्विट. ते ना पोरो बहन बरोसा इरा पर्किट? 45 नना बाबोनगा मी पोरो पिरदि कींतोन बतलो इन्जेर सोन्च किय्मट. बति दर्मता कानुंतुन लिहि कीतोर मोसे पर्वक्तन पोरो मिरट आसा इर्तिट. वोर मोसेय मी पोरो पिरदि कींतोर. 46 वोर मोसे ना बारेते लिहि कीता काड्कि, मिरट मोका वोन बरोसा कींदिट्ते, नाकुन गिर बरोसा कींदिट. 47 बति मोसे लिहि कीता दर्मता कानुंतड गोस्टिने मिरट नम्बिट्ते, नावड गोस्टिन बहन नमा पर्किट?” इन्जेर यूदुल्कनुर अदिकारकुन वेहतोर.

येसु सियुड हजर्क मांदितुन जेवुन दोस्वल

(मत्तयि 14:13-21; मार्क 6:30-44; लूका 9:10-17)

6 अद आता पेजे, येसु गलिलया सम्दुर्तुन* हंदा बाज्नेके, तंवुर सिस्यलिर सडा सोत्तोर. 2 बेमरि वालिरकुन येसु चोकोट कीतड मयमतड काम्कुन सूड्सि, वेलेटिर मांदि वोन पेजेय वासेर मत्तेर. 3 ते येसु गुटा तेर्गिर्स, तंवुर सिस्यलिर तोडो उद्तोर.

* 6:1 तिबेरिया सम्दुर इन्जेर गिर केयंतोर.

1 मत्ता 4:18; मार 6:31-44; लूका 5:1; योहा 6:23;21:1
3 योहा 6:15

⁴ अव दिवोस्वनगा यूदुल्कना पस्का सड करुम वासि मत्ता. ⁵ अद वकत्ने येसु तला तह्चि सिर्मुट सूड्तोर. ते वेलेटिर मांदि तन्गा वासेर दिस्तेर. “वीर सम्दिर तिले बगटल काने येच्चि तर्कट?” इन्जेर पिलिपुन येसु पूसि कीतोर. ⁶ तना बतल किय्वल मंतोर इंवल तनकुन टावय. बति वोर पिलिप्ना मंदे बतल मंतयो करि कियना इन्जेरेन, येसु अहन पूसि कीतोर. ⁷ ते पिलिपु, “रंड नुहक (200) कूरतड बिलने* चंदि येच्चि तत्तेके तेर बति, हर वोरोन जरजरा तिले गिर येवो” इन्जेर जवब सीतोर. ⁸⁻⁹ अस्के वोनुर सिस्स्यलिर्गटल सीमोन-पेतुर्तोर तमुर आंद्रेयल, “इगे वोरोर कांडिनगा सियुड सारिड अनि रंड चुडुक मीन्क मंतड. बति इचोर वेले मांदितुन इव बेकेन येवोड” इन्जेर येसुन वेहतोर. ¹⁰ ते येसु, अगा उदनल जाडि मत्ता काड्कि, “तान पोरो पर्जतुन उपुसट” इन्जेर वेहतोर. ते मरि-मियड अनि वेय्लोकुन लेका किय्वके, लग-बग सियुड हजर्क (5,000) माड्सा पडत उत्तेर. ¹¹ अस्के येसु, अव सारिड पिप्सि, बगवंतन दनेवाद वेह्चि, पडत उद्तुरकुन वह्चि किय्ले सीतोर. अह्ने मीनकुन गिर सीतोर. वूर तिंदनच्चोर तित्तेर. ¹² पर्जा पेटिमेन तिता पेजे, “इचुर गिर करब आय्वक्ने, मेय्तड टुकडेड सम्दो मीरि कीम्ट” इन्जेर सिस्स्यलिरकुन येसु वेहतोर. ¹³ ते सिस्स्यलिर, तित्तड अव सियुड सारिनल मेय्तड टुकडेन मीरि कीतेके, बारा डालड नित्तड. ¹⁴ अद मय्मता कामुन सूड्सि, पर्जा गुल आतेर. अनि “इद दुनियते वाय्ले मत्तोर वोर करल पर्वत्तल वेरे आंदुर” इन्जेर

4 योहा 2:13; 11:55
6 पुट 22:1
7 इसोब 11:21-22;
मार 6:37
10 लूका 9:14-16
11 मत्ता 15:36;
लूका 24:30;
योहा 6:23; अपो 27:35;
रोमा 14:6; 1तेसा 5:18
12 लूका 1:53
14 पुट 49:10;
रेंडा 18:15-18; मत्ता 11:3;
21:11; योहा 1:21; 4:19;
7:40; अपो 3:22-24; 7:37
15 मार 6:45-52;
11:9; लूका 19:38;
योहा 6:15-21;
7:3-4; 18:36
18 कीर्ता 107:25; 135:7
19 योबु 9:8; कीर्ता 93:4;
मत्ता 14:25-26;
मार 6:47-49; योहा 14:18
20 मत्ता 14:27-31
21 कीर्ता 24:7-10;
मत्ता 14:32-33;
मार 6:51; उज्जगिरि 3:20
24 योहा 6:17

पर्जा इत्तेर. ¹⁵ ते येसु, वूर पर्जा तनकुन हटुन राजल किय्ले आंतेर इंवल करि कीसि, अद गुटतेके वोरोर सोत्तोर.

येसु सम्दुर्ता येत पोरो ताक्वल

(मत्तयि 14:22-27; मार्क 6:45-52)

¹⁶⁻¹⁷ अद नेटि पोड्द सोनेके, येसुनुर सिस्स्यलिर गलिलया सम्दुर्ता डर्डित करुम सोन्जि, येसुना सरि सूड्सेर मत्तेर. अस्के सिकटि आसेर मत्ता तेर बति, येसु वूर्गा वाय्लेके मत्तोर. ते वूर सिस्स्यलिर, उंदि रूकतगा उच्चि, सम्दुरतुन हंदा बाजुन मंवल कपेर्नहोम चहर्ते सोंले पेसितेर. ¹⁸ अदे वकत्ने डगुर वडि-दूंदड तेच्चि, सम्दुर्तड हेल्वड बडे मातड. ¹⁹ वूर लग-बग मूंद-नालुड कोस्क लक रूकतुन ताकुस्ता पेजे, येत पोरो ताक्सेर येसु तम्वा रूकतगा वाय्वल सूड्सि, बेय वेरितेर. ²⁰ बति येसु, “वेरिमट! ननय आंदुन” इन्जेर वूरकुन वेहतोर. ²¹ अस्के वोन आनंद्ने अद रूकतगा उपुसीतेर. अस्के येंटने वूर सोंवल जागते अद रूका येव्ता.

²²⁻²³ पर्बु विंति कीसि जेवुन दोस्तोर अद जागते, दुस्रो नेटि कहि रूकड तिबेरिया नगुडल वातड. ते सम्दुर्ता हंदा बाजुन रेहे माय्वलिर लोकुर, सिस्स्यलिर सिरिप उंदिय रूकते सोत्तेर. बति वूर तर्सीते येसु सोन्मकि इन्जेर करि कीतेर. ²⁴ वूर मांदि येसुन अनि सिस्स्यलिरकुन महत्तेर बति,

* 6:7 रंड नुहक कूरतड बिलना विलुवा कमि जास्ता आट महिनना बूति. इवेन ग्रीकु बासते देनरड इत्तेर.

बोरे पुट्मकि. ते अव रूकनगा उच्चि, येसुन महक्सेर कपेर्नहोम सोत्तेर.

²⁵ सम्दुर्ता हंदा डडिंते येसु वूरकुन दिस्ता पेजे, “गुरुजि! इगे बस्के वाति?” इन्जेर पूसि कीतेर.

जीवतुन ताकद सिय्वल काने येसुय आंदुर

²⁶⁻²⁷ ते येसु, “मय्मतड कामकुन अर्तम किय्वडुन हिंदल आयो बति, बर्पुर् काने तित्ततुन हिंदले मिरट, नाकुन महक्सेर मंतिट. सव्विस करब आय्वल कानेतुन साटि पर्पेडे माय्मत. बति स्वर्गनोर माय्नल सिय्वल बस्केट पिस्वल जीवा वाले कानेतुन साटि पर्पेडे माय्मत. अहन सियन साटिने, बगवंतल तंवा अदिकार्दा मोर ना पोरो वाड्तोर. इद सतेम आंद” इन्जेर वेहतोर. ²⁸ अस्के वूर, “बगवंतल माकुन बतल कियना इंतोर?” इन्जेर पूसि कीतेर. ²⁹ ते येसु, “बगवंतल बोंते सारि कीतोरो, वोन्गा बरोसा इरना इन्जेर कोरंतोर” इन्जि वेहतोर. ³⁰⁻³¹ अद केन्चि वूर, “मा तोत्तुर ईजिप्टनल वानेके, बोडि गुटनगा मंन्या इंवल काने तित्तेर. दर्मा-ग्रंत्नगा लिहि कीता तीरे वोर स्वर्गनल, अद कानेतुन तिले सीतोर. ते ममोट नी पोरो बरोसा इरनल इंके मा साटि, बातल मय्मता काम कीसि तोहंति?” इन्जेर पूसि कीतेर. ³² अस्के येसु, “अद कानेतुन स्वर्गनल मोसे सिय्मकि बति, ना बाबोये सीतोर. इंके अद करल कानेतुन, ना बाबो स्वर्गनल सीसेर मंतोर. ³³ बाबो स्वर्गनल बततुन सारि कीतोरो, अदे दुनियतुरकुन जीवदान सींता. बगवंतल सारि कीता करल काने इदे आंद” इन्जेर वेहतोर.

²⁵ योहा 1:38-39
²⁹ रेंडा 18:18-19;
कीर्ता 2:12; मार 16:16;
योहा 3:36;5:39;
अपो 16:31; रोमा 4:4-5;
हेब्रि 5:9; 1योहा 3:23;5:1
³⁴ योहा 4:15
³⁵ येसा 49:10;
55:1-3; मत्ता 11:28;
लूका 6:25; योहा 4:13-14;
5:40;6:37,41,44-45,
48-58,65;7:37-38;
1कोरा 10:16-18;
11:23-29;
उजगिरि 7:16;22:17
³⁶ लूका 16:31;
1पेतु 1:8-9
³⁷ येसा 1:18-19;42:3;
55:7; मत्ता 11:28;
योहा 6:39,44-45,65;
10:28-29;17:2,6,24;
रोमा 5:20; एपेसि 2:4-10;
2तेसा 2:13-14;
1तिमो 1:16; 2तिमो 2:19;
तीतु 3:3-7; हेब्रि 4:15
³⁸ येसा 53:10;
योहा 3:13,31;4:34;
5:30;6:33; एपेसि 4:9;
पिलिपि 2:7-8
³⁹ मत्ता 18:14;
योहा 6:37,40,44,
54;17:12;18:9
⁴⁰ येसा 45:21-22;
52:10; लूका 2:30;
योहा 1:14;3:15-18;4:14;
5:24;6:27,54;11:25;
12:45;14:19; रोमा 6:23;
1योहा 1:1-3;5:11-13
⁴⁴ इर 31:3; होसे 11:4;
मत्ता 11:25-27;16:17;
योहा 6:39-40,45,65;
12:32; एपेसि 2:4-10;
कोलसि 2:12; तीतु 3:3-5

³⁴ ते वूर, “पर्बु! अद कानेतुन माकुन बस्केट सीम” इन्जेर कोर्तेर. ³⁵ अस्के येसु, “ननय जीवदान सिय्वल कानेता आंदुन. ना पोरो बरोसा इर्सि, नावा चर्नते वाय्वलिर बस्केट्के वूरड दिलकुन रोपो करुसायुर अनि वूरकुन बस्केट्के येर वट्का वसो. ³⁶ बति नना इदेन मुने वेहतपिनय, मिरट नाकुन सूड्ता पेजे गिर ना पोरो बरोसा इर्मकि. ³⁷ तेर बति, बोन बोंते बाबो नहगा सारि कींतोरो, वूरे नहगा वांतोर. नहगा वातुरकुन बस्केने बहिर डग्लि कियोन. ³⁸ बारितेके, नना नावा इचा तीर कियले स्वर्गनल रेय्सि वाय्मकि. बति नाकुन सारि कीतोना इचा तीर कियलेने वातोन. ³⁹ नाकुन सारि कीतोना इचा बतल इत्तेके, नहगा सारि कीतुर्गटल वोरोर गिर तप्सि सोंवक्ने नना काबाडा लागर. वूरकुन तस्वा किय्वल दिवोसुन नेटि नना नेंडुसा लागर. ⁴⁰ बारितेके, तंवोर मरिन बाज सूड्सि, बरोसा किय्वन बस्केट पिस्वल जीवा पुटना इंवले बाबोना इचा आंद. अहन बरोसा इर्वन तस्वा किय्वल दिवोसुन नेटि नेंडुसंतोन” इन्जेर वूरकुन वेहतोर. ⁴¹⁻⁴² अस्के वूर यूदुल्कना जातितुर, “‘नना स्वर्गनल रेय्सि वाता कानेता’ इंतोर. वेर येसुते योसेप्नोरे मरि आंदुर कि रा! वेनुर अवल-बाबो माकुन टावय. ‘नना स्वर्गनल रेय्सि वातोना आंदुन’ इन्जेर बारि इंतोर?” इन्जि गोल्गतेर. ⁴³ ते येसु, “मीवा मिरट गोल्गमट” इन्जेर वूरकुन इत्तोर. ⁴⁴ “नाकुन सारि कीतोर वोर बाबो, बूरा दिलतगा इचा पुटुसंतोरो, वूरे नहगा वांतोर. दुसुर वायुर. नहगा वातुरकुन तस्वा किय्वल दिवोसुन नेटि नेंडुसंतोन” इन्जेर वेहतोर.

45 “‘बगवंतले वूरकुन करुसींतोर’ इन्जेर पर्वक्तलिर लिहि कीतेर. बूर्ते अव गोस्टिड करिसि, अवेन पिथिस ताकंतेरो, सिरिप वूरे नहगा वांतेर. 46 बगवंतन सूड्तोर वोर बोरे सेलोर इन्जेर वेहचेर मंतोन. सिरिप ननय बगवंतन सूड्सि, वातोना आंदुन. 47 बोर्ते नहगा बरोसा इरंतोरो, वोन बस्केट पिस्वल जीवा पुटंता इंवल सतेम आंद. 48 ननय जीवदान सियवल कानेता आंदुन. 49 मी तोत्तुर अद बोडि गुटनगा मंन इंवल काने तित्तेर तेर बति मार्तेर. 50 बति इद स्वर्गनल रेयिस वाता कानेतुन बोर्ते तितेरो, वोन बस्केट मरन मनो. 51 स्वर्गनल रेयिस वाता जीवदान सियवल कानेता ननय आंदुन. बोर्ते इद कानेतुन तितोरो, वोर बस्केट पिसंतोर. अद काने ना मेंदोल आंद. अद मेंदोडुन दुनियतुरकुन बस्केट पिसुसि इर्ले, अर्पना सींतोन” इन्जेर वेहतोर. 52 इद केन्चि वूर यूदुल्क, “मरट तिले वेर तंवा मेंदोडुन बहन सिया परंतोर?” इन्जेर तम्वा तमा सोड्ने चर्चा कीतेर. 53 ते येसु, “स्वर्गनोर मायनना मेंदोल तिंवेकेन आयि, वोना नेतुर उंवेकेन आयि, मीकुन बस्केट पिस्वल जीवा पुटा परो. इद सतेम आंद. 54 बति बोर्ते नावा मेंदोडुन तिन्जि, नावा नेतुडुन उंटोरो, वोर बस्केट जीवते मंदंतोर. वोर सातेके गिर, तस्वा कियवल दिवोस्ते नना वोन नेंडुसंतोन. 55 बारितेके नावा मेंदोल करल तिंवल काने आंद अनि नावा नेतुर करल उंवल चीज आंद. 56 बोर्ते नावा मेंदोडुन तिन्जि, नावा नेतुडुन उंटोरो, वोन्गा नना नहगा वोर उंदि आसि, मंदंतोम. 57 जीवते मंवल बाबो नाकुन सारि कीता काड्कि, नना जीवते मंतोन.

45 येसा 2:3; 54:13; इर 31:33-34; मीका 4:2; मत्ता 11:27; 17:5; मार 1:2; लूका 1:70; 18:31; योहा 5:38-40; 6:37,65; 10:27; 16:14-15; एपेसि 1:17; 4:21-22; 1तेसा 4:9; हेब्रि 8:10-11; 10:16; 1योहा 4:1-3
46 योहा 1:18; 7:29
47 योहा 3:16, 18,36; 5:24; 6:40, 54; रोमा 5:9-10; कोलसि 3:3-4
48 योहा 6:33-35, 51; 1कोरा 10:16-17; 11:24-25
50 योहा 6:33,51,58
51 मत्ता 20:28; लूका 22:19; योहा 6:33; तीतु 2:14; हेब्रि 10:5-12,20
52 योहा 9:16; 10:19
53 मत्ता 18:3; 26:26-28; योहा 3:3; 6:26-27,47,55; 15:4; 1योहा 5:12; उज्जगिरि 2:17
54 कीर्ता 22:26; सुबुत 9:4-6; येसा 25:6-8; 55:1-3; योहा 4:14; 6:27,39-40,47, 63; गलति 2:20; पिलिपि 3:7-10
55 योहा 1:9,47; 8:31, 36; 15:1; हेब्रि 8:2
56 योहा 14:20; 15:4-5; 17:21-23; 1योहा 3:24; 4:15-16; उज्जगिरि 3:20
57 योहा 5:26; 17:21; गलति 2:20
59 योहा 6:24
60 योहा 6:66
63 पुट 2:7; रेंडा 32:47; कीर्ता 19:7-10; 119:50,93,130; योहा 6:68; 12:49-50; रोमा 8:2; 10:8-10, 17; 1कोरा 15:45; 2कोरा 3:6-8;

अहने नावा मेंदोडुन, बोर्ते तितोरो वोर, ना हिंदल जीवते मंदंतोर. 58 स्वर्गनल रेयिस वाता करल कानेता ननय आंदुन. तोत्तुर मंन इंवल काने तिन्जि गिर मार्तेर. बति इद कानेतुन तित्तुर बस्केट जीवतेन मंदंतेर इन्जि, मीकुन वेहचेर मंतोन” इन्जेर इत्तोर. 59 इव गोस्टिड कपेर्नहोम्ना सुनगोगनगा* बोदा कीनेके येसु वेहतोर.

बस्केट पिस्वल जीवतुन बारिते बोदा

60 इव गोस्टिड केन्चि वूर बक्तलिर, “इद बोदा वेले कटिता मंता. इद बोदतुन बोर वोपनिर?” इन्जेर गोल्गतेर. 61-62 ते येसु अद करि कीसि, “मिरट इद गोस्टि केन्चिन सोडुन वातेके, स्वर्गनोर मायनल, वाता जागतेके ताच्चि सोंवल सूड्तेके, उंडे बहन आंतिटो?” इन्जेर बक्तलिरकुन इत्तोर. 63 “मेंदोल जीवतुन सिया परो. सिरिप बगवंतना आत्मतुन हिंदले, जीवते मंतिट. नना वेहवलिक जीवा सियवल आत्मतड गोस्टिड आंदुड. 64 बति मी रोपो कहितुर बरोसा कियुर वूर मंतेर” इन्जेर वूरकुन वेहतोर. बारितेके, तनकुन बोर नंमोर अनि बोर पसि कींतोर इंवल येसुन मोदोडले टावा मत्ता. 65 अनि उंडे येसु, “मीकुन ना बाबो सारि कीतेके तपा, नहगा बोरे वाया पर्विट. अदेन साटिने

* 6:59 सुनगोग इत्तेके यूदुल्क मीरे मायवल रोम.

गलति 5:25; 1तेसा 2:13; हेब्रि 4:12; याको 1:18; 1पेतु 1:23; 3:18,21 64 कीर्ता 139:2-4; योहा 2:24-25; 5:42; 6:61,70-71; 10:26; 13:10-11; रोमा 8:29; 2तिमो 2:19; हेब्रि 4:13 65 योहा 3:27; 6:37,44-45; 10:26-27; एपेसि 2:8-9; 2तिमो 2:25

इव गोस्टिड मी सम्हिरकुन वेहतोन” इन्जेर इत्तोर. ⁶⁶अस्केडल येसुनुर वेलेटिर बक्तलिर पेजे मल्लिस सोत्तेर अनि वूर उंडे बस्केन वोना बक्ति पियमकि. ⁶⁷अदेन साटि, येसु बारा जन्क सिस्सलिर बाजुन मल्लिस, “मिरट गिर दाकोम इंतित कि बतल?” इन्जेर पूसि कीतोर. ⁶⁸अस्के सीमोन-पेतुरु, “बोन्गा इन्जेर दाकोम पर्बु? बस्केट पिस्वल जीवा सिस्वलिक गोस्टिड वेहवनि निमेय आंदि. ⁶⁹‘बगवंतल रोहतोर वोर पवित्रा वालेनि निमेय आंदि’ इन्जि बरोसा इर्सि करि कीतोम” इन्जेर वेहतोर. ⁷⁰ते येसु, “मी बारा जनकुन ननय नेमि कीतोन कि सेले? बति मिहगटल वोरोनगा सयतंदा मन मंता” इन्जेर वेहतोर. ⁷¹सीमोंतोर मरि इस्करियोत नाट्नोर यूदल, बारा जन्क सिस्सलिर्गटल वोरोर आसि गिर दोका सिस्वल आतोर. अदेन साटिने वोन बारेते इद गोस्टि वेहतोर.

येसु अनि वोनुर तमुक

7 इद आता पेजे, यूदुल्कनुर अदिकारिर येसुन जक्ले सूड्सेर मत्ता काड्कि, यूदया येरियतगा वोर सोन्मकि. सिरिप गलिलया येरियतगन तिरिसेर मत्तोर. ²बति अद गट्कते यूदुल्कना डेरना सड करुम वासेर मत्ता. ³ते येसुनुर तमुक, “निमे इगेटल यूदया सोन. अस्केन अगटुर नी बक्तलिर नीवड मय्मतड काम्क सूडंतेर. ⁴इगेन मत्तेके नीकुन डगुर-पान वायो. निमे करलेने इव मय्मतड काम्क कीतेके, दुनियतुरकुन तोहा” इन्जेर तादन वेहतेर. ⁵इत्तेके, वोनुर तमुक गिर येसुनगा बरोसा इर्मकि.

66 जेपंया 1:6; मत्ता 12:40-45; 13:20-21; 19:22; 21:8-11; 27:20-25; लूका 9:62; योहा 6:60, 64; 8:31; 2तिमो 1:15; 4:10; हेब्रि 10:38; 2पेतु 2:20-22; 1योहा 2:19
68 कीर्ता 73:25; योहा 5:24; 6:63; अपो 4:12; 1योहा 5:11-13
69 मार 8:29; लूका 9:20
70 योहा 13:2, 27; 17:12
1 मत्ता 10:23; 21:38; योहा 4:3; 5:16-18; 7:19
2 जेकर्या 14:16-19
3 मत्ता 12:46; योहा 7:5
4 योहा 18:20
5 मार 3:21
6 कीर्ता 102:13; बोदा 3:1-15; मत्ता 26:18; योहा 2:4; 7:8, 30; 8:20; 13:1; 17:1; अपो 1:7
7 सुबुत 9:7-8; योहा 3:19; 15:18-19; गलति 4:16; 1योहा 4:5
8 योहा 7:6
10 आमोस 5:13
11 योहा 11:56
12 योहा 7:40-43; 9:16
13 योहा 9:22; 19:38; 20:19
16 योहा 14:10, 24; 17:8
17 कीर्ता 25:8-9, 12; 119:101-102; इर 31:33-34; दानि 12:10; मीका 4:2; लूका 8:15; योहा 8:31-32, 43, 47; अपो 17:11; पिलिपि 3:15-16

⁶ते येसु, वूरकुन इत्तोर, “ना बारेते वोड्कि अरुस्वल वकत अजुन वायोये. बति मिरट बस्के गिर अगा सोंदा वचो. ⁷दुनियतुर मीकुन मेचवक मंदा परुर. बति वूर कियवलिक काम्क करब मंतड इन्जेर नना वेहता काड्कि, नाकुन वूर मेचुर. ⁸मिरट सडदुन साटि सोंटु. नावा वाय्वल वकत निंद्वा काड्कि, नना इंके मी सडा वायोन” इन्जेर वूरकुन वेहतोर. ⁹इहिन वेह्चि, येसु गलिलयतगन आगतोर.

¹⁰बति वोनुर तमुक सडदुन साटि सोत्ता पेजे, येसु गिर उजगिरिते आय्वा, मक्डिते अगा सोत्तोर. ¹¹अद सड जर्नेके यूदुल्कनुर अदिकारिर, “वोर बगा मंतोर?” इन्जेर वोन साटि महत्तेर. ¹²ते अद मांदितल कहितुर, “येसु चोकोट्नोर मायनल आंदुर” इन्जेर अनि, उंडे कहितुर, “सेले-सेले वोर पर्जतुन पसि कियवल आंदुर” इन्जेर कुसा कुसा चर्चा कीतेर. ¹³बति यूदुल्कनुर अदिकारिरा वेरेते, येसुन बारेते बोरे उजगिरि वड्क्मकि.

येसु डेरना सड जर्नेके मंदिरतगा बोदा करुस्वल

¹⁴अद सड मोदोल आसि अर्दो दिवोस्क आता पेजे, येसु मंदिरतगा सोन्जि, बोदा करुस्वल सुरु कीतोर. ¹⁵अद केन्चि वूर, “असल वेर बोरे गुरुनगा सिक्सान येत्मकि. बति वेन इचोर वेले गियन बगटल वाता?” इन्जेर वूर यूदुल्क गुल आतेर. ¹⁶ते येसु, “नना वेहवलिक गोस्टिड नावड आयोड. बति नाकुन सारि कियवल बगवंतनड आंदुड. ¹⁷मिहगटल बोरे आयि बगवंतना इचा तीर ताकना

इंदनुर्ते, इव गोस्टिड नहगटल वासेर मंतड कि सेलेके, बगवंतनल वासेर मंतड इवल करि कींतोर. ¹⁸ बोरें सोंता गोस्टिड करुसंतोरो, वोर तंवय डगुर-पांदुन कोरंतोर. बति बोरें तनकुन सारि कियवने डगुर-पान वायना इंतोरो, वोर बरोसतोर आंदुर. वोन्गा करब बतय सेले. ¹⁹ मोसे दर्मता कानुंतुन मीकुन सीतोर. तेर बति मिहगटल वोरोर गिर अवेकुन पिग्रिस ताक्सेर सेल्विट. इदेन बद्लि नाकुन जक्ले सूड्सेर मंतिट” इन्जेर येसु इत्तोर. ²⁰ अद केन्चि दुस्रो क नहकनल वातुर वूर, “एहे! नीकुन बूर जक्ले सूड्सेर मंतेर? निहगा बूत सोप्रे मासि मंता कि बतल?” इन्जेर इत्तेर. ²¹ ते येसु, “नना आरम्ना दिवोसुन नेटि, कीता मय्मता कामुन सूड्सि, मिरट सम्दिर वेले गुल आतिट. ²² मी मरकुन तोल कत्रि* कियना इन्जेर मोसेना कानुंतगा मंता. इद रिबज मोसे मोदोल किय्मकि. बति तोत्तुर्गटल वाता. तेर बति आरम्ना दिवोसुन नेटि गिर, मिरट इद कार्या कीसेर मंतिट. ²³ ना पोरो बारि सोडुन वांतिट? मिरट वोरोर कांडिन, आरम्ना दिवोसुन नेटि तोल कत्रि कीतेके, मोसेना कानुंतुन बहके मातप आयो इंतिट. बति अंटित्क वोरोर मायनन नना चोकोट कीतेके, नाकुन बहके मातोर इंतिट. ²⁴ पोरो दिस्वडुन हिंदल, तस्वा किय्मट. बति सोन्च-विचार कीसि, बरोबर तस्वा कीम्ट” इन्जेर येसु वेहतोर.

येसुये किरिस्तु कि बतल?

²⁵ अस्के येरुसलेमनुर कहि जन्क, “वूर अदिकारिर जक्ले, महक्वल वेरे आंदुर

18 योहा 5:41;
1 कोरा 10:31-33
19 योहा 1:17
20 योहा 8:48,52;10:20
22 पुट 17:10-14;
कटोडा 12:3
24 कटोडा 19:15;
रेंडा 1:16-17;16:18-19;
कीर्ता 58:1-2;
सुबुत 24:23; येसा 11:3-4;
योहा 8:15; याको 2:1,4
27 मीका 5:2; योहा 6:42
28 इर 9:6;
योहा 8:19,26,42
29 मत्ता 11:27; योहा 8:55
30 योहा 7:6,
32;8:20;10:39
31 मत्ता 12:23;
योहा 12:42
33 योहा 13:33;16:5

सेलेय?” इवल मोदोल कीतेर. ²⁶ “इचुला सूडट! वोर उजगिरि वड्क्सेर मंतोर. तेर बति, बोरे बतय इन्जेर सेलुर. वेरे करल किरिस्तु इन्जेर अदिकारिर करि कीतेरो बतलो? ²⁷ बति किरिस्तु वानेके, वोर बगटल वांतोर इवल, बोने करे मायो. वेर्ते बगटोर इवल माकुन टावये” इन्जेर वड्क्तेर. ²⁸ अस्के येसु मंदिरतगा बोदा करुसेर, “नना बोना आंदुन अनि बगटल वातोन इवल माकुन टावये इन्जेर सोन्च कींतिट. बति नावा नना इगे वाय्मकि. नाकुन सारि कियवल सतेवंतल आंदुर. वोर बोर आंदुरो मीकुन टावा सेले. ²⁹ बति वोर नाकुन टावा. वोर सोन इन्जेर हुकुम सीता काड्किने, इगे वातोन” इन्जेर जोर्ते वेहतोर. ³⁰ अद वक्तने वूर अदिकारिर वोन पियले कोसिद कीतेर. बति वोरोर गिर वोन पोरो केय वाटा पर्मकि. बारितेके वोना वक्त निंदलेके मत्ता. ³¹ तेर बति “किरिस्तु वानेके, वेन तेर अदिक मय्मतड काम्क कींतोरिय?” इन्जि, वेलेटिर पर्जा वोन पोरो बरोसा इर्तेर. ³² इव कुसा कुसा इवलिक गोस्टिड परिसयुल्क* केन्ज्तेर अनि वीर परिसयुल्क, डगुक कटोडलिर मीरे मासि, येसुन पियले मंदिरतगा केप्वलिरकुन सारि कीतेर. ³³ अस्के येसु, “नना उंडे जरसि वक्त वेरि, मी सडा मंदंतोन. अद

* 7:22 मोडुलिर पुट्सि आट रोज्कने मोसेना कानुंतगा तोल कत्रि कियना इन्जेर हुकुम मंता.

* 7:32 परिसयुल्क यूदा दर्मतेर पेदोल्क लोकुर आदिर. बगवंतनड नेकिड सम्दिर पिग्रिस ताकना इन्जेर वेहंदिर अनि तमो गिरे पिग्रिस ताकिंदिर. बति वूर तमकुन मंदे वातड नेकिड अनि रीति-रिबज्क वेले तयर कीसि इवेन गिर पिग्रिस ताकना इन्जेर वेहंदिर.

वक्त निंता पेजे, नाकुन सारि किय्वनगा मल्लिस दांतोन. ³⁴मिरट नाकुन महककिट बति, नना मीकुन पुटोन. नना सोन्जि मंवडगा मिरट वाया पर्विट” इन्जेर वेहतोर. ³⁵यूदुल्कनुर अदिकारिर तम्वा तमा, “मरट महक्केके गिर पुटवक्ने वेर बगा सोन्मड मंदर बेहे? मोका दुस्रोके देस्क्नगा पग्रे मासि मंवलिर यूदुल्कनगा सोन्जि, बगवंतन बारेते टावा सेलुर वूर्कुन* बगवंतना बोदा वेहमड मंदर कि? ³⁶‘मिरट नाकुन महककिट बति, नना मीकुन पुटोन. नना सोन्जि मंवडगा मिरट वाया पर्विट’ इंवडा अर्तम बतलेयो?” इन्जेर वड्क्तेर.

येसु जीवा निपुस्वल येता वाग्दन सिखल

³⁷अद सड्दा आक्रिता दिवोस बेय मुके मंदंता. ते अद दिवोसुन नेटि येसु निल्लिस, “वट्का वस्तोर वोर, नहगा वासि येर उंडना. ³⁸ना पोरो बरोसा इर्तोनगा, दर्मा-ग्रंत्नगा वेहतपिनय, “वोना पेटिट रोपोडल जीवा निपुस्वल येर पोड्सेर मंदंता” इन्जेर वेहतोर. ³⁹वोन्गा बरोसा इर्तुरकुन पुटवल बगवंतना आत्मतुन बारेते, येसु अद जीवा निपुस्वल येर पोड्वल गोस्टि वेहतोर. येसु उंडे गिर सासि-नेड्लेके मत्तोर. अदेन साटि वूर्गा अद आत्मा वायलेके मत्ता. ⁴⁰इव गोस्टिड केन्ज्त्तुर कहितुर, “बविसत्ने वायवल पर्वक्त्तल करलेन वेरे आंदुर” इन्जेर इत्तेर. ⁴¹उंडे कहितुर, “वेर किरिस्तु आंदुर” इन्जेर इत्तेर. ते उंडे कहितुर, “एहे! किरिस्तु गलिलयतल बहन वांतोर? ⁴²‘किरिस्तु दाविद्ना कांदांतल पुटंतोर अनि दाविद मत्ता बेत्लेहम चहर्तले वांतोर’

35 येसा 11:12;
जेपया 3:10;
याको 1:1; 1पेतु 1:1
36 योहा 7:34
37 कटोडा 23:36;
इसोब 29:35;
1राजा 8:65-66; नेहे 8:18;
कीर्ता 36:8-9;42:2;
63:1;143:6; येसा 12:3;
41:17-18;44:3;55:1;
आमोस 8:11-13;
जेकर्या 9:15; योहा 1:23;
4:10,14;6:35,37,55;
उजगिर 21:6;22:17
38 रेंडा 18:15;
योबु 32:18-19;
सुबुत 10:11;18:4;
येसा 12:3;44:3;58:11;
59:21; येहेज 47:1-12;
जेकर्या 14:8;
योहा 4:10,14;
गलति 5:22-23; एपेसि 5:9
39 येसा 32:15;
44:3; योवेल 2:28;
योहा 12:16;13:31-32;
14:16-17;16:7;20:22;
अपो 2:4,17,33,38
41 योहा 1:46;7:52
42 1समु 16:1;
कीर्ता 132:11; येसा 11:1;
इर 23:5; मीका 5:2;
मत्ता 1:1;2:5; लूका 2:4,11
43 योहा 9:16;10:19
44 योहा 7:30
45 योहा 7:32
46 मत्ता 7:28-29;
लूका 4:22
47 योहा 7:12
48 योहा 12:42
50 योहा 3:1-2;19:39
51 रेंडा 1:17; सुबुत 18:13
52 येसा 9:1-2;
मत्ता 4:15-16;
योहा 1:46;7:41

इन्जेर दर्मा-ग्रंत वेहंति कि?” इन्जेर इत्तेर. ⁴³येसुन हिंदल, पर्जतुन नड्डुम बेद-बाव पुट्ता. ⁴⁴ते कहितुर वोन पिय्कोम इन्जेर सूड्तेर. बति वोरोर गिर वोन पोरो केय वाटा पर्मकि.

यूदुल्कनुर अदिकारिर येसुन पोरो बरोसा इर्ले वोप्मकि

⁴⁵मंदिरतगा केप्वलिर रिक्म केय्क्ने मल्लिस वाता पेजे, “मिरट वोन बारि तर्मकि?” इन्जेर डगुक कटोडलिर अनि परिसयुल्क पूसि कीतेर. ⁴⁶ते मंदिरतगा केप्वलिर, “वोर मायनल वड्क्त्तप इंके वेरि बोरे बस्केन वड्क्मकि” इन्जेर जवब सीतेर. ⁴⁷ते परिसयुल्क, “वोर मीकुन गिर पसि कीतोरिय? ⁴⁸मा अदिकारिर्गटले आयि, सेलेते परिसयुल्कनगटले आयि, वोरोर तेर वोन पोरो बरोसा इर्तेरिय? सेले बोरे इर्मकि. ⁴⁹बति दर्मता कानुन टावा सेल्वक्ने, वीर पिसलिर लोकुर वोन्गा बरोसा इर्तेर. ते वूरकुन बगवंतना सापेना लागंता” इन्जेर मंदिरतगा केप्वलिरकुन वेहतेर. ⁵⁰इदेन मुने, येसुनगा सोन्जि, वातुर्गटल वोरोर निकोदेम इंवल वूर अदिकारिर नड्डुम मत्तोर. ⁵¹ते निकोदेम, “वोना गवा केन्ज्वक्ने अनि वोर बतल कीतोर इंवल करि किय्वक्ने, दर्मता कानुंतुन पिय्सि, मरट तस्वा किया पर्कट कि? तप्वक मरट किया पर्वट!” इन्जेर वूरकुन वेहतोर. ⁵²ते वूर, “ये पिसा! निम गिर गलिलयतोनि आंदि कि बतल? दर्मा-ग्रंतुन चोकोट वाचि कीम.

* **7:35** इगे गिरिक्नुर इन्जेर मंदंता. बति यूदुल्कना लेकते गिरिक्नुर इत्तेके दुस्रो सम्दि जातिनुर इन्जेर अर्तम.

गलिलयतल बोरे पर्वत्तल वायोर इन्जि मंदंता” इन्जेर चेडि कीतेर.

उंदि वेयलो पीर कीसेर साण्डे मायवल

⁵³*[अद आता पेजे वूर सम्दिर बोना रोन वोर सोत्तेर.

8 बति येसु ओलिवा मरक्ना गुटट पोरो सोत्तोर. ²दुस्रो नेटि बेय सक्रेन, वोर मल्लिस मंदिरतंगा वातोर. अस्के वेलेटिर लोकुर वोन्गा मीरे मातेर. ते येसु, वूरकुन बोदा करुसन साटि उद्तोर. ³अस्केने, बोदा वेहवलिर सास्तिरिर अनि परिसयुल्क पीर कीनेके साण्डे माता अद वेय्लोन तत्तेर. अनि अद वेय्लोन सम्दिर नड्डुम निपुसीसि, ⁴“गुरुजि! इद वेयलो पीर कीनेके साण्डे माता. ⁵ईतल वेय्लोन बंडने पासि जकना इन्जेर मोसेना कानुंतगा हुकुम मंता. ते निमे बतल इंति?” इन्जेर येसुन पूसि कीतेर. ⁶वोन पोरो पिरदि किय्ले, तप्नगा पियना इन्जेर अद सवल येसुन पूसि कीतेर. बति येसु बूड वरिसि, बोमितगा लिहि कीसेर मत्तोर. ⁷वूर तम्वा जिद सुटि किय्मकि. ते येसु तला तह्चि वूर्के सूड्सेर, “मिहगटल बस्केन पाप किय्मकि, वोर मोदोल इद वेय्लोन पोरो बंडा वाटा वचो” इन्जेर वेहतोर. ⁸अनि उंडे बूड वरिसि, बोमितगा लिहि कीसेर मत्तोर. ⁹अद गोस्टि केन्चि तान तत्तुर वूर, मात्रलिर्गटल मोदोल कीसि, सम्दिरे वोरोन पेजेय वोरोर अगटल सोत्तेर. ते सिरिप अद वेय्लोये येसुन मुने निल्लिस मत्ता. ¹⁰ते येसु उंडे उंदि जोका तला तह्चि, “बायि! नीकुन तत्तुर वूर बेदिर? नीकुन बोरे सिक्सा वाट्मकिय?” इन्जेर पूसि कीतोर. ¹¹ते अद वेयलो, “वाट्मकि

2 मत्ता 26:55
5 कटोडा 20:10;
रेंडा 22:21-24;
येहेज 16:38-40;
मत्ता 5:17;
19:6-8;22:16-18
6 बोदा 3:7; इर 17:13;
मत्ता 19:3; लूका 10:25
7 रेंडा 17:6-7;
मत्ता 7:1-5;23:25-28;
रोमा 2:1-3,21-25;
कोलसि 4:6; हेब्रि 4:12-13
9 पुट 42:21-22;
बोदा 7:22; योहा 8:10;
रोमा 2:15,22; 1योहा 3:20
10 येसा 41:11-12
11 योबु 34:31;
येसा 1:16-18;
लूका 15:7; योहा 3:17;
5:14;8:15; रोमा 2:4
12 योबु 33:28;
कीर्ता 18:28;49:19;
97:11; येसा 9:2;42:6-7;
49:6;50:10;60:1-3;
होसे 6:3; मलाकि 4:2;
मत्ता 4:14-16;5:14;
लूका 1:78-79;2:32;
योहा 1:4-9;3:19;7:17;
9:5;12:35,46;14:6;
अपो 13:47;26:23;
2पेतु 2:4,17; यूदा
13; उज्जिरि 21:24
14 योहा 8:42;
13:3;14:10;16:28
15 1समु 16:7;
योहा 3:17;7:24;12:47
16 योहा 8:29;16:32
17 रेंडा 17:6;19:15;
मत्ता 18:16; 2कोरा 13:1;
गलति 3:24; हेब्रि 10:28
18 हेब्रि 2:4
19 इर 22:16;
24:7; मत्ता 11:25;
लूका 10:21-22;
योहा 1:10,18;7:28;
8:54-55;10:14-15;
14:6-9;15:21;16:3;17:3,
25-26; 1कोरा 15:34;
2कोरा 4:4-6;

पर्बु!” इन्जेर जवब सीता. अस्के येसु, “नना गिर नीकुन सिक्सा वाटोन. इगेटल सोन अनि इडेडल पाप किय्मा” इन्जेर वेहतोर.]

येसुये दुनियता वेड्चि आंदुर

¹²मर्ला येसु, वूर पर्जतुन सडा, “नना दुनियतुरकुन वेड्चि आसि मंतोन. ना पेजेय ताक्वलिर सिकटितगा ताकुर. बति वूरकुन जीवता सरि तोहले वेड्चि सींतोन” इन्जेर वेहतोर. ¹³ते परिसयुल्क, “नीवा निमे गवा वेहचेर मंति. अद गवा करल इन्जि वोपा परोम”* इन्जेर इत्तेर. ¹⁴अस्के येसु, “नना वेहवल गवा करल इन्जि वोपय लागर. बारितेके नना बगटल वातोनो, बगा दांतोनो नाकुन टावा. बति अदेन बारेते मीकुन टावा सेले. ¹⁵सादरन माय्नलिर मोडि मिरट बहिर दिस्ततुन पिय्सि, तस्वा कींतिट. बति नना अहन बोने तस्वा कियोन. ¹⁶मोका तस्वा कीतेके गिर, नावा तस्वा करले आंता. बारितेके तस्वा कीनेके, नाकुन सारि कियवल बाबो गिर ना सडा मंदंतोर. ¹⁷‘इविर माय्नलिरा गवा सतेमे’ इन्जेर मीवा दर्मता कानुंतगन लिहि कीसि मंता. ¹⁸नावा नना मोदोडोर गवदारना अनि नाकुन सारि कियवल बाबो रेंडवा गवदारल आंदुर” इन्जेर वूरकुन वेहतोर. ¹⁹अस्के वूर केन्चि, “नी बाबो बगा

* **7:53** तोलेतड कहितड ग्रीकु ग्रंत्वनगा इव वचन्क सेलेड. * **8:13** मोसेना कानुंतुन पिय्सि उंदि गोस्टितुन वोपना इत्तेके इविर सेलेके मुविरड गवड पहेजे.

गलति 4:9; एपेसि 1:17; कोलसि 1:10, 15; हेब्रि 1:3; 1योहा 5:20; 2योहा 9

मंतोर?” इन्जेर पूसि कीतेर. ते येसु, “ननय आयि, ना बाबोय आयि, मीकुन टावा सेले. नाकुन करि कींदिट्ते, ना बाबोन गिर करि कींदिट” इन्जेर वूरकुन वेहतोर. ²⁰ इव गोस्टिड मंदिरतुन रोपो हुंडिता जागतुन करुम निल्सि वेहतोर. तेर बति वोन बोरे पियमकि. बारितेके, वोना वकत निंद्लेके मत्ता.

नना सोंवडगा मिरट वाया पर्विट

²¹ अस्के उंडे उंदि जोका येसु, “नना दांतोन. मिरट नाकुन महककिट बति, नना मीकुन पुटोन. मिरट मी पाप्क मापि आयवक्नेन सांतिट. इदेन हिंदल नना सोंवडगा मिरट वाया पर्विट” इन्जेर वूरकुन वेहतोर. ²² ते वूर यूदुल्क, “वोर सोंवडगा माकुन वाया पर्विट इंतोर. मोका तंवा तनय सांतोरोय बतलो?” इन्जेर वड्क्तेर. ²³ अस्के येसु, “मिरट इद दुनियतुर आंदिट. अनि मीवा सोन्च इद दुनियतुन बारेतेन मंदंता. नना स्वर्गनोना आंदुन. अनि नावा सोन्च-विचर अलग मंदंता. ²⁴ अदेन साटिने, मीवड पाप्क मापि आयवक्नेन सांतिट इन्जेर वेहतोन. ना बारेते वेहता गोस्टित पोरो बरोसा इर्वेके, मीवड पाप्क मापि आयवक्नेन सांतिट” इन्जेर वेहतोर. ²⁵ ते वूर, “असल निमे बोनि आंदि?” इन्जेर पूसि कीतेर. अस्के येसु, “नना मोदोडल बोना आंदुन इन्जेर वेहचेर वातोनो, वोनय आंदुन. ²⁶ मीकुन तस्वा कियले, मी बारेते वेले गोस्टिड नहगा मंतड. बति सिरिप नाकुन सारि कीतोनल केन्ज्जड गोस्टिने दुनियतुरकुन वेहचेर मंतोन. वोर सतेवंतल आता काड्कि, वोर कियवल तस्वा गिर

20 मार 12:41; योहा 7:8,30
21 योहा 7:34;8:24
23 योहा 3:31;17:14,16; 1योहा 2:15-16;4:5-6
24 मार 16:16; योहा 3:18,36;4:26; हेब्रि 10:26-29;12:25
26 योहा 7:28;8:40;15:15
28 योहा 3:14;5:19,30; 6:38;12:49-50; रोमा 1:4
29 येसा 42:1;49:4-8; मत्ता 17:5; योहा 4:34; 5:30;6:38;8:16; 14:10-11;15:10;16:32; 2तिमो 4:17; 1योहा 2:1
30 योहा 7:31
31 1समु 12:14; मत्ता 24:13; योहा 1:47; 6:55,66-71;8:36; 15:4-9; अपो 13:43; 14:22;26:22; रोमा 2:7; 11:22; कोलसि 1:23; 1तिमो 2:15;4:16; 2तिमो 3:14; हेब्रि 3:14; 8:9;10:38-39; याको 1:25; 1योहा 2:19, 24; 2योहा 9
32 कीर्ता 25:5,8-9; 119:45; सुबुत 1:23,29; 2:1-7;4:18; येसा 30:21; 35:8;54:13;61:1; इर 6:16;31:33-34; होसे 6:3; मलाकि 4:2; मत्ता 11:29;13:11-12; योहा 6:45;7:17;8:36; 14:6;16:13;17:17; रोमा 6:14-18,22;8:2, 15; 2कोरा 3:17-18; गलति 5:1,13; 2तिमो 2:25-26; 3:7; याको 1:25; 2:12; 1पेतु 2:16
33 मत्ता 3:9; योहा 8:39
34 1राजा 21:25; सुबुत 5:22; रोमा 6:6, 12,16,19-20; एपेसि 2:2; तीतु 3:3; 2पेतु 2:19; 1योहा 3:8-10

सतेमे आंता” इन्जेर वेहतोर. ²⁷ बति, येसु तंवोर बाबो बगवंतन बारेते वेहतोर इंवल वूर अर्तम कियमकि. ²⁸ ते येसु, “स्वर्गनोर मायनन बस्केते मोद्नगा टाडि कींतिटो अस्के, ननय वोना आंदुन इंवल करि कींतिट. अचोरे आय्वा, नावा नना बतय किया परोन. बति बाबो बव्ते नाकुन करुसीतोरो, अवे गोस्टिड मीकुन वेहतोन इन्जेर गिर मिरट करि कीकिट. ²⁹ नाकुन सारि कियवल, ना सडा मंतोर. वोन आनंद सियवलिक काम्क बस्केट नना कीता काड्कि, वोर नाकुन वोरने बस्केन सुटि कियमकि” इन्जेर वेहतोर. ³⁰ इव गोस्टिड केन्चि, वेलेटिर वोन्गा बरोसा इर्तेर.

अब्राहम्ना संतान अनि सयतंदा संतान

³¹ अदेन साटि, येसु तंवा पोरो बरोसा इर्तुर यूदुलकुन सडा, “ना गोस्टि पिप्सि ताक्तेके, करलेने ना सिस्यलिर आंतिट. ³² अस्के मिरट सतुन* करि कींतिट. अद सतेम मीकुन मोक्डो सुटि कींता” इन्जेर वूरकुन वेहतोर. ³³ “ममोट अब्राहम्ना कांदांतुर आंदुम. इंके वेरि ममोट बोन्गन दासिपान कियमकि. बति माकुन मोक्डो सुटि कींता इन्जि बहन वेह्ति?” इन्जेर येसुन पूसि कीतेर. ³⁴ ते येसु, “पाप कियवल हर वोरोर, पापुन दासि आंतोर. ³⁵ दासि-मायनल बस्केट रोटुर सडा मनोर. बति मरि बस्केट गिर रोटुर सडने मंदंतोर. ³⁶ अदेन साटि, बगवंतनोर मरि मीकुन

* 8:32 सतेवंतन करि कींतिट. वोर मीकुन मोक्डो सुटि कींतोर.

35 पुट 21:10; गलति 4:4-7 36 कीर्ता 19:13;119:32, 133; येसा 49:24-25;61:1; जेकर्या 9:11-12; लूका 4:18; योहा 8:31-32; रोमा 8:2; 2कोरा 3:17; गलति 5:1

पापनल मोक्डो सुटि कीनुर्ते, मिरट रोटुर दात करलेने मोक्डो आंतिट. ³⁷मिरट अब्राहम्ना कांदांतुर आंदिट इन्जेर नाकुन टावये. तेर बति, नाकुन जक्ले मिरट सूड्सेर मंतिट. बारितेके मी रोपो नावा गोस्टितुन जागा सेले. ³⁸ना बाबोनगा सूड्तेने नना वेहचेर मंतोन. अहने मिरट गिर, मी बाबोनल केन्ज्ताड गोस्टिन पिस्सि कीसेर मंतिट. इद सतेम आंद” इन्जेर वूरकुन वेहतोर. ³⁹ते वूर, “मा बाबो अब्राहम आंदुर” इन्जेर वेहतेर. अस्के येसु, “मिरट अब्राहम्ना कांदांतुर आतेके, अब्राहम कीतपे मिरट गिर कीदिट. ⁴⁰नना बगवंतनल केन्ज्ता सतुन वेहता काड्कि, मिरट नाकुन जक्ले सूड्सेर मंतिट. बति अब्राहम अहन किय्मकि. ⁴¹मिरट मी बाबो कीतपे कीसेर मंतिट” इन्जेर वेहतोर. ते वूर, “ममोट पीर कीनेके पुट्त्तुर आयोम. बगवंतल वोरोरे मा बाबो” इन्जेर येसुन वेहतेर. ⁴²अस्के येसु वूरकुन, “बगवंतल मी बाबो आतेके, मिरट नाकुन पेर्मते सूड्दिट. नावा नना इगे वाय्मकि. बगवंतले नाकुन रोहतोर. ⁴³नना वेहताड गोस्टिन मिरट वोप्वा काड्किने, मीकुन अर्तम आसेर सेलेड. ⁴⁴मिरट सय्तंदा बाज्जुर आंदिट. वोरे मी बाबो आंदुर. मी बाबोनड करब आसन पूर किय्लेने मिरट सूड्दिट. वोर मोदोडले माय्नलिरकुन जक्वल आसि, सत्ने निल्वल आयोर. वोन्गा सतेम इंवल असले सेले. वोर तंवा बुदि पिस्सिने पकट वड्कंतोर. वोर पकट आता काड्कि, लबडुन पय्दोस कीसि निल्तोर. ⁴⁵अदेन साटि, नना मीकुन सतेम वेहतेके गिर बति, ना पोरो बरोसा इर्विट. ⁴⁶नहगा पाप मंता इन्जेर वोरोर

37 योहा 7:1
38 योहा 3:32;5:19,30;
8:26,41,44;12:49-50;
14:10,24; 1योहा 3:8-10
39 मत्ता 3:9;5:45;
योहा 8:37; रोमा 2:28-29;
9:7; गलति 3:7
40 योहा 8:26;
गलति 4:29
41 येसा 63:16;
64:8; योहा 8:38,44
42 मलाकि 1:6;
योहा 1:14;3:17;5:23,43;
7:28-29;12:49;14:10;
15:23-24;16:27-28;
17:8,25; 1कोरा 16:22;
गलति 4:4; 1योहा 4:9-10,
14:5:1-2; उज्जिरि 22:1
43 सुबुत 28:5;
येसा 44:18; इर 6:10;
होसे 14:9; मीका 4:12;
योहा 5:43;6:60;
7:17;8:27;12:39-40;
अपो 7:51; रोमा 8:7-8
44 पुट 3:3-7,15;
4:8-9; 1राजा 22:22;
1जर्ता 21:1;
2जर्ता 18:20-22;
योबु 1:11; मत्ता 13:38;
योहा 6:70;8:38,
41; अपो 5:3;13:10;
2कोरा 11:3,13-15;
2तेसा 2:9-11; 1पेतु 5:8;
2पेतु 2:4; 1योहा 2:4;
3:8-10,12,15; यूदा 6;
उज्जिरि 2:10;9:11;
12:9;13:6-8,14;20:2-3,
7-10;21:8;22:15
45 2तिमो 4:3-4
46 हेब्रि 4:15
47 योहा 18:37; 2योहा 9
48 योहा 7:20;8:52
50 योहा 5:41
51 कीर्ता 89:48;
लूका 2:26;
योहा 3:15-16;5:24;
6:50;8:55;11:25-26;
15:20; हेब्रि 11:5
53 योहा 4:12

गिर निरुपन किया पर्विट. नना सतेमे वेहचेर मंतोन. बति बारि ना पोरो बरोसा इर्विट? ⁴⁷बगवंतनुर बगवंतनड गोस्टिड केन्जंतेर. बति मिरट बगवंतनुर आय्वा काड्किने, नना वेहता केन्ज्विट” इन्जेर वेहतोर.

येसु तोत्तोर अब्राहमुन तेर डगुर आंदुर

⁴⁸अस्के वूर यूदुल्क, “निमे समरयतोनि* अनि बूत्क सोप्रे मासि मंतड इंवल करले आंद सेलेय?” इन्जेर येसुन राड्तेर. ⁴⁹ते येसु, “नना बूत्क सोप्रे मातोना आयोन. ना बाबोन मान सिखवना आंदुन. मिरट नाकुन मानि कीसेर सेल्विट. ⁵⁰नावा पोरोल बडे मायना इंवल नाकुन सेले. बति नाकुन डगुर-पान वायना इंवल वोरोर मंतोर. वोरे नायदा तस्वा किय्वल आंदुर” इन्जेर वेहतोर.

⁵¹“बोरे आयि ना गोस्टि पिस्सि ताकनुर्ते, वोर बस्केन मरंतुन सूडोर. इद गोस्टि सतेम आंद” इन्जेर वूरकुन वेहतोर. ⁵²अद केन्चि वूर यूदुल्क, “निहगा करलेन बूत सोप्रे मासि मंता इंवल इंके माकुन अर्तम आता. अब्राहम अनि तोत्तुर पर्वक्तलिर गिर मार्तेर. तेर बति ‘बोर्ते ना गोस्टि पिस्सि ताकंतोरो, वोर बस्केन मरंतुन सूडोर’ इंति. ⁵³मा बाबो अब्राहम मार्तोर. निमे वोन तेर डगुनि आंदि कि? अनि वूर पर्वक्तलिर गिर

* 8:48 तोले कहितुर यूदुल्क, यूदुल्क आयुर वूर सडा मर्मिड आतेर. वीर लोकुर यूदुल्कनड अनि दुस्रो जातितेरड रीति-रिवज्क, पूजा-पतेरड कीसेर मंदिर. वूरकुन पुड्त्तुर वूर समरया इंवल येरियतगा अलग पिसेर मंदिर. कमि जातितुर दात समरयतुरकुन यूदुल्क सूड्सेर मंदिर.

मार्तेर. नीवा निमे बोना आंदुन इन्जेर सोन्च कींति?” इन्जेर पूसि कीतेर. ⁵⁴ते येसु, “नावा ननय डगुर-पान सीतेके, तान विलुवा मनो. मा बगवंतल इन्जेर बोते मिरट केयंतिटो, वोरे ना बाबो आंदुर. वोर नाकुन डगुर-पान सीसेर मंतोर. ⁵⁵वोर मीकुन टावा सेलोर. बति नाकुन वोर टावये. वोर नाकुन टावा सेलोर इंद्कते, नना गिर मी दाते लपडिना आंतोन. बति वोर नाकुन टावये, वोना गोस्टि नना पिथिस ताकंतोन. ⁵⁶मी बाबो अब्राहम नावा वाय्वल दिवोसुन सूडंतोन इन्जेर आनंद्ने मत्तोर. अद दिवोसुन सूड्सि आनंद येत्तोर” इन्जेर इत्तोर. ⁵⁷अस्के वूर यूदुल्क, “नीकुन अजुन पनस (50) साल्क गिर सेलेड. निमे अब्राहमुन सूड्ति कि?” इन्जेर येसुन इत्तेर. ⁵⁸ते येसु, “अब्राहम पुटन मोदोडले नना मंवना आंदुन.* इद गोस्टि सतेम आंद” इन्जेर वेहतोर. ⁵⁹अस्के वूर, वोन पोरो बंडड जुरुसि वाट्ले बंडड पिय्तेर. बति येसु मक्सि मंदिर्तल बहिर सोत्तोर.

येसु पुटि-गुड्डिन चोकोट किय्वल

9 अहन येसु सरिय सोन्जेर मनेके, वोरोर पुटि-गुड्डिन सूड्तोर. ²अस्के सिस्यलिर, “गुरुजि! वेर गुड्डि आसि पुट्ले कारन, वेर पाप कीतोर कि, सेलेके वेनुर अवल-बाबो कीतेर?” इन्जेर येसुन पूसि कीतेर. ³ते येसु, “वेरे आयि, वेनुर अवल-बाबोय आयि, कीता पापुन हिंदल, वेर गुड्डिना जल्मा आय्मकि. बति बगवंतना सक्ति वेन हिंदल दिसना इन्जेरेन

54 कीर्ता 2:6-12; 110:1-4; सुबुत 25:27; दानि 7:13-14; योहा 5:22-29,31-32; 7:18;8:50;13:31-32; 16:14-15;17:1; अपो 3:13; 2कोरा 10:18; पिलिपि 2:9-11; हेब्रि 5:4-5; 2पेतु 1:17
55 मत्ता 11:27; योहा 7:28-29;8:19,44,51
56 पुट 22:18; मत्ता 13:17; लूका 10:24; योहा 8:39; गलति 3:7-9; हेब्रि 11:13,39; 1पेतु 1:10-12
58 बहिर 3:14; येसा 9:6; 44:6;48:12; मीका 5:2; योहा 1:1-2;17:5, 24; कोलसि 1:17; हेब्रि 1:10-12;13:8; उजगिरि 1:8;2:8
59 योहा 10:30-33, 39-40;11:8
2 लूका 13:2; योहा 9:34; अपो 28:4
3 योबु 22:5-30; 42:7; योहा 11:4
4 बोदा 9:10; येसा 38:18-19; लूका 13:32-34; योहा 4:34;5:19, 36;10:32,37; 11:9-10;12:35;17:4; अपो 4:20; गलति 6:10; एपेसि 5:16; कोलसि 4:5
5 योहा 1:4-9;8:12;12:46; अपो 13:47; एपेसि 5:14
6 मार 7:33;8:23
7 नेहे 3:15; येसा 8:6; 35:5; योहा 9:11; 11:37; अपो 26:18
8 1समु 2:8

गुड्डिन दात पुट्तोर. ⁴पोड्द सोनल वेरि, नाकुन सारि कीतोनड काम्क मरट किया लागर. रात आय्ले करुम वासेर मंता. अस्के बोरे काम किया परोर. ⁵बति इद दुनियते मनल वेरि, पर्जतुन वेड्चित दात नना मंतोन” इन्जेर सिस्यलिरकुन वेहतोर. ⁶अहन येसु वेह्चि, तोडितगा उस्तोर. अद ऊच्ने इचुसि चिक्ला कीसि, गुड्डिनड कडकुन पोरो सोत्तोर. ⁷अहन सोक्सि येसु, “निमे सिलोयम इंवल कोनेरतगा सोन्जि नोरा” इन्जेर वोन वेहतोर. सिलोयम इत्तेके, «रोहतोर वोर» इन्जेर अर्तम. ते वोर सोन्जि नोर्सि, नदुर वाले आसि वातोर.

⁸अद जगर्ता पेजे, आजु-बाजुतुर अनि वोर बिचेम तल्कनेके सूड्तुर, “वेर उच्चिकुन बिचेम तल्कवले आंदुर कि?” इन्जेर इत्तेर. ⁹“ओहो! वेरे आंदुर” इन्जेर कहितुर इत्तेर अनि, “एहे! वोन मोडि मंवल दुसोर आंदुर” इन्जेर उंडे कहितुर इत्तेर. बति वोर, “ननय वोना आंदुन!” इन्जेर वेह्चेरेन मत्तोर. ¹⁰ते, “नीकुन नदुर बहन वाता?” इन्जेर वूर पूसि कीतेर. ¹¹अस्के वोर, “येसु इंवल वोरोर मायनल चिक्ला कीसि, ना कडकुन पोरो सोत्तोर अनि ‘सिलोयम कोनेरतगा सोन्जि, नोर्सि वरा’ इन्जेर वेहतोर. अस्के नना सोन्जि नोर्तोन. ते नाकुन नदुर वाता” इन्जेर वेहतोर. ¹²“वोर येसु बगा मंतोर?” इन्जेर वोन पूसि कीतेर. ते वोर, “नाकुन टावा सेले” इन्जेर वूरकुन वेहतोर.

* 8:58 मंवना आंदुन इन्जेर बगवंतल वोररे वेहा परंतोर. मोका दुसोर बोरे अद गोस्टि वेह्तेके, यूदुल्कना लेकते बगवंतन रेह्चि वड्क्तप आंता.

अद चोकोट आततुन बारेते परिसयुल्क करि कियवल

13-14 आरम्ना दिवोसुन नेटि, येसु चिक्ला कीसि, वोनड कडकुन नदुर वायुस्ता काङ्कि, वूर पुटि-गुड्डि मन्जि चोकोट आतोर वोन परिसयुल्कनगा वोतेर. 15 नदुर वाय्वडुन बारेते, परिसयुल्क गिर वोन पूसि कीतेर. ते वोर, “ना कडकुन पोरो येसु चिक्ला सोक्तोर. ते नना सोन्जि नोर्तोन. अस्के नाकुन नदुर वाता” इन्जेर वूरकुन वेहतोर. 16 इद केन्चि कहितुर परिसयुल्क, “वोर आरम्ना दिवोस्मा नेकि पिग्सि ताक्वा काङ्कि, बगवंतनल वातोर वोर आयोर” इन्जेर इत्तेर. उंडे कहितुर, “वोर पापेस्तल मत्तेके, ईतड मय्मतड काम्क बहन किया परंतोर?” इन्जेर इत्तेर. इहिन वूर परिसयुलकुन नड्डुम बेद-बाव पुड्ता. 17 अस्के वूर उंदुंदि जोका नदुर वातोन सडा, “नीकुन नदुर वायुस्ता काङ्कि, वोन बारेते निम बतल इति?” इन्जेर पूसि कीतेर. ते, “वोर पर्वत्तल आंदुर” इन्जेर वेहतोर. 18-19 पुटि-गुड्डि मन्जि, नदुर वाता अद गोस्टितुन नम्वा काङ्कि, वूर यूदुल्कनुर अदिकारिर, वोनुर अवल-बाबोन केयुस्तेर. अनि, “पुटि-गुड्डि आसि पुट्त्तोर वोर मरि, वेरे आंदुर कि बतल? वेरे मत्तेके, वेर इंके बहन सूड्सेर मंतोर?” इन्जेर पूसि कीतेर. 20 ते वूर अवल-बाबो, “पुटि-गुड्डि आसि पुट्त्तोर वोर मरि, वेरे आंदुर इन्जेर माकुन टावा. 21 बति इंके वेन बहन नदुर वाता अनि वेन बोर चोकोट कीतोर इंवल माकुन टावा सेले. वोर तंवा तना वेहा परनल बेस्तोर. इद गोस्टितुन मिरटे वोन पूसि कीम्ट”

16 योहा 7:43;10:19
22 लूका 6:22;
योहा 7:13;16:2
24 येहो 7:19; योहा 9:16
29 योहा 8:14
30 योहा 12:37

इन्जेर वूर अदिकारिरकुन वेहतोर. 22 वोनुर अवल-बाबो यूदुल्कनुर अदिकारिरकुन वेरिसि, अहन वेहतोर. बारितेके, वोर येसुये, किरिस्तु आंदुर इन्जेर बोरे वोप्तेके, वोन समाज्जल* अलदि वाटंतोम इन्जेर, अदेन मुनेन वूर निर्नय येच्चि मत्तेर. 23 अदेन साटिने अवल-बाबो, “वोर वेहा परनल बेस्तोर. वोन पूसि कीम्ट” इन्जेर वूरकुन वेहतोर.

24 अदेन साटि, वोर नदुर वातोन उंदुंदि जोका केयुसि, “करल वेहा. इद काम्ना डगुर-पान बगवंतने वायना. बारितेके, वोर मायनल पापेस्तल इन्जि माकुन टावा” इन्जेर वेहतोर. 25 ते वोर, “वोर पापि आंदुरो, आयोरो नाकुन टावा सेले. बति नाकुन उंदिय टावा. बतल इत्तेके, इदेन मुने गुड्डिना मत्तोन बति, इंके सूडा पर्सेर मंतोन” इन्जेर इत्तोर. 26 तेर बति वूर, “वोर नीकुन बतल कीतोर? नीकुन नदुर बहन वाता?” इन्जेर उंडे उंदि जोका पूसि कीतेर. 27 ते अस्के वोर, “सूडट! इदेन मुनेन मीकुन वेहतोन. बति मिरट केन्ज्मकि. उंदुंदि जोका बारि पूसि कीसेर मंतिट? मिरट गिर वोनुर सिस्सिलिर आकोम इंतिट कि बतल?” इन्जेर इत्तोर. 28 अस्के वूर, “निमेय वोनोर सिस्सयनि आंदि. ममोट मोसेनुर सिस्सिलिर आंदुम” इन्जेर वोना लजा वोतेर. 29 अनि वूर, “बगवंतल मोसेन सडा वड्त्तोर इंवल माकुन टावये. बति वेर मायनल बगटल वातोर इंवल माकुन टावा सेले” इन्जेर वेहतोर. 30 ते वोर अद केन्चि, “इद

* 9:22 गिरिक्नगा सुनगोग इन्जेर मंता. इद सुनगोग इंवल यूदुल्क मीरे मायवल रेतगा यूदुल्कना समाज्जड सम्दो काम्क जर्गुसीतेर.

गोस्टि वेले चमत्कार्ता आंद. वोर बगटल वातोर इंवल मीकुन टावा सेले बति, नावड कडकुन मात्रम नदुर वायुस्तोर. ³¹ बगवंतल पापेस्तलिरा विनंति केन्जोर. बति बोर्ते बगवंतनोर बक्तल आसि, वोना इचा पिप्सि ताकंतोरो, वोनय विनंति केन्जंतोर इन्जेर माकुन टावा. ³² इद कलि गडे मातगटल्ले इंके वेरि, दुस्रो बोरे मायनल पुटि-गुड्डिन चोकोट कीतोर इंवल मरट बस्केन केन्जमकि. ³³ मोका वेर बगवंतनगटल वाय्वेके, ईतड बवे काम्क किया पर्सि मनोर” इन्जेर वूरकुन वेहतोर. ³⁴ अद केन्चि वूर, “एहे! निमे पाप्नगा पुट्सि, बेस्तोनि आंदि. माकुन बोदा वेहले वाति कि?” इन्जेर अगटल वोन बहिर तेंडसि पूड्तेर.

बाव-बक्तिता गुड्डि-पान

³⁵ वोन तेंडसि पूड्तेर इन्जेर येसु केन्चि, वोन महिक्स पुट्सि, “निमे स्वर्गनोर मायनन पोरो बरोसा इर्सेर मंति कि?” इन्जेर पूसि कीतोर. ³⁶ ते वोर मायनल, “वोन्गा नना बरोसा इर्ले, वोर बोरे आंदुरेय? वेहा पर्बु” इन्जेर येसुन पूसि कीतोर. ³⁷ अस्के येसु, “निमे इंके वोन सूड्सेर मंति. नी सडा वड्क्वल वोरे आंदुर” इन्जेर वेहतोर. ³⁸ अद केन्जता बरोबर वोर, “पर्बु नना बरोसा इर्सेर मंतोन” इन्जि, मुर-टोड्ड कोट्सि गप्ने काल कर्तोर. ³⁹ अस्के येसु, “गुड्डिर सूडना अनि नदुर वालिर गुड्डिर आयना. इद तीर्दे तस्वा जर्गना इन्जेरेन, इद दुनियते वातोन” इन्जि वेहतोर. ⁴⁰ ते वोन सडा मन्जि, अव गोस्टिड केन्जतुर कहितुर परिसयुल्क, “ममोट गिर गुड्डिर आंदुम इंति

31 पुट 19:29;20:7; 1राजा 17:20-22; 18:36-38; 2जर्गता 32:20-21; योबु 27:8-9;35:12;42:8; कीर्ता 18:41;34:15-16; 66:18-20;99:6;143:10; 145:19; सुबुत 1:28-29; 15:29;21:13;28:9; येसा 1:15;58:9; इर 11:11;14:12;15:1; येहेज 8:18; मीका 3:4; जेकर्या 7:13; योहा 4:34; 7:17;11:41-42; 15:16; याको 5:15-18; 1योहा 3:21-22 32 येसा 64:4 33 योहा 3:2;9:16 34 योहा 9:2;22 35 1योहा 5:13 37 योहा 4:26 38 मत्ता 14:33;28:9 39 लूका 4:18; योहा 3:19; 8:12;12:40-41;46; अपो 26:18; 1योहा 2:11 41 सुबुत 26:12; येसा 5:21; लूका 18:14; योहा 15:22-24; हेब्रि 10:26; 1योहा 1:8-10 1 इर 23:32; मत्ता 7:15; योहा 10:8-10; रोमा 16:18; 2कोरा 11:13-15; एपेसि 4:8-12; हेब्रि 5:4; 1पेतु 1:10; 2पेतु 2:1,3; 1योहा 4:1 2 कीर्ता 23:1; बोदा 12:11; येसा 40:11; योहा 10:14; अपो 20:28; 1पेतु 5:4 3 येहेज 34:11-16; योहा 10:4,16; 2तिमो 2:19 4 रेंडा 1:30; योहा 10:16; 12:26;18:37; 1पेतु 5:3 7 कीर्ता 79:13;95:7; 100:3; येसा 53:6; येहेज 34:31; लूका 15:4-6; योहा 10:1, 9;14:6; एपेसि 2:18; हेब्रि 10:19-22

कि बतल?” इन्जेर पूसि कीतेर. ⁴¹ अस्के येसु, “मिरट गुड्डिर आंदिट ते, मिहगा पाप मंवेके सोंदु. बति मिरट सूड्सेर मंतोम इन्जेर इत्ता काड्किने, मी रोपो पाप निल्लिस मंता” इन्जेर वूरकुन वेहतोर.

येसु चोकोटनोर गोरेड गाय्कि आंदुर

10 ते येसु, “गोरेना गाव्दनतगा पाटकनल नेड्क्वे, दुस्रो बाज्जल तेर्गिस् वाय्वल, कले अनि लूटि किय्वल आंदुर. ² बति बोर्ते पाटकनल नेडंतोरो वोरे गोरेड गाय्कि आंदुर. ³ गाय्किन साटि गाव्दना केप्वल पाटक तेरियंतोर. गोरेड वोना लेड वोड्कि कींतड. वोर तंवड गोरेन पोरोल मुट्सि केय्सेर बहिर वोंतोर. ⁴ अहन तंवड गोरेन बहिर वोनेके, वोर गाय्कि बस्केट गिर अवेन मुने ताकंतोर. वोना लेड वोड्के माता काड्कि, अव गोरेड वोन पेजेय दांतड. ⁵ बति दुस्रोना लेड वोड्के माय्वा काड्कि, बुज्डे मासि वोन्गटल परर आंतड. इद सतेम आंद” इन्जेर वूरकुन वेहतोर.

⁶ येसु इद नमुना येच्चि वूरकुन वेहतोर. बति बतन बारेते वेहतोर इंवल वूरकुन अर्तम आय्मकि. ⁷ ते येसु उंदुंदि जोका इहिन वेहवल मोदोल कीतोर. “इद गोस्टि सतेम आंद. गोरेड नेड्क्वल पाटकुन दात्नोना आंदुन. ⁸ नाकुन तेर मुने वातुर सम्दिरे कलिर अनि लूटि किय्वलिर आंदिर. वूरा लेड अव करल गोरेड केन्चि ताक्मकि. ⁹ ननय पाटकुन

8 येहेज 22:25-28;34:2

9 कीर्ता 23:1-6;95:7;

100:3-4; येसा 40:11;49:9-10; येहेज 34:12-16; जेकर्या 10:12; योहा 10:1,7;14:6; रोमा 5:1-2; एपेसि 2:18; हेब्रि 10:19-22

दात्नोना आंदुन. नहगटल रोपो नेड्तड अव बचे मांतड अनि रोपो-बहिर वासेर रंदि सेल्वक मंदंतड. अव गोरेन हिर्वल जाडि पुटंता. ¹⁰कले सिरिप कल्लेक, जक्लेक अनि नासेडम कियलेके वांतोर. बति नना पूना अनि बर्पुर जिन्गनितुन गोरेन सियले वातोन. ¹¹नना चोकोट्नोर गोरेड गाय्किना आंदुन. चोकोट्नोर गाय्कि गोरेन साटि, तंवा परन गिर सींतोर. ¹²बति बूय्तल गोरेनोर करल गाय्कि आयोर. अव गोरेड तंवड आय्वा काड्कि, लांडिगल बदे वोन दिस्तेके गिर परर आंतोर. अस्के अद लांडिगल अवेन पोरो मुच्चि अर्सि, बुजिडि कींता. ¹³बूय्तल सिरिप बूतित साटि वाता काड्कि, गोरेना चोकोट-वायुट पटि किय्वक्ने परर आंतोर. ¹⁴⁻¹⁵बति नना चोकोट्नोर गाय्किना आंदुन. बाबो नाकुन अनि नना बाबोन टावा. अह्ने नाकुन गोरेड अनि नावड गोरेन नना टावा. ना गोरेन साटि नावा परन सींतोन. ¹⁶इद गाव्टनतडे आय्वा, उंडे दुस्रोक गोरेड गिर नाकुन मंतड. अवेन गिर नना पिय्सि वाया लागर. अव ना लेड केन्जंतड. अस्के इव अनि अव उंदिय मंदा आंतड. अव सम्दिन वोरोरे गाय्कि मंदंतोर. ¹⁷नना सासि-नेड्ले, नावा परन सीसेर मंतोन. इदेन हिंदले, बाबो नाकुन वेले लाड कीसेर मंतोर. ¹⁸नावा परन बोरे येता परुर. नावा ननय परन सीसेर मंतोन. बगवंतल नाकुन हुकुम सीता काड्कि, अद परंतुन सियले अनि उंदुंदि जोका तान येत्ले गिर नाकुन अदिकार मंता” इन्जेर वेहतोर.

¹⁰ येसा 56:11; येहेज 34:2-4; होसे 7:1; मत्ता 18:10; 20:28; 21:13; 23:13; मार 11:17; लूका 19:10; योहा 3:17; 6:33, 51; 10:1; 12:6, 47; रोमा 2:21; 5:13-21; 1तिमो 1:15; हेब्रि 6:17; 7:25; 2पेतु 1:11; 2:1-3
¹¹ 1समु 17:34-35; 2समु 24:17; कीर्ता 23:1; 80:1; येसा 40:11; 53:6; येहेज 34:11-16, 23; 37:24; मीका 5:4; जेकर्या 13:7; मत्ता 20:28; योहा 10:14-15, 17-18; 15:13; एपेसि 5:2; तीतु 2:14; हेब्रि 13:20; 1पेतु 2:24-25; 5:4; 1योहा 3:16; उजगिरि 7:17
¹² 2पेतु 2:3
¹⁶ कीर्ता 86:9; येसा 56:8; येहेज 34:23; 37:24; मत्ता 17:5; योहा 6:37; 10:11, 27; 11:52; रोमा 15:9-13; एपेसि 2:13-18; 2तेसा 2:13; 1पेतु 2:25
¹⁷ येसा 53:7-12; योहा 10:11, 15, 18; हेब्रि 2:9
¹⁸ कीर्ता 40:6-8; येसा 53:10-12; योहा 2:19-21; 6:38; 10:17; 14:31; हेब्रि 2:9; 5:6-9
¹⁹ योहा 9:16
²⁰ मार 3:21; योहा 7:20
²¹ बहिर 4:11; कीर्ता 94:9
²³ अपो 3:11; 5:12
²⁵ योहा 8:58; 10:38
²⁶ योहा 8:47
²⁷ 1राजा 18:21; मत्ता 7:23; 16:24; 17:5; 25:12; मार 8:34; 10:21; लूका 9:23; 13:27; योहा 5:25; 8:12, 43; 10:3-4, 8, 14,

¹⁹ इव गोस्टिन हिंदल, यूदुलकुन नडुम उंदुंदि जोका बेद-बाव पुड्ता. ²⁰ बूर्गटल वेलेटिर, “वेन्गा बूत सोप्रे माता काड्कि, वेनड पिसड अदिक आतड. वेना गोस्टि बारि केन्जंतिट?” इन्जेर इत्तेर. ²¹ बति उंडे कहितुर, “इव गोस्टिड बूत सोप्रे मातोनड आयोड. बूत गुड्डिरकुन नदुर बहन सिया परर” इन्जेर इत्तेर.

बगवंतनोर मरिना इन्जेर येसु वेह्वल

²² अद पीनि-गालुम्ना गट्कते, येरुसलेम्ना मंदिरतगा नेड्वल हानुक इंवल सड* जर्सेर मत्ता. ²³ ते उंदि दिया येसु मंदिर्ता आव्रतगा मंवल सोलोमोन मंडोप्नगा ताक्सेर मत्तोर. ²⁴ अदे वक्त्ने, यूदुल्कनुर अदिकारिर वोन गेर-पासि, “निमे बचेजेल माकुन अनमिना कीसेर इरंति? निमे बचि किय्वल किरिस्तुनि* मत्तेके, कुला कुला वेहा” इन्जेर पूसि कीतेर. ²⁵ ते येसु, “इदेन मुने मीकुन वेहतोन बति मिरट बरोसा इर्मकि. बाबोना पोरोडे नना किय्वलिक काम्क, ना बारेते गवा वेहचेर मंतड. ²⁶ बति मिरट नावड गोरेना मंदतुर आय्विट. अदेन साटिने ना पोरो बरोसा इर्विट. ²⁷ नावड गोरेड ना लेड केन्जंतड. नावड बव इंवल

* **10:22** इद सड बारि कीसेर मंतेर इत्तेके, मोदोल दुस्रो देस्वनुर पगा-दार्क इद मंदिरतुन बहिट कीतेर. बति उंदुंदि जोका सुदुड कीसि, किरिस्तुना जल्मतुन मुने 165वा साल्दगा अद मंदिरतगा दर्मतड काम्क मोदोल किय्वडुन हानुक इन्जेर केयंतेर. * **10:24** बचि किय्वल किरिस्तुनि: तमा बचे माय्ले, बगवंतल नेमि कीतोर राजल आय्वल किरिस्तुन साटि यूदुल्क सूड्सेर मत्तेर.

16; 12:26; अपो 3:23; 1कोरा 8:3; गलति 4:9; 2तिमो 2:19; हेब्रि 3:7; उजगिरि 3:20; 14:4

नाकुन टावये. अव ना पेजेय वांतड.
²⁸नना अवेकुन बस्केट पिस्वल जीवा सींतोन. अव बस्केन नासेडम आयोड. ना केय्दल बोरे अवेन ऊंदा परोर.
²⁹बारितेके, अव गोरेन ना बाबो नाकुन सीतोर. बाबो सम्दिरकुन डगुर आता काङ्कि, ना बाबोना केय्दल अवेन बोरे ऊंदा परोर. ³⁰नना अनि ना बाबो उंदिय आसि मंतोम” इन्जेर वूरकुन वेहतोर.
³¹अस्के वूर यूदुल्क, वोन पासि जक्ले बंडड तह्तेर. ³²ते येसु, “ना बाबोनल बेय वेले मय्मतड काम्क तोहतोन. अवेनल बद कामुन साटि, नाकुन बंडने पाकोम इंतिट” इन्जेर वूरकुन पूसि कीतोर. ³³ते वूर यूदुल्क, “निमे कीतड चोकोट्णड कामकुन हिंदल आयो बति, माय्नि आसि बगवंतना इन्जेर वेहता काङ्किने, बंडने पाय्लेन आंतोम” इन्जेर वेहतेर.

³⁴⁻³⁶अस्के येसु, “दर्मा-ग्रंत बस्केट्के लबड वेहो. तोले मीवा दर्मा-ग्रंतनगा, ‘मिरट बगवंतन दात्नुर आंदिट’ इन्जि, कहि नायदिकारिकुन बगवंतल वेहतोर इन्जेर मंता. ते नाकुन बाबो नेमि कीसि, तंवा काम किय्ले, इद दुनियतगा सारि कीतोर अस्के, बगवंतनोर मरिना आंदुन इन्जेर वेहवल बहन रेह्चि वड्क्तप आंता?
³⁷नना ना बाबोनड काम्क किय्वेके, ना पोरो बरोसा इर्मट. ³⁸बति नना अव काम्क कीकते, ना गोस्टित पोरो बरोसा इर्वेके गिर, नना किय्वलिक कामकुन पोरो तेर बरोसा कीम्ट. अहन कीकिट्ते, बाबो ना रोपो अनि नना बाबोन रोपो मंतोम इन्जेर कुला कुला करे मांता” इन्जेर वेहतोर.
³⁹ते वूर उंडे उंदि जोका, वोन पियना

28 रेंडा 33:3; 1समु 2:9; योबु 17:9; कीर्ता 37:28; 103:17-18; 125:1-2; सुबुत 24:16; येसा 45:17; 54:17; इर 31:3,34; 32:40; लूका 22:31-32; योहा 3:15-16,36;4:14; 5:24;6:27,37,39-40; 11:25;17:2,11-12;18:9; अपो 7:59; रोमा 5:2, 17,21;6:23;8:1,29, 33-39; पिलिपि 1:6; कोलसि 3:3-4; 2तेसा 2:13; 1तिमो 1:16; 2तिमो 1:12; हेब्रि 7:25; 1पेतु 1:5; 1योहा 2:19, 25;5:11,13-20; यूदा 24
 29 योहा 6:37; 14:28;17:2,6
 30 मत्ता 11:27;28:19; योहा 1:1-2;5:17,23;8:58; 14:9,23;16:15;17:10, 21-23; 1तिमो 3:16; तीतु 2:13; 1योहा 5:7,20
 31 योहा 8:59
 33 कटोडा 24:16; योहा 5:18
 37 योहा 10:25;15:24
 38 योहा 3:2;5:36; 10:25,30;14:9-11,20; 17:21-23; अपो 2:22
 39 लूका 4:29-30; योहा 7:30,44;8:59
 40 योहा 1:28
 42 योहा 2:23;4:39,41; 7:31;8:30;11:45;12:42
 1 मत्ता 21:17; लूका 10:38-42; योहा 11:5-6; 12:17; अपो 9:37
 2 मत्ता 26:6-7; मार 14:3; लूका 7:37-38; योहा 12:3
 3 योहा 11:5; उजगिरि 3:19
 4 मार 5:39-42; योहा 2:11;5:23;9:3; 11:40;13:31-32; 17:5; 1पेतु 4:14
 5 योहा 15:9-13
 6 येसा 30:18;55:8-9

इन्जेर कोसिद कीतेर. बति वूरा केय्दल तपुसीसि अगटल सोत्तोर.

⁴⁰योर्दन लविडुन हंदा बगलता योहन मोदोल बाप्तिस्मा सीतोर अद जागतगा सोन्जि, अगने मत्तोर. ⁴¹अस्के वोन्गा वेलेटिर मांदि वासि, “योहन बदे मय्मता काम किय्मकि. बति वेन बारेते बतड्ते वोर योहन वेहतोरो, अव सम्दो सतेम आंदुड” इन्जेर तम्वा तमा वड्क्तेर.
⁴²अगा वेलेटिर येसुन पोरो बरोसा इर्तेर.

येसुन लाड किय्वल बक्तना मरन

11 बेतनिया इंवल नाटे लाजर इंवल वोरोर बेमरिते अर्सि मत्तोर. वोनड तकक मार्तल अनि मरियल गिर, अदे नाटे पिसेर मत्तड. ²पर्बुन सेंट सोक्सि, वोनड कालकुन तंवड केल्वने उसुम्ता अद मरियल इदे आंद. वेर लाजर तानोरे तमुर आंदुर. ³अदेन साटि अव रंड तकक, “पर्बु, निमे लाड किय्वल बेमरिते अर्सि मंतोर” इन्जेर येसुनगा कबुर सारि कीतड.
⁴अद कबुर केन्चि येसु, “इद बेमरि वोन जक्ले वाय्मकि. बति बगवंतनोर मरिन मान सीसि, बगवंतने मय्मा तर्ले वाता” इन्जेर वेहतोर.

⁵येसु मार्तन, ताना सेलडुन अनि लाजरतुन लाड्दे सूड्दुर. ⁶वोर लाजर बेमरिते मत्ता अद कबुर येसुन केन्जा वाता. तेर बति, उंडे रंड रोज्क अगने आग्तोर. ⁷अहन आगता पेजे, “यूदया येरियते मल्लिस दाकट” इन्जेर सिस्यलिरकुन इत्तोर.

⁸अस्के सिस्यलिर, “गुरुजि! अगटुर यूदुल्क इंद्केट्के नीकुन बंडने पाय्ले
 8 योहा 8:59;10:31

सूड्सेर मंतेर. उंडे अगा दाका इंतिय?"
इन्जेर येसुन पूसि कीतेर.

9 ते येसु, "उंदि दिवोसुन बारा गंटड वेड्चि मंदंता. इद दिहते ताक्वल दुनियता वेड्चि सूड्ता काड्कि, कोदा पायोर.
10 बति रात्ने ताक्वल वेड्चि सेल्वा काड्कि, वोर कोदा पांतोर" इन्जेर वेहतोर.

11 इहिन वेहता पेजे येसु, "मावोर सोप्तल लाजर मींङ्सि मंतोर. वोन जोपनल तेहले दांतोन" इन्जेर इत्तोर.

12 अस्के सिस्यलिर, "पर्बु, वोर मींङ्सि मत्तेके, तप्वक तेच्चि चोकोट आंतोर!" इन्जेर वेहतेर.

13 येसु लाजर्ता मरंतुन बारेते वेहतोर बति, वूर सिस्यलिर सादरन जोपुन बारेते वेहतोर इन्जि मत्तेर. 14 ते येसु, "लाजर मार्तोर" इन्जि कुला कुला वेह्चि,
15 "अगा नना मन्मकि अचोर चोकोट आता. मी साटिने इहिन जर्ता. मीवा बरोसा बडे मायना इंवले नावा इचा. इडे मरट अगा दाकट देट!" इन्जेर वूरकुन इत्तोर. 16 अस्के येमल* इन्जेर केय्वल तोमल, "येसुन तोडो मरन आय्ले, मरट गिर दाकट देट" इन्जेर तंवा बरोबर मंवलिर सिस्यलिरकुन इत्तोर.

सातुरकुन नेंडुस्वल सक्ति येसुनगा मंता

17-19 बेतनिया नार येरुसलेमनल करुम करुम रंड कोस्क लड मत्ता. अगा तमुना मरंतुन हिंदल, दुक्सते मंवलिक मार्तन अनि मरियन सुम्जि किय्ले, वेलेटिर यूदुल्क वासि मत्तेर. ते येसु अद नाटुन करुम येव्ता पेजे, लाजर्ता कूरदुन नारिता बंडता वीचना बुयरितगा इर्सि, नालुड

9 योहा 9:4; 12:35
10 1 योहा 2:10-11
11 दानि 12:2; मार 5:39; योहा 11:13; अपो 7:60
15 2 तिमो 2:10
16 मत्ता 10:3; 26:35; मार 3:18; लूका 6:15; योहा 13:37; 21:2
21 योहा 11:32, 37
22 मत्ता 28:18; मार 9:23; योहा 9:31; 11:41-42
24 येसा 26:19; दानि 12:2-3; लूका 14:14; योहा 5:28-29; अपो 24:15
25 योबु 19:25-27; कीर्ता 36:9; येसा 26:19; 38:16; लूका 23:43; योहा 1:4; 3:36; 5:21, 26; 6:35, 39-40, 44; 14:6, 19; अपो 3:15; रोमा 4:17; 5:17-19; 8:2, 10-11, 38-39; 1 कोरा 15:18, 20-26, 29, 43-57; 2 कोरा 4:14; 5:1-8; पिलिपि 1:23; 3:10, 20-21; कोलसि 3:3-4; 1 तेसा 4:14; हेब्रि 11:13-16; 1 योहा 1:1-2; 5:11-12; उजगिर 20:5, 10-15; 21:4; 22:1, 17
26 योहा 3:15-18; 5:24; 6:54-58; 8:51-53; 10:28; 14:10; रोमा 8:13; 1 योहा 5:10-12
27 मलाकि 3:1; मत्ता 16:16; योहा 6:14, 69
31 योहा 11:19

रोज्क आता इन्जेर करि कीतोर. 20 मार्तल, येसु वासेर मंतोर इंवल केन्चि बेटे माय्ले मुनेत्क सोत्ता. बति मरियल रोटगन रेहे माता. 21 मार्तल येसुन बेटे मासि, "पर्बु! निमे इगे मंदि इत्तेके, नावोर तमुर सासि मनोर. 22 बति इंके आतेके गिर बतय आयो. निमे बगवंतन बतल तल्ककि अदेन, नीकुन सींतोर" इन्जेर इत्ता.

23 अस्के येसु, "नी तमुर नेंडंतोर" इन्जेर वेहतोर.

24 ते मार्तल, "हो पर्बु, तस्वा किय्वल दिवोस्ने वोर नेंडंतोर इंवल नाकुन टावये" इन्जेर इत्ता.

25 अद केन्चि येसु, "जीवता अनि नेंडुस्वना ननये आंदुन. ना पोरो बरोसा इर्वल सातेके गिर मर्ला पिसंतोर. 26 जीवते मन्जि ना पोरो बरोसा इर्वन बस्केट मंवल मरंता सिकसा पुटो. इदेन बरोसा कींति कि?" इन्जेर पूसि कीतोर.

27 ते अद, "हो पर्बु! निमेय बगवंतनोर मरि किरिस्तुनि आंदि अनि इद कलिते वाय्ले मत्तोनि गिर निमेय आंदि. इदेन बरोसा कींतोन" इन्जेर वेहता.

28-30 येसु अस्के वेरि नाटे नेड्मकि. मार्तल बगते बेटे मातयो अगने आग्सि मत्तोर. ते मार्तल रोन सोत्ता अनि मरियन कुसये केय्सि, "गुरुजि वातोर. नीकुन केयंतोर" इन्जेर सेलडुन सडा वेहता. इद गोस्टि केन्जता बरोबर मरियल तेच्चि, येसुनगा सोत्ता. 31 कहितुर यूदुल्क मरियन सुम्जि कीसेर रोन मत्तेर. अस्के अद सपा-सिपा तेच्चि सोंवल सूड्सि, वीचनगा

* 11:16 येमल सेलेके दिदुमा इत्तेके वोन बरोबर सेलडेय सेलेके तमुरेय पुटतोर.

सोन्जि आडंता बतलो इन्जेर, तान पेजेय सोत्तेर. ³²मरियल येसु मंवल जागते सोन्जि, वोनड कालकुन पोरो अर्सि, “पर्बु! निमे इगे मंदि इत्तेके, नावोर तमुर मार्सि मनोर” इन्जेर इत्ता.

³³मरियल अनि तान सडा वातुर यूदुल्क सन्दि आडवल सूडसि, येसुना दिल्ले बेय दुक्सा लाग्ता. ³⁴अस्के येसु, “वोना कूरदुन बगा इर्तिट?” इन्जेर पूसि कीतोर. ते वूर, “पर्बु, वासि सूडा” इन्जेर वेहतेर.

³⁵अद केन्चि, येसु जोडा जोडा काडेर तुहतोर. ³⁶अद सूडसि वूर यूदुल्क, “लाजरतुन बचोर लाड कीतोरो सूडट” इन्जेर इत्तेर.

³⁷वूर्गटल कहि लोकुर, “वेर येसु, गुड्डिरकुन नदुर वायुस्तोर. ते वेर लाजरतुन सायवक्ने इरा पर्सि मनोर कि बतल?” इन्जेर इत्तेर.

सातोर वोर लाजरतुन येसु नेंडुस्वल

³⁸येसुना दिल्ले उंदुंदि जोका दुक्सा लाग्ता. ते वीचनगा सोत्तोर. अद उंदि नारिता बंडता बुयरि आंद. उंदि बंडा तान्गा अड्डम इर्सि मत्ता. ³⁹ते येसु, “अद बंडतुन तेंडट!” इन्जेर वूरकुन वेहतोर. अस्के सातोर वोना तक्का मार्तल, “पर्बु, इंके वोना कूर कडिसि गाडि वासेर मंदर. बारितेके वोर मार्सि नालुड रोज्क आसेर मंतोर” इन्जेर वेहता.

⁴⁰अस्के येसु, “निमे बरोसा इर्किंते, बगवंतना मय्मतुन सूडकि, इन्जि नीकुन वेहतोन कि?” इन्जेर इत्तोर.

⁴¹ते वूर अद बंडतुन तेंडतेर. अस्के येसु पोरो सूडसेर, “बाबा, नावा पार्तनतुन केन्ज्ता काडकि, नीकुन दनेवाद. ⁴²निमे

32 योहा 11:21
33 मार 3:5;
योहा 11:38; 12:27
35 योबु 30:25;
कीर्ता 35:13-15; 119:136;
येसा 53:3; 63:9; इर 9:1;
13:17; 14:17; दुक्सा 1:16;
लूका 19:41; योहा 11:33;
हेब्रि 2:16-17; 4:15
36 योहा 11:3
38 मत्ता 27:60;
योहा 11:33
40 2जर्ता 20:20;
कीर्ता 63:2; 90:16;
योहा 1:14; 11:4,
23-26; रोमा 4:17-25;
2कोरा 3:18; 4:6
41 कीर्ता 123:1;
मत्ता 11:25; योहा 17:1
42 योहा 3:17; 17:21
43 2राजा 4:33-36
44 1समु 2:6;
लूका 7:15; योहा 5:21,
25; 10:30; 11:25-26;
20:7; अपो 20:9-12
45 योहा 2:23; 11:19
47 मत्ता 26:3

बस्केट नावा पार्तनड केन्जंति इंवल नाकुन टावये. बति निमेये नाकुन सारि कीति इन्जेर करि कीसि, ना सिर्मुट्नुन बरोसा इरनिर इन्जि वूर साटिने, इद गोस्टि वेहतोन” इन्जेर इत्तोर.

⁴³इहिन इत्ता पेजे येसु, “लाजर, बहिर वरा!” इन्जेर जोर्ते केय्तोर.

⁴⁴अस्के तंवा कूरदुन गूडि कीतड कण्डिनेन लाजर बहिर वातोर. वोना मोकोम सेलते गूडि कीसि मत्ता. “गूडि कीतड कण्डिन ऊलि कीसि, वोन सोंदा सीम्ट” इन्जेर येसु वेहतोर.

येसुन जक्ले यूदुल्क पिलन वाटवल

(मत्तयि 26:1-5; मार्क 14:1-2; लूका 22:1-2)

⁴⁵अद कामुन सूडसि, मरियन सुम्जि कियले वातुर यूदुल्कनगटल वेलेटिर येसुन पोरो बरोसा इर्तेर.

⁴⁶बति वूर्गटल कहि जन्क, परिसयुल्कनगा सोन्जि, येसु कीता कामुन बारेते वेहतेर. ⁴⁷अदेन साटि डगुक कटोडलिर अनि परिसयुल्क पन्चुरकुन केयुसि, “मरट बतल कीकट? वोर मायनल वेले मय्मतड काम्क कीसेर मंतोर. ⁴⁸मरट वोर कियवलिकुन इहिने सूडसेर मत्तेके, वोरे राजल इन्जेर सन्दिरे वोन पोरो बरोसा इरंतेर. अस्के रोमा राज्नुन अदिकारिर वासि, मा मंदिरतुन नासेडम कींतेर अनि मा जातितुरकुन इगेटल पूडि सींतेर” इन्जेर वेहतेर. ⁴⁹⁻⁵⁰अहन वेहता बरोबर, “पिसलिर्निट! मा जातितुर नासेडम आयवक्ने, वोरोर मायनल पर्जत साटि परन सियवल

चोकोट इन्जि सम्जे माय्विटिय?” इन्जेर अद गट्कते पेसोर कटोडल आय्वल कयपल इत्तोर.

51-52 सिरिप यूदुल्कना लाबमुन साटिने आयो. बति दुनिया पूरो पग्रे मासि मंवलिर बगवंतनुर लोकुर सम्दिरकुन मीरि किय्लेने, येसु परन सींतोर इन्जेर मुने जग्वल वचन वेहतोर. इद गोस्टि तंवा तना आसि वेहमकि. बति अद साल पेसोर कटोडल आसि मत्ता काङ्किने, वेहा पतोर. 53 अद नेटितल वोन जक्ले पिलन वाट्वल मोदोल कीतेर. 54 अदेन साटि येसु अस्केडल यूदुल्कनगा उजगिरि वेलिवक्ने, बोडि गुटन करुम मंवल येप्रायिम इंवल चहर्ते सोन्जि, अगा सिस्यलिर सडा कहि रोज्क मत्तोर.

55-57 अस्के यूदुल्कना पस्का सड करुम वासेर मत्ता. ते, “बोने येसुना पता लाग्तेके वेहना. ममोट वोन पियंतोम” इन्जेर डगुक कटोडलिर अनि परिसयुल्क हुकुम सीसि मत्तेर. सडदुन साटि तम्वा तमा सुदुड किय्लेने, मुनेने वेलेटिर लोकुर आजु-बाजुतड नह्कनल येरुसलेम वातेर. वूर येसुन महक्सेर मंदितुन रोपो निल्लिस, “वोर इद सडदुन वांतोर कि, वायोर? मिरट बतल इतिट?” इन्जेर वोरोन वोरोर पूसि कीतेर.

बेतनियतगा येसुन पोरो सेंट वेडिवल

(मत्तयि 26:6-13; मार्क 14:3-9)

12 अदेन साटि, सासि-नेंङ्तोर लाजर्ता नार बेतनियतगा पस्का सडदुन सारुड रोज्क मुनेने येसु वातोर.

54 योहा 7:1
1 मत्ता 21:17; लूका 24:50
2 लूका 22:27;
उजगिरि 3:20
3 मत्ता 26:6-13;
मार 14:3-9;
लूका 7:37-38,
46;10:38-39;
योहा 11:2,28,32
4 मत्ता 10:4
6 योहा 13:29; याको 2:6
8 रेंडा 15:11;
मत्ता 26:11; मार 14:7

2 अगा वोन साटि जेवुन तयर कीतेर. मार्तल सर्बरेय कीता. अनि लाजर गिर जेवुन तिवलिर बरोबर उत्तोर. 3 अस्के मरियल बेय बारिता अनि वेले महग्ना लग-बग अर्दो लीटर सेंट* पियिस वाता अनि येसुनड कालकुन पोरो वेडिसि, तंवड केल्कने उसुम्ता. अद सेंट्ना गाडि पूरो रोन गम्स्ता. 4 अस्के सिस्यलिर्गटल वोरोर इत्तेके, येसुन दोका सिय्वल इस्करियोत नाट्नोर यूदल, 5 “अरेरे! इद सेंटुन मूंद नुह्क कूरतड बिलन* वोम्सि, गरिबुन बारि सिय्मकि?” इन्जेर तान इत्तोर. 6 वोर गरिबुन मदत कियना इंवल काङ्जिते अहन इन्मकि. बति वोना कले बुदितुन हिंदले अनि कोतना तेय्ला वोन्गन मंवल कीनेके, अगटड कोतड कल्सेर मत्ता काङ्किने अहन इत्तोर. 7 ते येसु, “अद नावा मेंदोडुन माति किय्वल दिवोसुन साटि सेंटुन वोजि कीसि इर्सि मत्ता. 8 गरिब लोकुर बस्केट मी नडुम मंदंतेर. बति नना बस्केट मेंदोडा रूप्ने मी नडुम मनोन” इन्जेर वेहतोर.

9 अदे वकत्ने, येसु अगा मंतोर इन्जेर करि कीसि, बेय वेलेटिर यूदुल्क, येसुने आय्वा, येसु नेंडुस्तोर वोर लाजरतुन गिर सूड्ले वातेर. 10-11 लाजरतुन हिंदल, यूदुल्कनगटल वेलेटिर लोकुर येसुन पोरो बरोसा इर्तेर. अदेन साटि, डगुक कटोडलिर लाजरतुन गिर जव्कना इन्जेर पिलन वाड्तेर.

* 12:3 अच्चा जटामांसि इंवल मरता निय.

* 12:5 उंदि बिलता विलुवा उंदि दियता बूतित अचोर मत्ता.

येसु जेय जेय कार येच्चेर येरुसलेम नेड्वल

(मत्तयि 21:1-11; मार्क
11:1-11; लूका 19:28-40)

12-13 सडदुन साटि वाता, उंदि डगुर गुब्दतुर, येसु येरुसलेम वांतोर इंवल केन्चि, सींदि मरक्नड कांदड पिग्रिस वोन मुनेत्क सोत्तेर. अहन सोन्जि, “जेय जेय कार!” पर्बुना अदिकार्दे* वाय्वल इज्रयेल पर्जतोर राजने बगवंतल आसिर्वाद सियिर” इन्जेर किलितेर. 14-15 “येरुसलेमनुर* लोकुर्निट वेरिमट! इचुला मी राजल गादित पोरो उच्चि वासेर मंतोर” इन्जेर दर्मा-ग्रन्तगा लिहि कीसि मत्ता तीर, येसु उंदि गादित* पोरो उच्चि वासेर मत्तोर. 16 इव गट्णड जर्नेके सिस्यलिरकुन सम्जे माय्मकि. बति येसु मय्मते नेंडसि स्वर्गगा सोत्ता पेजे, इव गट्णन बारेते दर्मा-ग्रन्तगा मत्ता तीर सम्दो जर्गटड इन्जेर सम्जे मातेर. 17 येसु लाजरतुन कूर्दल नेंडुस्त्रेके, वोन सडा मत्तुर लोकुर इद गवतुन पचर कीतेर. 18 येसु इद मय्मता काम कीतोर इन्जेर लोकुर केन्ज्ता काङ्किने, वोन बेटे माय्ले मुनेत्क सोत्तेर. 19 अदेन साटिने परिसयुल्क, “सूडट! मरट वाड्णड पिलन्क बतय कामि सिय्मकि. दुनियतुर सम्दिर वोन पेजेय सोन्जेर मंतेर” इन्जेर तम्वा तमा वड्क्तेर.

येसु तंवा मरंतुन बारेते वेह्वल

20 अद सडदुन रोपो पार्तना-विंति किय्ले, वातुर्गटल कहितुर यूदुल्क आयुर वूर* गिर मत्तेर. 21 वूर गलिलया येरियता बेत्सयिदा नाट्नोर पिलिपुन बेटे मासि, “साब! ममोट येसुन बेटे माय्ले वातोम”

16 योहा 2:22;7:39;14:26
20 योहा 7:35
23 योहा 13:31-32;17:1-5
27 योहा 12:23
28 मत्ता 3:17;26:42;
उजगिरि 5:9-14

इन्जेर वोन वेहतेर. 22 इद गोस्टितुन पिलिप सोन्जि, आंद्रेयन वेहतोर. वूर इविर आसि अद गोस्टि येसुनगा सोन्जि वेहतेर. 23 अद केन्चि येसु, “स्वर्गनोर माय्मन मय्मा वाय्वल वक्त इंके करुम वाता. 24-26 गोह्वना दानतुन बोमितगा उस्वेके उंदिय मंदंता. अद दाना उस्वेके सातपिनय दिसंता. बति बोमितल अद मोलोका आसि पिरंता अनि बेर्सि, गोल्कमेन दानड सींता. अदे तीर्दे नावा परन सीतेकेन, वेलेटिरकुन पूना जिन्गानि पुटंता. अह्ने मिह्गटल बोरे आयि, तंवा जीवतुन बचि कीका इंवल, तान सुटि किया लागर. बति बोरे आयि इद कलितड आसन कात्रि किय्वक्ने मंवल, बस्केट पिस्ले तंवा जीवतुन बचि किया परंतोर. नावा सेवा कीका इंवल ना सरि-मारग्ने ताकना. अस्केने नना बगा मंदंतोनो, अगा ना सेवा किय्वल गिर मंदंतोर. ना सेवा किय्वन ना बाबो मानि कींतोर. इद सतेम आंद” इन्जेर सिस्यलिरकुन वेहतोर.

27 “इंके नावा दिल पूरो तकपिका आसेर मंता. बतल इन्जेर वेहका? ना बाबा! इद गंडम ना पोरो वाय्वक्ने नाकुन बचि कीम. तेर बति, इद गंडमुन सोसि किय्लेने नना वातोन. 28 बाबगो! नीवा पोरोडुने मानि कियुसा” इन्जेर वेहतोर. अस्के पोरोडल,*

* 12:12-13 जेय जेय कार! ग्रीकु बासतगा होसना इन्जेर मंता. इदेना अर्तम, “इंके बचि कीम!” * 12:12-13 अदिकार्दे: सेलेते पोरोडे इन्जेर मंदंता. * 12:14-15 सियोंतुर इन्जेर गिर केयंतोर. * 12:14-15 ग्रीकु बासते गादि पिलत पोरो इन्जेर मंदंता. * 12:20 यूदुल्क आयुर वूर: इत्तेके ग्रीकु देसुर इन्जेर मंदंता. * 12:28 स्वर्गनल सेलेके हाबडल इन्जेर अर्तम.

“इदेन मुने डगुर-पान वायुस्तोन. उंडे गिर डगुर-पान वायुसंतोन” इन्जेर उंदि लेड केन्जा वाता. ²⁹ते अद केन्चि अगा निल्सि मंवलिर कहितुर, “गज्ता” इन्जेर इत्तेर. उंडे कहितुर, “बगवंतनोर वोरोर दूतल वोन सडा वड्कोर” इन्जेर इत्तेर. ³⁰अदेन साटि येसु, “इद लेड नाकुन मदत किय्ले वाय्मकि. मीकुन मदत किय्लेने वाता. ³¹इद दुनियतुरकुन तस्वा किय्वल वकत वाता. इद दुनियतुन आगुटि कीसि, मंवल अदिकारिन तेंड्सि पूड्वल वकत वाता. ³²बस्केते नाकुन बोमितल पोरो तहंतैरो, अस्के ना बाजुन सम्दिरकुन ऊमंतोन” इन्जेर वेहतोर. ³³तंवा मरन बहन जग्वल मंतयो अदेन बारैते इद गोस्टि वेहतोर.

³⁴ते पर्जता गुब्डा, “‘किरिस्तु बस्केट जीवते मंदंतोर’ इन्जि, दर्मा-ग्रंतनल केन्ज्तोम. बति निमे स्वर्गनोर मायनन बोमितल पोरो तह्चि बहन जकंतैर इति? वेर स्वर्गनोर मायनल बोर आंदुर?” इन्जेर येसुन पूसि कीतेर. ³⁵अस्के येसु, “उंडे जरसि कालम वेरिन मी नड्डुम वेड्चि मंदंता. सिकटि पग्रे माय्वक मुनेने, वेड्चितगा ताकट. अस्के मिरट कोदा पाय्विट. सिकटिते ताक्वल तना बगा दांतोरो टावा सेले. ³⁶मिरट इद वेड्चिता संतान आय्ले, अद वेड्चि मनेकेन मिरट तान्गा बरोसा इरट” इन्जेर येसु वूरकुन वेहतोर. अहन वेह्चि, वूरकुन दिस्वक्ने लड सोडितोर.

30 योहा 11:42
31 योहा 14:30;
16:8-11; 2कोरा 4:4;
एपेसि 2:1-2; 6:12;
कोलसि 2:15; हेब्रि 2:14;
1योहा 3:8; 4:4; 5:19;
उजगिरि 12:9-11; 20:2-3
32 रेंडा 21:22-23;
कीर्ता 22:16-18;
येसा 49:6; होसे 11:4;
योहा 1:7; 3:14;
6:44; 8:28; 12:34;
19:17; रोमा 5:17-19;
गलति 3:13; 1तिमो 2:6;
हेब्रि 2:9; 1पेत्तु 2:24; 3:18;
1योहा 2:2; उजगिरि 5:9
33 योहा 18:32
34 2समु 7:13;
कीर्ता 110:4; येसा 9:7;
येहेज 37:24-25;
दानि 2:44; 7:14,
27; योहा 3:14-16
35 इर 13:16-17;
योहा 7:33; 8:12;
9:4-5; 11:10; 12:36,
39-40, 46; 16:16;
एपेसि 5:8; 1योहा 1:6-7
36 लूका 16:8; योहा 8:59;
एपेसि 5:8; 1तेसा 5:5
37 लूका 16:31;
योहा 1:11
38 येसा 53:1;
रोमा 10:16; 20;
1कोरा 1:24; 2कोरा 4:3-6
40 कीर्ता 6:2; 41:4;
147:3; येसा 6:10;
29:10; 57:18-19;
इर 3:22; होसे 6:1;
14:4; मत्ता 13:13-15;
मार 4:12; 8:17-18;
लूका 8:10; योहा 9:39
41 येसा 6:1-5,
9-10; योहा 1:18
42 सुबुत 29:25;

वेलेटिर येसुन पोरो बरोसा इर्मकि

³⁷येसु वूर मुने इचोड वेले मय्मतड काम्क कीतोर तेर बति, वोन पोरो बरोसा इर्मकि.

³⁸“बगवंता! ममोट वेहता कबुडगा बोरे बरोसा इर्मकि.

बगवंता! नीवा सक्तितुन बोरे वोड्कि किय्मकि”

इन्जेर येसया पर्वक्तल लिहि कीता बर्पुर् आयन साटिने इहिन जर्ता. ³⁹वूर बरोसा इरा पर्मकि बारितेके, येसया पर्वक्तल उंडे उंदि जागा इहिन लिहि कीतोर:

⁴⁰“वूरा नदुर बंद कीता काड्कि, वूर सूडा पर्सेर सेलुर.

वूरा मंदुन बंद कीता काड्कि, वूरकुन अर्तम आसेर सेले.

अहन किय्वक इत्तेके, वूर ना बाजुन तिरिंदिर.

नना वूरकुन चोकोट कींदुन”

इन्जेर मंता. ⁴¹येसया पर्वक्तल बविसत्ने वाय्वल येसुना मय्मतुन सूड्ता काड्किने, वोन बारैते इव गोस्टिड वेहतोर.

⁴²तेर बति येसुन पोरो बरोसा इर्तुर्गटल वेलेटिर अदिकारिर गिर मत्तेर. बति परिसयुल्क तमकुन समाजनल अलदि वाटनिर इन्जेर वेरिसि बोरे उजगिरि वोप्मकि. ⁴³वूर बगवंतल सिय्वल

येसा 51:7; योहा 7:13; 9:22
लूका 16:15; 19:17; योहा 5:41, 44; 8:54; 12:26; 1कोरा 4:5; 2कोरा 10:18; 1तेसा 2:6
43 मत्ता 6:2; 23:5-7;

डगुर-पांदुन तेर अदिक मायनलिर सियवल
डगुर-पांदुन लाड कीतेर.

येसुनड गोस्टिड पर्जतुन तस्वा कियवल

⁴⁴ अस्के येसु जोर्ते, “ना पोरो बरोसा इर्वल सिरिप नह्गने आयो बति नाकुन सारि कीतोनगा गिर बरोसा इर्सेर मंतोर.
⁴⁵ नाकुन सूड्वल नाकुन सारि कीतोने सूड्सेर मंतोर. ⁴⁶ नह्गा बरोसा इर्वल हर वोरोर सिकटितगा निल्सि मंवक्ने, इद दुनियतगा वेड्चित मोडि नना वातोन.
⁴⁷ बोरे आयि नावड गोस्टिड केन्चि, अवेन पिप्सि ताक्वेके, नना वोन तस्वा कियोन. नना इद दुनियतुरकुन तस्वा कियले वाय्मकि. बति बचि कियलेने वातोन. ⁴⁸ नाकुन अनि नावड गोस्टिन वोपोर वोन, तस्वा कियवल दुस्रो उंदि मंता. नना वेहता गोस्टिये तस्वा कियवल दिवोस्त्रे वोना तस्वा कींता. ⁴⁹ बारितेके, ना इचते नना वड्क्मकि बति, नना बतल वड्कना इंवडुन बारेते, नाकुन सारि कियवल बाबोये अहन हुकुम सीतोर.
⁵⁰ अनि अद हुकुम बस्केट पिस्वल जीवतेके ताकुसींता इन्जेर नाकुन टावा मत्ता काड्कि, नना वेहवलिक सम्दो गिर बाबो ना सडा वेहता तीरे मीकुन वेहचेर मंतोन” इन्जेर इत्तोर.

येसु सिस्यलिरड काल्क नोर्वल

13 येसु पस्का सडदुन तेर मुनेने इद दुनियतल मल्सि बाबोनगा सोंवल वकत करुम वाता इन्जेर करि कीतोर. दुनियतगा मंवलिर तंवुरकुन वेले लाड कीतोर. अद लाडदुन आक्रि वेरि वूरकुन बर्पुर् तोह्तोर. ² बति येसुन

⁴⁴ मत्ता 10:40; मार 9:37; योहा 5:24; 13:20; 1पेतु 1:21
⁴⁵ योहा 14:9-10; 15:24; 2कोरा 4:6; कोलसि 1:15
⁴⁶ कीर्ता 36:9; येसा 42:7; लूका 1:76-79; योहा 1:4-5; 3:19; 8:12; 9:5; 12:35-36; अपो 26:18
⁴⁷ लूका 19:10; योहा 3:17; 8:15-16; 12:48; 1योहा 4:14
⁴⁸ लूका 10:16; योहा 3:17-20; रोमा 2:16; 2तेसा 1:8; हेब्रि 9:27-28; 10:29-31; 12:25
⁴⁹ रेंडा 18:18; योहा 3:11; 5:30; 8:26, 42; 14:10, 31; 15:15; 17:8
⁵⁰ योहा 17:3
1 योहा 12:23; 13:3, 34; 16:28; 1योहा 4:19
2 अपो 5:3; याको 1:13-17
3 मत्ता 11:27; 28:18; योहा 3:35; 8:42; 17:2; हेब्रि 1:2
4 लूका 22:27
5 पुट 18:4; 19:2; कीर्ता 51:2; लूका 7:44; 1तिमो 5:10
7 दानि 12:8, 12; हबा 2:1-3; योहा 12:16; 13:10-12, 36; 14:26; याको 5:7-11
8 येहेज 36:25; अपो 22:16; 1कोरा 6:11; एपेसि 5:26; तीतु 3:5; हेब्रि 10:22
10 योहा 15:3; 2कोरा 5:17
12 योहा 13:7

दोका सियना इंवल सोन्च, सीमोंतोर मरि इस्करियोत नाट्नोर यूदना दिल्ले जेवुन कियवडुन तेर मुनेतले सय्तन इर्सि मत्तोर. ³ तंवा केय्दे सम्दो अदिकार बाबो सीतोर इंवल, तना बगवंतनल वातोर अनि बगवंतनगा मल्सि दांतोर इंवलिक सम्दो गिर येसुन टावा. ⁴ अहन टावा मत्ता काड्कि, वूर्गटल तेच्चि तंवा सालुवतुन बगला इर्सि, तंवा नडिदुन उंदि सेलते दोह्तोर. ⁵ दोहता पेजे, उंदि परत्नगा सिस्यलिरड कालकुन येते नोर्सेर, नडितुन दोहता सेलते वूरड कालकुन उसुम्बल मोदोल कीतोर. ⁶ अहन कीसेर येसु सीमोन-पेतुरतगा वातोर. अस्के वोर, “पर्बु नावड काल्क नोर्ले आंति कि?” इन्जेर पूसि कीतोर. ⁷ ते येसु, “नना कियवल इंके नीकुन अर्तम आयो, बति मुने वाय्वल गट्कते करि कींति” इन्जेर वेह्तोर. ⁸ अस्के पेतुरु, “वटिन पर्बु! निमे नावड काल्क बस्केन नोर्वा” इन्जेर इत्तोर. ते येसु, “नना नीकुन नोरा बीगर ना सडा नीकुन ईसा सेले” इन्जेर पेतुरतुन वेह्तोर. ⁹ ते सीमोन-पेतुरु, “पर्बु! सिरिप ना काल्के आय्वा, ना केय्क अनि ना तला गिर नोरा” इन्जेर इत्तोर. ¹⁰ अस्के येसु, “येर तुड्तोर वोर सिरिप काल्क नोर्तेके आयर. दुस्रो बतय नोरा लागो. वोर सुदुडे मंतोर. मिरट गिर सुदुड मंतिट बति, मिह्गटल सम्दिर सुदुड आय्विट” इन्जेर वेह्तोर. ¹¹ तनकुन बोर दोका सियवल मंतोर इंवल टावा मत्ता काड्किने, येसु “मिह्गटल सम्दिर सुदुड आय्विट” इन्जेर इत्तोर.

¹² अनि वूरड काल्क नोर्सि, तंवा सालुवतुन सेटनगा वाट्सि, इदेन मुने उच्चि मत्ता जागतगा सोन्जि उद्तोर. अहन

उच्चि, “नना इंके कीता अद काम मीकुन अर्तम आता कि?” इन्जेर सिस्सिलिरकुन पूसि कीतोर. ¹³“मिरट नाकुन ‘गुरुजि’ अनि ‘पर्बु’ इन्जेर केयंतिट. नना गुरुना अनि पर्बुना आता काङ्कि, मिरट इहिन केय्वल बरोबरे आंद. ¹⁴नना पर्बुना अनि गुरुना आसि गिर मीवड काल्क नोर्ता काङ्कि, मिरट गिर वोरोनड वोरोर काल्क नोरय लागर. ¹⁵⁻¹⁶दासि तंवोर माल्कन तेर डगुर आयोर. अहने कब्रियल तनकुन सारि कीतोन तेर डगुर आयोर. नना मीवड काल्क नोर्ता तीर, मिरट गिर कियना इन्जेर मीकुन नमुनता रूप्ने तोह्तेन. इद सतेम आंद. ¹⁷इंके मिरट इव गोस्टिड करि कीता काङ्कि, इवेन पिप्सि ताककिट्ते, बगवंतल मीकुन आसिर्वाद सींतोर” इन्जेर वेहतोर.

तनकुन दोका सिखवडुन बारेते येसु वेह्वल

(मत्तयि 26:20-25; मार्क 14:17-21; लूका 22:21-23)

¹⁸“मी सम्दिर बारेते नना वेह्मकि. नना नेमि कीतुर बारेते नाकुन टावा. बति, ‘ना सडा सारि तितोर वोर, नाकुन बय्मन आसि दोका सीतोर’ इन्जेर दर्मा-ग्रंतना गोस्टि बर्पुर् आयले इहिन जर्गता. ¹⁹इव जर्गता पेजे, ‘किरिस्तुना ननये आंदुन’ इन्जेर बरोसा कीकिट इन्जेर, मुनेने मीकुन वेह्चेर मंतोन. ²⁰इद सतेम आंद. नना बोंते सारि कींतोनो, वोन करुम किय्वल, नाकुन गिर करुम कींतोर. नाकुन करुम किय्वल, नाकुन रोहतोर वोर

¹³ लूका 6:46; योहा 11:28; रोमा 14:8-9; 1कोरा 12:3; पिलिपि 2:11
¹⁴ लूका 22:26-27; अपो 20:35; गलति 5:13; हेब्रि 5:8-9; 1पेतु 4:1;5:5
¹⁷ मत्ता 7:24-25; लूका 11:28; याको 1:25
¹⁸ कीर्ता 41:9; मत्ता 26:23; मार 14:20; योहा 13:10-11,26;17:12
¹⁹ येसा 43:10; योहा 14:29;16:4; उजगिरि 1:17-18
²⁰ मत्ता 10:40-42;25:40; मार 9:37; लूका 9:48; 10:16; गलति 4:14
²¹ मत्ता 26:21; मार 14:18; योहा 13:18
²² लूका 22:23
²³ योहा 19:26; 20:2;21:7,20

बाबोन गिर करुम कींतोर इन्जि वेह्चेर मंतोन” इन्जेर इत्तोर.

²¹इव गोस्टिड वेह्ता पेजे येसु, आत्मतगा तल्मेले मासि, “मिह्गटल वोरोर नाकुन पगा-दाकर्ना केय्दे हव्लि कींतोर. इद गवा सतेम आंद” इन्जेर वेहतोर. ²²बोन बारेते वेहतोरो इन्जेर सिस्सिलिर करि किय्वा सोन्जि, वोरोना मोकोम वोरोर सूड्तेर. ²³सिस्सिलिर्गटल येसुन वेले पेर्मा किय्वल येसुना तिना बगला बेय करुम उच्चि मत्तोर. ²⁴ते सीमोन-पेतुरु वोर सिस्सिन, “येसु बोन बारेते वेहतोरो पूसि कीम” इन्जेर केय्दे इसरा कीतोर. ²⁵अस्के वोर सिस्सिल येसुन करुम उंडे इचुर उर्गो मासेर, “पर्बु! वोर बोर आंदुर?” इन्जेर पूसि कीतोर. ²⁶ते येसु, “कोजतगा मुडुसि बोंते नना सारि टुकडे सींतोनो वोरे” इन्जेर वेहतोर. अहन वेह्चि, सारि टुकडे मुडुसि सीमोंतोर मरि इस्करियोत नाट्नोर यूदन सीतोर. ²⁷⁻³⁰अस्के वोर सारि टुकडे येत्ता पेजे, “निमे कीका इंवल काम सप्ने कीम” इन्जेर येसु वोन वेहतोर. येसु अहन बारि वेहतोरेय, जेवुन उद्तुर्गटल वोरोन गिर टावा सेले. यूदनगा कोतना तेय्ला मत्ता काङ्कि येसु, «सडदुन पहजे मत्तड चीज्क येत» इन्जि इत्तोर बतलो इन्जेर कहितुर सोन्च कीतेर. «गरिब लोकुरकुन बतय सीम्» इन्जि इत्तोर बतलो इन्जेर, उंडे कहितुर सोन्च कीतेर. वोर सारि टुकडे येत्ता पेजे सय्तन सोप्रे मासि, बह्तिर सोडितोर. अस्के रात आसि मत्ता.

येसु पूना हुकुम सियवल

(मत्तयि 26:31-35; मार्क
14:27-31; लूका 22:31-34)

³¹ यूदल सोत्ता पेजे येसु, “इंके स्वर्गनोर
मायनन मान पुटवल वकत वाता. वेर
तादन हिंदल बगवंतन डगुर-पान वांता.
³² मोका बगवंतन मरिन हिंदल डगुर-पान
वातेके, बगवंतल तंवोर मरिन मान सींतोर.
अद डगुर-पान येंटने वोर मरिन सींतोर.
³³ ना मर्किट! उंडे जरसि कालम वेरि
मी सडा मंदंतोन. अद आता पेजे, मिरट
नाकुन महकंतिट. बति नना बगा दांतोन
अगा मिरट इंके वाया पर्विट इन्जेर
यूदलकुन वेहता तीरे, मीकुन गिर वेहचेर
मंतोन. ³⁴ इंके मीकुन उंदि पूना हुकुम
सीसेर मंतोन. नना मीकुन लाड कीतपे,
मिरट गिर वोरोन वोरोर लाड्डे सूडट.
³⁵ वोरोन वोरोर लाड्डे सूड्डुन हिंदले,
मिरट ना सिस्यलिर आंदिट इन्जेर सम्दिर
करि कींतेर” इन्जेर येसु वेहतोर.

³⁶ सीमोन-पेतुरु, “पर्बु! निमे बगा
दांति?” इन्जेर पूसि कीतोर. ते येसु,
“नना सोंवडगा निमे इंके वाया पर्वि.
बति पेजेटल वांति” इन्जेर जवब सींतोर.
³⁷ अस्के पेतुरु, “पर्बु! नना बारि वाया
परोन? नी साटि परन सियले गिर तयर
मंतोन” इन्जेर वेहतोर. ³⁸ अस्के येसु,
“अबा! निमे ना साटि परन सींतिय? ना
बारेते निमे, ‘वोर बोर आंदुरो टावा सेले’

31 योहा 7:39;12:23;
14:13; 1पेतु 4:11
33 योहा 7:33-34
34 कटोडा 19:18,
34; योहा 15:12-13,
17;17:21; रोमा 12:10;
1कोरा 12:26-27;
13:4-7; गलति 5:6,
13-14,22;6:2,10;
एपेसि 5:2; पिलिपि 2:1-5;
कोलसि 1:4;3:12-13;
1तेसा 3:12;4:9-10;
2तेसा 1:3; हेब्रि 13:1;
याको 2:8; 1पेतु 1:22;
3:8-9; 2पेतु 1:7;
1योहा 2:7-10;3:11,
14-18,23;4:7-11,
21-5:1; 2योहा 5
35 पुट 13:7-8;
योहा 17:21;
अपो 4:32-35; 1योहा 2:5,
10;3:10-14;4:20-21
36 योहा 13:33;
21:18-19; 2पेतु 1:14
38 सुबुत 16:18;
1कोरा 10:12
1 योबु 21:4-6;
कीर्ता 42:5-6,8-11;43:5;
77:2-3; येसा 12:2-3;
26:3;43:1-2; इर 8:18;
योहा 6:40;11:25-27;
12:44;13:19;14:27-28;
16:22-23; अपो 3:15-16;
2कोरा 2:7;4:8-10;
12:9-10; एपेसि 1:12-13,
15;3:14-17;
1तेसा 3:3-4; 2तेसा 2:2;
हेब्रि 12:12-13; 1पेतु 1:21;
1योहा 2:23-24;5:10-12
2 लूका 14:26-33;
योहा 12:25-26;13:33,36;
16:4;17:24; 2कोरा 5:1;

इन्जेर, मूंद जोकड लबड वेहा बीगर,
नेटा रातुन असले गोण्डि कूसो. इद सतेम
आंद” इन्जेर पेतुरतुन वेहतोर.

बाबोनगा वोयवल सरि येसु आंदुर

14 “मिरट मी दिलकुन परेसन
आया सियमट. बगवंतनगा
बरोसा इरट अनि नहगा गिर बरोसा इरट.
² ना बाबोना रोन वेले कम्रड मंतड. अवेन
तयर कीसि इर्ले, मुने सोन्जेर मंतोन. अहन
सेल्वक इत्तेके, मीकुन वेहचि मनोन.
³ नना सोन्जि मी साटि जागा तयर कीता
पेजे, नना बगते मंदंतोनो, अगा मिरट गिर
मंले, उंदुंदि जोका वासि, मीकुन वोंतोन.
⁴ नना सोंवल जागता सरि मीकुन टावये”
इन्जेर वूरकुन वेहतोर. ⁵ अस्के तोमल,
“पर्बु! निमे बगा दांतियो माकुन टावा
सेले. ते अगा सोंवल सरि माकुन बहन
वोड्कि आयर?” इन्जेर इत्तोर. ⁶ अस्के
येसु, “ननये सरिता, सतेम्ना अनि जीवता

1तेसा 3:3-4; तीतु 1:2; हेब्रि 6:20;9:8,23-26; 11:10,14-16;
13:14; उजगिरि 1:5;3:12;21:2 3 योहा 12:26;14:18-23,
28;17:24; अपो 1:11;7:59-60; रोमा 8:17; 2कोरा 5:6-8;
पिलिपि 1:23; 1तेसा 4:16-17; 2तेसा 1:12-2:1; 2तिमो 2:12;
हेब्रि 9:28; 1योहा 3:2-3; उजगिरि 21:22-23 4 योहा 3:36;10:9
5 मार 9:19; योहा 11:16;15:12 6 येसा 35:8-9; मत्ता 11:27;
योहा 1:4,14,17;5:21,25-29;6:33,51,57,68;8:32,51;10:7,
9,28;11:25-26;14:19;15:1;17:2-3;18:37; अपो 3:15;4:12;
रोमा 5:2,21;15:8-9,16; 1कोरा 15:45; 2कोरा 1:19-20;
एपेसि 2:18; कोलसि 2:9,17;3:4; हेब्रि 7:25;9:8;10:19-22;
1पेतु 1:21;2:4;3:18; 1योहा 1:1-2,8;2:23;5:6,11-12,20;
2योहा 9; उजगिरि 1:5;3:7,14;5:8-9;7:9-17;13:7-8;19:11;
20:15;22:1,17

आंदुन. ना बीगर बाबोनगा बोरे वाया परोर. ⁷मिरट नाकुन वोड्कि कींदिट्ते, ना बाबोन गिर वोड्के मांदिट. इंके वोन सूड्तिट अनि वोर मीकुन टावये” इन्जेर वेहतोर.

⁸अस्के पिलिप, “माकुन बाबोन तोहा पर्बु. अचोरे माकुन आयर” इन्जेर इत्तोर. ⁹ते येसु पिलिपुन, “इंके वेरि मी सडने मंतोन तेरे नाकुन वोड्कि किख्विटिय? नाकुन सूड्तोर वोर, बाबोन सूड्तपे. ‘बाबोन माकुन तोहा’ इन्जेर बहन पूसि कीसेर मंति? ¹⁰नना बाबोनगा अनि बाबो नहगा मंतोर इन्जेर बरोसा किख्वि कि बतल? नना मी सडा वेहवलिक गोस्टिड ना इचते वेहचेर सेलोन. ना रोपो मंवल बाबोये तंवड काम्क कियुसेर मंतोर. ¹¹बाबोनगा नना अनि नहगा बाबो मीरे मासि मंतोम इन्जेर बरोसा कीम्ट. नना वेहतड गोस्टिन पिथिस बरोसा किख्वेके, नना कीतड मय्मतड काम्क सूड्सि तेर बरोसा कीम्ट. ¹²नना बाबोनगा सोंवडुन हिंदल, नहगा बरोसा इर्वल नना कीतड मय्मतड काम्क कींतोर. वोर नना कीतन तेर डगुक काम्क कींतोर. इद गोस्टि सतेम आंद. ¹³ना पोरोडे बतल तल्ककिट तेर मरिन हिंदल, बाबोन मान पुटन साटि, मिरट कोर्ता तीर कींतोन. ¹⁴मिरट ना पोरोडे बतल कोर्तेके गिर अदेन कींतोन.

येसु पवित्रा आत्मतुन बारेते वेहवल

¹⁵“मिरट नाकुन पेर्मा कीकिट्ते, नावा हुकुम पिथिस ताकंतिट. ¹⁶ना बदलि मीकुन मदत कीसेर, बस्केट मी सडा मंले, उंदितुन सारि कीम इन्जेर नना बाबोन विनंति कींतोन. ¹⁷अद मदत

7 लूका 10:22; योहा 8:19; 17:6,8; कोलसि 1:15-17; 1योहा 2:13
8 बहिर 33:18-23; कीर्ता 17:15; योहा 1:43-46
9 योहा 1:14; 10:30;12:45;14:7, 20; पिलिपि 2:6; कोलसि 1:15; हेब्रि 1:3
10 योहा 3:32-34; 5:17,19;6:38-40; 8:28;10:30,38;12:49; 17:8; अपो 10:38; 2कोरा 5:19; कोलसि 2:9
11 योहा 5:36;10:25, 38;14:10; अपो 2:22
12 मत्ता 21:21; मार 11:13;16:17; लूका 10:17-19; योहा 7:33,39;14:28; 16:7; अपो 2:4-11,33, 41;3:6-8;4:4,9-12, 16,33;5:15;6:7;8:7; 9:34,40;10:46;16:18; 19:12; रोमा 15:19; 1कोरा 12:10-11
13 मत्ता 7:7;21:22; मार 11:24; लूका 11:9; योहा 4:10,14;5:19;7:37; 10:30;12:44;13:31;14:6, 14;15:7,16;16:7,23,26; 17:4-5; 2कोरा 12:8-10; एपेसि 2:18;3:12,14, 20-21; पिलिपि 2:9-11; 4:13; कोलसि 3:17; हेब्रि 4:15;7:25;13:15; याको 1:5;5:16; 1पेतु 2:5; 1योहा 3:22;5:14
15 मत्ता 10:37; 25:34-40; योहा 8:42; 14:21-24;15:10-14; 21:15-17; 1कोरा 16:22; 2कोरा 5:14-15; 8:8-9; गलति 5:6; एपेसि 3:16-18;6:24; पिलिपि 1:20-23;3:7-11; 1पेतु 1:8; 1योहा 2:3-5; 4:19-20;5:2-3; 2योहा 6

किख्वल पवित्रा आत्मा आंद. सतेमुन बारेते अद मीकुन वेहंता. इदेन हिंदल, मीकुन बगवंतना आत्मा टावा. अद आत्मा इंके मी सडा मंता अनि मर्ला मी रोपो मंदंता. बति दुनियतुर तान सूड्सेर सेलुर अनि करि कीसेर सेलुर. अदेन साटि वूर, अद आत्मतुन वोपुर.

¹⁸“मीकुन पोसटिर दात सुटि कियोन. मिहगा वांतोन. ¹⁹उंडे कहि रोज्क्ने इद दुनियतुर नाकुन बस्केने सूडुर. बति मिरट नाकुन सूडंतिट. बारितेके नना पिस्ता तीरे, मिरट गिर पिसंतिट. ²⁰अद नेटि नना बाबोनगा, मिरट नहगा अनि नना मिहगा मंतोन इन्जेर करि कींतिट. ²¹नावड हुकुम्क वोप्सि, अवेन पिथिस ताक्वल नाकुन लाड कींतोर. नाकुन पेर्मा किख्वन ना बाबो पेर्मा कींतोर. नना गिर वोन लाड कीसि, नावा ननय वेहचि तोहंतोन” इन्जेर वेहतोर. ²²अस्के यूदल (वेर इस्करियोत नाट्नोर यूदल आयोर), “पर्बु! दुनियतुन आयवा सिरिप माके बारि पावे

16 मत्ता 28:20; योहा 4:14;14:14,26; 15:26;16:7-15, 26-27; 17:9-11,15; अपो 9:31; 13:52; रोमा 5:5;8:15-16, 26-27,34;14:17; 15:13; गलति 5:22; एपेसि 1:13-14; पिलिपि 2:1; हेब्रि 7:25; 1योहा 2:1 17 येसा 57:15; येहेज 36:27; मत्ता 10:20; योहा 14:16,23;15:26;16:13; रोमा 8:9-11,13-14; 1कोरा 2:14;3:16;6:19; गलति 4:6; एपेसि 3:17; कोलसि 1:27; 2तिमो 1:14; 1योहा 2:27;3:24; 4:4,6,12-13 18 कीर्ता 23:4;101:2; येसा 43:1; होसे 6:3; 14:3; मत्ता 18:20;28:20; योहा 14:3,16,27-28;16:33; हेब्रि 2:18 19 योहा 6:56-58;7:33;11:25;16:16,22; रोमा 5:10;8:34; कोलसि 3:3-4; हेब्रि 7:25 20 योहा 6:56; 10:38;14:10;15:5-7;16:23,26;17:7,11,21-23,26; रोमा 8:1; 1कोरा 1:30; 2कोरा 5:17;13:5; गलति 2:20; एपेसि 2:10; कोलसि 1:19,27;2:9; 1योहा 4:12 21 रेंडा 10:12-13; 11:13;30:6-8; कीर्ता 119:4-6; येसा 62:2-5; येहेज 36:25-27; जेपंया 3:17; लूका 11:28; योहा 14:15,22-24;15:9-10, 14;16:27;17:23; 2कोरा 4:6;5:14-15; याको 2:23-24; 1योहा 1:1-3;2:5;3:18-24;5:3; 2योहा 6; उजगिरि 2:17;3:20; 22:14 22 मत्ता 10:3; लूका 6:16; अपो 1:13;10:40-41

मांतोन इति?" इन्जेर येसुन पूसि कीतोर.
²³ ते येसु, "नाकुन पेर्मा किय्वल नावा गोस्टि पिप्सि ताकंतोर. आतोन ना बाबो लाड कींतोर. वोन्गा वासि ममोट मंदंतोम.
²⁴ बति नाकुन पेर्मा कियोर वोर, नावा गोस्टि पिप्सि ताकोर. मिरट केन्ज्वलिक गोस्टिड नावड आयोड बति, नाकुन सारि किय्वल बाबोनड आंदुड. ²⁵ नना मी सडा मनेकेने, इव गोस्टिड मीकुन वेहतोन.
²⁶ बति बाबो ना पोरोडे सारि किय्वल पवित्रा आत्मा मीकुन सम्दो करुसंता. अनि अद नना वेहतड सम्दोन गिर मीकुन हेतु कियुसंता.

²⁷ "सांतितुन मीकुन सीसि दांतोन. नावा सांतितुने मीकुन सीसेर मंतोन.* दुनिया सीसेर मत्ता तीर नना मीकुन सीसेर सेलोन. मीवड दिलकुन तकपिका आया सिय्मट अनि वेरिमट. ²⁸ 'नना सोन्जि, मिहगा वांतोन' इन्जेर वेहता गोस्टि केन्जितट. बाबो नाकुन तेर डगुर-पान वाले आता काड्कि, मिरट नाकुन लाड कीतेके, बाबोनगा सोन्जेर मंतोर इन्जेर वेले आनंद्ने मंदिट. ²⁹ मिरट बरोसा इर्किट इन्जेर इव जर्ग्वक मुनेन, वेहचेर मंतोन. ³⁰ इद दुनियतोर अदिकारि सय्तन वासेर मंतोर. अदेन साटि उंडे वेले जेल मी सडा वड्कोन. ना पोरो वोन बतय अदिकार सेले. ³¹ बति नना बाबोन लाड कीसेर मंतोन इन्जेर, इद दुनियतुरकुन करे मानल, बाबोना हुकुमुन पिप्सिने इहिन कीसेर* मंतोन. तेदट! इगेटल दाकट" इन्जेर इत्तोर.

23 कीर्ता 91:1;
 येसा 57:15;
 योहा 5:17-19;6:56;
 10:30;14:15,21;
 रोमा 8:9-11; 2कोरा 6:16;
 1योहा 2:24;4:4,15-16;
 उजगिरि 3:20-21
 24 मत्ता 25:41-46;
 योहा 3:34;5:19,38;
 7:16;8:42;14:10,15,
 21-23; 1योहा 3:16-20
 25 योहा 17:6-8
 26 कीर्ता 25:8-9,12-14;
 51:11; येसा 54:13;
 63:10; मत्ता 1:20;3:11;
 28:19; मार 12:36;13:11;
 लूका 1:15,35,41,67;
 2:25;3:22;11:13;24:49;
 योहा 2:22;6:45;7:39;
 12:16;14:16;15:26;16:7,
 13-14;20:22; अपो 1:2,4,
 8;2:4,33;5:3;7:51,55;
 11:16;13:2,4;15:8,28;
 16:6;20:28,35;28:25;
 रोमा 5:5;14:17;15:13,
 16; 1कोरा 2:10-13;
 6:19;12:3; 2कोरा 6:6;
 13:14; एपेसि 1:17;
 4:30; 1तेसा 1:5-6;4:8;
 2तिमो 1:14; तीतु 3:5;
 हेब्रि 2:4;3:7;9:8;10:15;
 1पेतु 1:12; 2पेतु 1:21;
 1योहा 2:20,27;5:7;
 यूदा 20; उजगिरि 2:11
 27 इसोब 6:26;
 कीर्ता 27:1;28:3;
 29:11;56:3,11;72:7;
 85:10;91:5;112:7;
 सुबुत 3:25; येसा 9:6;
 12:2;41:10,14;54:7-10,
 13;55:12;57:19; इर 1:8;
 येहेज 2:6; दानि 4:1;
 6:25; जेकर्या 6:13;
 मत्ता 10:26; लूका 1:79;
 2:14;10:5;12:4;

येसुये करल वेलि आंदुर

15 सिस्यलिर येसुन सडा अहन सोन्जेर मनेके, "नना करल आदुर वेलिता आंदुन. ना बाबो अद आदुर वाडितुन माल्कल आंदुर. ² नहगटल कोड्सि, आडुर्क सादोड अव कांदन बाबो पासि वाटंतोर. साद्वलिक कांदन उंडे इचुर वेले सादना इन्जेर अवेनड कोड्डिड कत्रि कींतोर. ³ नना मीकुन वेहतड गोस्टिन हिंदल, मीवड पाप्क इंवलिक कोड्डिड कत्रे मासि, सुदुड आसि तयर मंतिट. ⁴ नहगा उंदि आसि मंट. मिहगा नना

* **14:27** इद बगवंतना सांति आंद. येहेज्केल 37:24-28

* **14:31** इत्तेके नाकुन दुनियतुरा केय्दे सय्तन जकुस्ले, नावा नना हव्विल कींतोन.

योहा 14:1;16:33;20:19, 21,26; अपो 10:36; 18:9; रोमा 1:7;
 5:1,10; 8:6;15:13; 1कोरा 1:3; 2कोरा 5:18-21; गलति 1:3;
 5:22; 6:16; एपेसि 2:14-17; पिलिपि 4:7; कोलसि 1:2,
 20;3:15; 2तेसा 1:2; 3:16; 2तिमो 1:7; हेब्रि 7:2;13:20;
 उजगिरि 1:4;2:10;21:8 **28** योहा 14:18;20:17,
 21; हेब्रि 1:2-3;2:9-15 **29** योहा 13:19
30 लूका 22:53; योहा 12:31;16:11-12; 2कोरा 4:4;
 एपेसि 2:2;6:12; हेब्रि 4:15; 1पेतु 2:22; 1योहा 4:4;5:19;
 उजगिरि 12:9 **31** लूका 12:50; योहा 10:18;12:49;
 पिलिपि 2:8 **1** पुट 49:10-11; कीर्ता 80:8-19; स्वर्ग 7:12;
 8:11-12; येसा 4:2;5:1-7;27:2-3;60:21;61:3; इर 2:21;12:10;
 येहेज 15:2-6; होसे 10:1; जेकर्या 3:8; मत्ता 20:1;21:33;
 मार 12:1; लूका 13:6; योहा 1:9;6:32,55; 1कोरा 3:9;
 1योहा 2:8 **2** योबु 17:9; मलाकि 3:3; मत्ता 3:10,12;13:12;
 15:13;21:19; लूका 8:13;13:7-9; योहा 15:8; गलति 5:22-23;
 पिलिपि 1:9-11; 1तेसा 5:23-24; हेब्रि 6:7-8;12:10-11;
 उजगिरि 3:19 **3** योहा 13:10;17:17; एपेसि 5:26; 1पेतु 1:22
4 येहेज 15:2-5; होसे 14:8; लूका 8:15; योहा 6:56;8:31;14:20;
 15:5-7;17:23; अपो 11:23;14:22; रोमा 8:9-10; 2कोरा 13:5;
 गलति 2:20; एपेसि 3:17; पिलिपि 1:11; कोलसि 1:27;2:6;
 1योहा 2:6,24-28; 2योहा 9

मंदंतोन. कांदा आडुर वेलितगा जोडे मासि मंदा बीगर बहंते सादोयो, अहने नहगा उंदि आसि मंदा बीगर मिरट चोकोटनड काम्क किया पर्विट.

⁵“नना आडुर वेलिता आंदुन. मिरट नहगा कोड्स्तड कांदड आंदिट. बोर्ते नहगा मंदंतोरो अनि वोन्गा नना मंदंतोनो, वोर उंडे वेले चोकोटनड काम्क कींतोर. नाकुन टूटे मासि मिरट बतय किया पर्विट. ⁶बोर्ते नहगा मनोरो, वोर पासि वाड्ता कांदा वत्तपिनय वत्तंतोर. आतड वत्तड कांदन मायनलिर मीरि कीसि तड्मितगा वाटंतेर अनि अव वेंतड. ⁷नहगा मिरट अनि मिहगा नावड गोस्टिड मत्तेके, मीकुन इस्टम वाततुन कोरट. अद मीकुन पुटंता. ⁸मिरट चोकोटनड काम्क कियवडुन हिंदल, ना बाबोन मय्मा वांता. इव सूड्सि, मिरट ना सिस्यलिर इन्जेर दुसुर करि कींतेर. ⁹बाबो नाकुन बहन लाड कीतोरो, अहने नना मीकुन लाड कीतोन. नावा लाड्दगा निल्सि मंट. ¹⁰नना बहंते बाबोनड हुकुम्क पिय्सि, ताक्सेर बाबोना लाड्दगा निल्सि मत्तोनो, अहने मिरट गिर नावड हुकुम्क पिय्सि ताककिट्ते, नावा लाड्दगा निल्सि मंदंतिट. ¹¹नावा आनंद मी रोपो मंदना अनि अद आनंद बर्पुर आयना इन्जेरेन, इव गोस्टिड मीकुन वेहचेर मंतोन.

¹²“नना मीकुन लाड्दे सूड्ता तीरे, मिरट गिर वोरोन वोरोर पेर्मते सूडना. इदे नावा हुकुम आंद. ¹³सोसलिर साटि तंवा परन सियवडुन तेर अदिक पेर्मा कियवल बोरे सेलो. ¹⁴नना मीकुन हुकुम सीता तीर ताक्तेके, मिरट नावुर सोसलिर आसि मंदंतिट. ¹⁵नना इडेडल मीकुन दासिर

5 सुबुत 11:30; होसे 4:8; लूका 13:6-9; योहा 5:19; 9:33; 12:24; 15:16; अपो 4:12; रोमा 6:22; 7:4; 12:5; 1कोरा 10:16; 12:12,27; 2कोरा 9:10; 13:8; गलति 5:22; एपेसि 5:9; पिलिपि 1:11; 4:13,17; कोलसि 1:6,10; याको 1:17; 1पेतु 2:4; 2पेतु 1:2-18; 3:18
6 येहेज 15:3-7; 19:12-14; मत्ता 3:10; 7:19; 13:41; योहा 15:2; हेब्रि 6:7-8; 2पेतु 2:20; 1योहा 2:19; यूदा 12-13; उजगिरि 20:15
7 रेंडा 6:6; योबु 22:26; 23:12; कीर्ता 37:4; 119:11; सुबुत 4:4; 10:24; येसा 58:8; इर 15:16; मत्ता 7:7; योहा 8:37; 14:13; 15:16; 16:23; गलति 4:2; 5:16; कोलसि 3:16; 1योहा 2:14,27; 3:22; 5:14; 2योहा 1-2
8 कीर्ता 92:12-15; येसा 60:21; 61:3; हग्गा 1:8; मत्ता 5:16; लूका 6:35; योहा 8:31; 13:35; 15:5; 2कोरा 9:10-15; पिलिपि 1:11; तीतु 2:5; 10; 1पेतु 2:12; 4:11
9 योहा 15:11,13; 17:23-24,26; एपेसि 3:18; 1योहा 2:28; उजगिरि 1:5
10 येसा 42:1-4; मत्ता 3:15-17; योहा 4:34; 8:29; 12:49; 14:15,21,31; 17:4; 1कोरा 7:19; 1तेसा 4:1; हेब्रि 10:5-10; 2पेतु 2:21; 1योहा 2:1-2,5; 3:21-24; 5:3; उजगिरि 22:14
11 जेपंया 3:17; लूका 15:9,32; योहा 16:24,33; 17:13;

इन्जि केय्वक्ने, सोसलिर इन्जेर केयंतोन. बारितेके माल्कनड पिलन्क दासिरकुन टावा मनो. बति नना ना बाबोनल केन्ज्तड सम्दो गोस्टिड मीकुन वेहतोन. ¹⁶नाकुन मिरट आचमकि बति, ननय मीकुन आच्चि, नेमि कीतोन. बस्केट निच्चि मंवल पंडि सीनल मिरट चोकोटनड काम्क कियना इंवले नावा इचा. अहन कीतेके, ना पोरोडे बाबोन बतल तल्लेके गिर, अद मीकुन पुटंता. ¹⁷मिरट वोरोन वोरोर पेर्मा कियना इन्जेरेन इद हुकुम मीकुन सीतोन.

दुनियतुर मीकुन मेचुर

¹⁸“दुनियतुर मीकुन मेच्चेके, मीकुन तेर मुने नाकुन मेचमकि इन्जेर हेतु इरट. ¹⁹मिरट दुनियतुर दात मन्मड इत्तेके, वूर मीकुन पसंद कीदिर. बति मिरट दुनियतुर

रोमा 15:13; 2कोरा 1:24; पिलिपि 1:25; 1पेतु 1:8; 1योहा 1:4; 2योहा 12
12 योहा 13:34; रोमा 12:10; एपेसि 5:2; 1तेसा 3:12; 4:9; 1पेतु 1:22; 3:8; 4:8; 1योहा 2:7-10; 3:11-18,23; 4:21
13 योहा 10:11,15; रोमा 5:6-8; एपेसि 5:2; 1योहा 4:7-11
14 येसा 41:8; मत्ता 12:50; लूका 12:4; योहा 2:5; 14:15,21,28; याको 2:23; 1योहा 5:3
15 पुट 18:17-19; 2राजा 6:8-12; कीर्ता 25:14; आमोस 3:7; मत्ता 13:11; लूका 10:23; योहा 8:26; 12:26; 13:16; 15:20; 17:6-8,26; 20:17; अपो 20:27; रोमा 16:25-26; 1कोरा 2:9-12; गलति 4:6; एपेसि 1:9; 3:5; कोलसि 1:26; पिले 16; याको 1:1; 2:23; 1पेतु 1:11; 2पेतु 1:1; उजगिरि 1:1
16 पुट 18:18; कीर्ता 71:18; 78:4-6; 145:4; सुबुत 11:30; येसा 27:6; 49:1-3; 55:10-13; इर 1:5-7; मीका 5:7; जेकर्या 1:4-6; मत्ता 21:22; 28:18-19; मार 16:15-16; लूका 6:13; 24:47-49; योहा 6:70; 13:18; 14:13-14; 15:7-8,19; 16:23-24; 20:21-23; 21:15-17; अपो 1:8,24; 9:15; 10:41; 20:25-28; 22:14; रोमा 1:5,13; 9:11-16,21; 15:4,15-19; 1कोरा 3:6-7; 9:16-18; 10:11; गलति 1:15; एपेसि 2:10; कोलसि 1:6,23; 1तिमो 2:7; 2तिमो 1:11; 2:2; 3:15-17; तीतु 1:5; हेब्रि 11:4; याको 3:18; 1पेतु 1:14-21; 3:2,15; 1योहा 4:10,19
17 योहा 15:12; 1योहा 3:14-17
18 1राजा 22:8; मत्ता 5:11; 10:22; 24:9; मार 13:13; लूका 6:22; योहा 3:20; 7:7; 15:23-25; हेब्रि 12:2; याको 4:4; 1योहा 3:1,3,13
19 लूका 6:32; योहा 15:16; 17:14-16; एपेसि 1:4-11; 2:2-5; तीतु 3:3-7; 1पेतु 2:9-12; 1योहा 3:12; 4:4-5; 5:19-20

आखिबट. बारितेके मीकुन दुनियतुर्गतल आच्छोन. अदेन साटिने इद दुनियतुर मीकुन पसंद कियुर. ²⁰‘दासि तंवोर माल्कन तेर डगुर आयोर’ इन्जि, इदेन मुने वेहता गोस्टितुन हेतु इरट. लोकुर नाकुने दुक्सा बोगि कियुस्ता काङ्कि, मीकुन गिर दुक्सा बोगि कियुसंतेर. वूर नावा गोस्टि पिथिस ताक्तेके, मीवा गिर गोस्टि पिथिस ताकंतेर. ²¹नाकुन रोहतोर बाबोन वूर वोङ्कि कियवा काङ्कि, ना हिंदल इव सम्दो मीकुन कीतेर.

²²“नना बोदा वेहले वाय्वक इत्तेके, वूर पोरो पाप्ना कसुर मंवेके सोंदु. बति नना वाता काङ्कि, इंके वूरकुन तम्वा पाप्ना कसुडल तपुसियले मोका सेले. ²³नाकुन मेचोर वोर, ना बाबोन गिर मेचोर. ²⁴बोरे कियुर अव चमत्कार्क नना कियवक इत्तेके, वूर्गा पाप्ना कसुर मंवेके सोंदु. बति नना कीतड चमत्कार्क वूर सूङ्तेर. तेर बति नाकुन अनि ना बाबोन मेच्चेर सेलुर. ²⁵‘बतय कारन सेल्वेके गिर नाकुन मेच्चेर सेलुर’ इन्जेर दर्मा-ग्रंत्ना वचन बर्पुर् आयन साटिने इहिन जर्ता. ²⁶बाबोनगटल मीकुन मदत कियले पवित्रा आत्मतुन रोहंतोन. अद वाता पेजे ना बारेता सत्ना गवा मीकुन वेहंता. ²⁷मिरट गिर ना बारेते गवा वेहंतिट. बारितेके, मोदोडल ना सडा मत्तुर आंदिट.

16 “मिरट बरोसतल बह्के माय्वक्ने मंदना इन्जेरेन इव गोस्टिड वेहतोन. ²वूर मीकुन समाजनल* अलदि वाटंतेर. मीकुन जक्वल हर वोरोर तना बगवंतना सेवा कीसेर मंतोन इंवल वक्त वासेर मंता. ³बाबोन अनि नाकुन

²⁰ येहेज 3:7; मत्ता 10:24; योहा 13:16; 2कोरा 4:9; 1तेसा 2:15; 2तिमो 3:12
²¹ मत्ता 10:22; 24:9; योहा 8:19;16:3
²² येहेज 33:31-33; योहा 9:41;12:48; अपो 17:30; रोमा 1:20; याको 4:17
²⁴ योहा 5:36;7:31; 9:32;10:32,37;14:9
²⁵ कीर्ता 35:19;69:4; 109:3; लूका 24:44; 2कोरा 11:7; उजगिरि 21:6
²⁶ योहा 14:16-17,26; 16:13-15; अपो 2:32-33; 5:32; 1कोरा 1:6; 1योहा 5:6-10; उजगिरि 22:1
²⁷ लूका 1:2-3; 24:48; योहा 21:24; अपो 10:39-42; 1योहा 1:1-2;4:14
1 मत्ता 13:21; 24:10;26:31-33; योहा 16:4; 1पेतु 2:8
2 येसा 66:5; मत्ता 10:28; 24:9; लूका 6:22; योहा 9:22;12:42; अपो 6:13-14; 7:56-8:3;22:3-4,19-23; 26:9-11; रोमा 10:2-3; 1कोरा 4:13; उजगिरि 6:9
3 योहा 8:19; 55:15;21:17;25
4 येसा 41:22-23; मत्ता 9:15;10:7; 24:25; मार 2:19; 13:23; योहा 13:19; 14:29;17:12-13; अपो 9:16; 2पेतु 1:14
5 योहा 7:33; 13:36;16:10,28; 17:4; एपेसि 4:7-11
6 लूका 24:17; योहा 14:1; 16:20-22;20:11-15
7 कीर्ता 68:18; लूका 4:25;24:49;

वूर करि कियवा काङ्कि, इहिन कीतेर. ⁴इहिन जर्नेके, इवेन बारेते मुनेने मीकुन वेहतोन इन्जेर हेतु कीकिट, इन्जि वेहचेर मंतोन.

पवित्रा आत्मतड काम्क

“इचोड रोज्क नना मी सङ्ने मत्ता काङ्कि, मोदोल इव गोस्टिन बारेते वेहमकि. ⁵बति इंके नना नाकुन रोहवल बाबोनगा सोन्जेर मंतोन. तेर बति, मिहगटल वोरोर गिर ‘निमे बगा दांति?’ इन्जेर पूसि कीसेर सेल्विट. ⁶इव गोस्टिड नना मीकुन वेहता काङ्कि, मीवड दिल्ल पूरो दुक्सते निन्चि मंतड. ⁷नना सोत्तेकेन, मीकुन पायदा आंता. नना सोंदा बीगर, मी सडा मन्जि मदत कियवल पवित्रा आत्मा मिहगा वायो. नना सोत्तेकेन अद आत्मतुन मिहगा रोहंतोन. इद सतेम आंद. ⁸अद पवित्रा आत्मा वासि, पापुन बारेते, नियतुन बारेते अनि तस्वतुन बारेते दुनियतुरकुन तोहंता. ⁹ना पोरो बरोसा इर्वा काङ्कि, वूर पाप कीतेर इन्जेर पवित्रा आत्मा तोहंता. ¹⁰नना बाबोनगा दांतोन* अनि इडेडल नाकुन मिरट सूङ्वा

* **16:2** समाजनल: ग्रीकु बासतगा सुनगोकनल इन्जेर मंदता. * **16:10** बाबो बगवंतनगा सोन्जि तिना बगला उच्चि राज ताकुसंतोर. (हेब्रि 8:1) इहिन बगवंतन सडा उच्चि मंवल तरिका वोर नियतुनोर (1वा योहन 2:1-2) इन्जेर तोहंता.

योहा 7:39;8:45-46; 11:50-52;14:3, 16-17,26,28;15:26; अपो 1:4-5;2:33;10:34; रोमा 8:28; एपेसि 4:8-13 8 यूदा 15 9 मार 16:16; योहा 8:23-24,42-47;12:47-48;15:22-25; अपो 2:22-38;3:14-19; हेब्रि 3:12 10 इर 23:5-6; अपो 3:14; रोमा 10:3-4; 1कोरा 1:30; 2कोरा 5:21; पिलिपि 3:7-9; 1पेतु 3:18

काङ्कि, नना नियत्नोना इन्जेर अद पवित्रा आत्मा तोहंता. ¹¹ इद दुनियतोर अदिकारि सय्तंदुन तस्वा जर्ता. अदेन साटि, बगवंतल गिर इद दुनियतुरकुन तस्वा कींतोर इन्जेर पवित्रा आत्मा तोहंता. ¹² नना मीकुन वेहवलिक उंडे वेले गोस्टिड मंतड बति, मिरट अवेन सोसि किया पर्विट. ¹³ अद पवित्रा आत्मा वासि, सतेमुन बारेते वेहंता. अद मीकुन बर्पुर सत्नेके ताकुसंता. अद तंवा तनय बतय वेहो. तना केन्जतड अवेने वेहंता. बविसत्ने जर्गवलिकुन बारेते गिर वेहंता. ¹⁴ अद आत्मा नना वेहंतड गोस्टिड येच्चि मीकुन वेहता काङ्कि, नाकुन मान पुटंता. ¹⁵ बाबोनगा मंवलिक सम्दो गिर नावड आंतड. अदेन साटि, पवित्रा आत्मा नना वेहंतनल येच्चि वेहंता इत्तोन.

दुक्सा सोन्जि आनंद वाय्वल

¹⁶ “कहि रोज्क आता पेजे नाकुन मिरट सूड्विट. बति उंडे कहि रोज्क आता पेजे नाकुन सूडंतिट” इन्जेर सिस्यलिरकुन वेहतोर. ¹⁷ इद गोस्टि केन्चि कहितुर सिस्यलिर, “कहि रोज्क आता पेजे नाकुन मिरट सूड्विट. बति उंडे कहि रोज्क आता पेजे नाकुन सूडंतिट. नना बाबोनगा दांतोन’ इन्जेर मा सडा बततुन साटि वेहचेर मंतोर?” इन्जेर तम्वा तमा वड्क्तेर. ¹⁸ “कहि रोज्क आता पेजे’ इन्जेर बततुन बारेते वेहचेर मंतोर? वोर वेहवल गोस्टि माकुन अर्तम आसेर सेले” इन्जेर इत्तेर.

¹⁹ तनकुन पूसि कियले आय्वल गोस्टितुन येसु करि कीसि, “कहि रोज्क आता पेजे नाकुन मिरट सूड्विट. बति उंडे

¹¹ येसा 49:24-26; योहा 12:31;14:30; 2कोरा 4:4; कोलसि 2:15; हेब्रि 2:14; 1योहा 3:8; उजगिरि 12:7-10; 20:10-15
¹² मार 4:33; योहा 15:15; 1कोरा 3:1-2
¹³ योहा 7:16-18;8:38; 12:49;14:6,17,26; 15:26; अपो 2:17-18; 1कोरा 2:10-13; 2तेसा 2:3,12; 1तिमो 4:1-3; 2तिमो 3:1-5; 1योहा 2:20, 27:4;6; उजगिरि 1:19
¹⁴ 1कोरा 12:3; 1योहा 4:13-14
¹⁵ मत्ता 11:27;28:18; लूका 10:22; योहा 3:35; 17:10; कोलसि 1:19;2:9
¹⁶ योहा 7:33; 14:18-24;16:22,28; अपो 1:3;10:40-41
¹⁷ मार 9:32; योहा 14:5;16:5,16,19
¹⁸ लूका 24:25
¹⁹ योहा 14:19;16:16,30
²⁰ कीर्ता 30:5,11; 40:1-3;126:5-6; येसा 61:3; इर 31:25; मत्ता 5:4; मार 16:10; लूका 23:27;24:21; 2कोरा 6:10; गलति 5:22; याको 1:2; 1पेतु 1:6-8; यूदा 24; उजगिरि 7:14-17
²¹ कीर्ता 113:9; येसा 13:8;26:16-18; इर 30:6-7; होसे 13:13-14; मीका 4:10; गलति 4:27; 1तेसा 5:3
²² येसा 25:9; योहा 14:27; 16:6;20:19-20; अपो 2:46;13:52; 2तेसा 2:16; हेब्रि 6:18; 1पेतु 1:8;4:13-14
²³ येसा 65:24; मत्ता 7:7;

कहि रोज्क आता पेजे नाकुन सूडंतिट’ इन्जेर वेहता गोस्टितुन बारेते मीवा मिरट बतड वड्क्सेर मंतिट?” इन्जेर उल्टा वूरकुन पूसि कीतोर. ²⁰ अनि, “मिरट दुक्सते आडंतिट बति, दुनिया आनंद येतंता. मिरट आडंतिट बति, मी दुक्सा मारिसि आनंद आयर. इद सतेम आंद. ²¹ वेय्लो येर पूर्वल गट्का वाता काङ्कि, वातड नोपिना दुक्सतुन बोगे मांता. बस्केते मोड्डे सेलेके मोड्डुन जल्मा सींतयो, अस्के दुनियते उंदि जीवतुन जल्मा सीतोन इंवल आनंद्ने, तना बोगे माता दुक्सतुन मर्गता. ²² अह्ने मिरट इंके दुक्सा येच्चेर मंतिट. बति मीकुन उंदुंदि जोका सूडंतोन. अस्के मीवड दिल्क्ने मंवल आनंदुन बोरे तेंड्सि वाटा परुर. ²³ अद येलते मिरट नाकुन बतय पूसि किया लागो” इन्जेर वूरकुन वेहतोर. अस्के येसु, “मिरट ना पोरुडे बाबोन बतल तल्क्तेके गिर, अद मीकुन पुटंता. इद सतेम आंद. ²⁴ इंके वेरि मिरट ना पोरुडे बतय कोर्मकि. मी आनंद बर्पुर आयन साटि, तल्क्सेरेन मंट. मीकुन तप्वक सिखल जर्गता. ²⁵ इव गोस्टिड मी सडा नमुनना रूप्ने वेहतोन. बति उंडे बस्केने नमुनना रूप्ने वेहोन. बाबोन बारेते, मत्ता तीर नना मीकुन अर्तम आनल वेहवल वकत वासेर मंता. ²⁶⁻²⁸ नना बाबोनगटल इद दुनियते वातोन. इंके दुनियतुन सुटि कीसि बाबोनगा सोन्जेर मंतोन. मिरट नाकुन पेर्मा कीसि, नना बगवंतनल वातोन इन्जेर बरोसा इर्ता काङ्कि, बाबोये मीकुन

21:22; योहा 14:13-14, 20:15:7,15-16; 16:26; एपेसि 2:18; हेब्रि 10:19-23; 1योहा 2:1;5:14-16 ²⁴ मत्ता 7:7-8; योहा 15:11; 2तेसा 2:16-17; याको 4:2-3; 1योहा 1:3-4
²⁵ मत्ता 13:10-11,34-35; मार 4:13; योहा 10:6;16:12,28-29

लाड कीसेर मंतोर. अद वकत्ने नना बाबोन मी साटि कोर्वल जुरत सेले. बति मिरट ना पोरोडे बाबोन कोरंतिट. वोर मीकुन सींतोर” इन्जेर वूरकुन वेहतोर.

²⁹ अस्के सिस्यलिर, “इचुला! इंके निमे नमुनना रूप्ने आय्वा कुला कुला वेहचेर मंति. ³⁰ बोरे वोरोर सवल्लक पूसि किय्वल जुरत सेले. इंके नीकुन सम्दि टावा इन्जेर माकुन अर्तम आता. इदेन हिंदल निमे बगवंतनल वाति इंवडुन बरोसा कींतोम” इन्जेर वेहतेर. ³¹ ते येसु, “इंके नहगा करल बरोसा कीसेर मंतिट कि? ³² सूडट! नाकुन वोरोंने सुटि कीसि, मिरट बेंदुर हके परर आय्वल वकत वासेर मंता. अद इंके वासिन मंता तेर बति, नना वोरोंना आयोन. बाबो ना सडा मंतोर. ³³ ना हिंदल, मीकुन सांति वायना इन्जेर इव गोस्टिड वेहचेर मंतोन. दुनियतगा मीकुन दुक्सड अनि तक्लिबक वांतड. बति अव सम्दिन नना मेय्सि मंतोन. अदेन साटि मिरट गटि-दीर्यते मंट” इन्जेर वूरकुन वेहतोर.

येसु पार्तना किय्वल

17 येसु इव गोस्टिड वेह्चि, पोरो हाबडेके सूड्सेर इहिन पार्तना कीतोर: “बाबा! निमे दुनियतुर सम्दिर माय्नलिर पोरो नाकुन अदिकार सीति. इदेन हिंदल, निमे नाकुन सीतुरकुन बस्केट पिस्वल जीवा सिया परंतोन. वोरोनिय सते बगवंतल आय्वल नीकुन अनि निमे रोह्ति वोर येसु किरिसतुन करि किय्वलिर्कुने बस्केट पिस्वल जीवा पुटंता. बोमित पोरो नाकुन सीता सम्दो कामुन बर्पूर कीसि, नीकुन मय्मा तत्तोन. अद वकत इंके वासिन मंता. नाकुन नीवा मय्मा वायुसा.

30 योहा 21:17
32 येसा 50:6-9;
जेकर्या 13:7; मत्ता 26:31,
56; मार 14:27;
योहा 8:16,29
33 1समु 17:51-52;
कीर्ता 68:18;85:8-11;
येसा 9:6-7; मीका 5:5;
लूका 2:14;19:38;
योहा 12:31;14:1,
27;15:18-21;16:11;
अपो 9:31;14:22;23:11;
27:22,25; रोमा 5:1-2;
8:36-37; 2कोरा 1:3;
7:4;13:11; गलति 1:4;
6:14; एपेसि 2:14-17;
पिलिपि 4:7;
कोलसि 1:20; 1तेसा 3:4,
7; 2तेसा 3:16;
2तिमो 3:12; हेब्रि 7:2;
11:25;13:20-21;
1पेतु 5:9; 1योहा 4:4;5:4;
उजगिरि 3:21;7:14;12:11
5 योहा 1:1-3,18;10:30;
17:24; पिलिपि 2:6;
कोलसि 1:15-17;
हेब्रि 1:3; 1पेतु 1:20;
उजगिरि 5:9-14
6 बहिर 3:13-15;34:5-7;
योहा 6:37;10:27-29;
14:21-24;15:19;17:2,
24,26; एपेसि 1:4-11;
2तेसा 2:13-14;
1योहा 5:20
9 लूका 22:32;
योहा 14:16;16:26-27;
17:2,6,20; हेब्रि 7:25;
9:24; 1योहा 2:1-2;5:19
10 योहा 10:30;
16:14-15; अपो 19:17;
1कोरा 3:21-23;
कोलसि 1:15-19;
2:9; 2तेसा 1:10,12;
1पेतु 2:9; उजगिरि 5:8-14
11 सुबुत 18:10; मत्ता 6:9;
योहा 10:29-30;13:1;
17:12-18,21-22,25;
एपेसि 4:4; हेब्रि 9:24
12 कीर्ता 109:6-19;

इद तीर्दे नीकुन नना मय्मा वायुसंतोन. ⁵ ये बाबा! इद कलि गडे माय्वक मुने नना निहगा मनेके, बातल मय्मा मत्तयो, आतले मय्मा इंके नाकुन वाया सीम.

येसु तंवुर सिस्यलिर साटि पार्तना किय्वल

⁶ “इद दुनियतल नाकुन सीति वूर नीकुन करि कीनल कीतोन. वूर लोकुर नीवुर आंदिर, बति निमे वूरकुन नहगा हव्लि कीति. वूर नीवा वचन पिय्सि ताक्तेर. ⁷⁻⁸ निमे नाकुन सीतड गोस्टिन वूरकुन वेहतोन. अदेन वूर वोप्सि, निमेय नाकुन सारि कीति इन्जेर बरोसा इर्तेर. नना करलेने निहगतल वातोन इन्जेर वूरकुन करे माता. ते नना वड्क्ले गोस्टिड अनि मय्मतड काम्क किय्ले सक्ति सम्दो निमेय सीति इन्जेर, इंके वूरकुन करे माता. ⁹ वूर साटिने पार्तना कीसेर मंतोन. बति दुनियतुर साटि पार्तना कीसेर सेलोन. निमे नाकुन सीति वूर, नीवुर आता काड्कि, वूर साटिने पार्तना कीसेर मंतोन. ¹⁰ नहगा मंवलि सग्दिर नीवुरे आंदिर अनि वूरकुन निमेय नाकुन सीति. वूर ना पोरो इर्ता बरोसतुन हिंदल नाकुन मान पुट्ता. ¹¹ नना उंडे मुने दुनियतगा मनोन. बति वीर दुनियतगन मंतेर. नना निहगा वासेर मंतोन. पवित्रा वाले बाबो बगवंता! मरट इंके उंदि आसि मत्तपे, वीर गिर उंदि आसि मनल, निमे नाकुन सीता नीवा पोरोल्ला सक्तिते वीरकुन काबाडा. ¹² नना इगे मनेके, नाकुन सीति वूरकुन नी पोरोल्ला सक्तिते काबाड्त्तोन. दर्मा-ग्रंत्ना वचन पूरे मानल नासेडम आय्वल बोर्ते

योहा 6:37,39-40,70-71; 10:27-28;13:18;18:9;
अपो 1:16-20; 1योहा 2:19

मत्तोरु, वोरु नऱसुडम ंऱतु. ¹³ इंकु ननऱ नऱहगऱ वऱसुऱ मंतुन. नऱवऱ ंऱनंद वूगऱ बरुपुऱ ंऱयनऱ इनुजुऱऱन, ननऱ इद दुनऱयतगऱ मनकुऱन, इव गुसुतऱड वुहचुऱ मंतुन. ¹⁴ नऱवऱ वचन वूरकुन वुहतुन. ननऱ इद दुनऱयतुनऱ ंऱयुन. ंऱहुनु वूर गऱर इद दुनऱयतुऱ ंऱयवऱ कऱडुकऱ, इद दुनऱयतुऱ वूरकुन मुऱु. ¹⁵ इद दुनऱयतल वीरकुन वुम इनुजुऱ नऱकुन ढऱरुनऱ कऱसुऱ सुलुन. बतऱ सयुतन इवल कऱरुनगटल वीरकुन कऱबऱडऱ इनुजुऱ ढऱरुनऱ कऱसुऱ मंतुन. ¹⁶ ननऱ दुनऱयतुनऱ बहंतु ंऱयुनु, ंऱहुनु वूर गऱरु इद दुनऱयतुऱ ंऱयुऱ. ¹⁷ नऱवय गुसुतऱ सतुम ंऱंद. ंद सतुनु नऱवऱ सुवऱ कऱयलु, वूरकुन ंलग कऱम. ¹⁸ नऱमु नऱकुन बद तऱरुदु दुनऱयतगऱ रुहतुयु, ंदु तऱरुदु ननऱ वूरकुन दुनऱयतगऱ रुहतुन. ¹⁹ नऱवऱ ननऱ ंरुडनऱ ंऱयवडुन हऱंदल, वूर करल ढवऱतुरऱ ंऱसऱ, नऱवऱ सुवऱ कऱयनऱ इवलु नऱवऱ इऱ.

युसु सडुदऱर बकुलऱर सऱटऱ ढऱरुनऱ कऱयवल

²⁰ “ननऱ सरऱरऱ वीर सरुसुयलऱर सऱटऱनु ंऱयु बतऱ, वीरऱ गुसुतऱ कुनुऱ बुरु-बुरुतु नऱ ढुरु बुरुसऱ इरंतुऱरु, वूर सडुदऱर सऱटऱ ढऱरुनऱ कऱसुऱ मंतुन. ²¹ यु बऱबऱ! ननऱ नऱहगऱ, नऱमु नहगऱ बहन ंदऱ ंऱसऱ मंतुतु, ंहुनु बुरुसऱ कऱयवलऱर वूर सडुदऱर गऱर ंदऱ ंऱसऱ मंदनऱ इनुजुऱ ढऱरुनऱ कऱसुऱ मंतुन. नऱमु नऱकुन रुहतुऱ इनुजुऱ दुनऱयतुऱ करऱ कऱयनऱ इतुतुकु, वूरकुन महुगऱ मीरऱ कऱम. ²²⁻²³ नऱमु नहगऱ मंतऱ. ननऱ नऱहगऱ मंतुन. नऱकुन सुतऱऱ ंद मयुमतुन वूरकुन सुतुन. मरुट इंकु ंदऱ ंऱसऱ मतुतुडु,

13 युहऱ 3:29;
15:11;16:22-24;
गलतऱ 5:22; हुरुवऱ 12:2
14 युहऱ 8:23;
15:18-21;17:16;
1युहऱ 4:5-6;5:19-20
15 ढुट 48:16;
1जुगुतऱ 4:10; कऱरुतऱ 30:9;
121:7; युसऱ 38:18-19;
57:1; मतुतऱ 5:37;
6:13; लूकऱ 8:38-39;
11:4; गलतऱ 1:4;
ढऱलऱरऱ 1:20-26;
2तुसऱ 3:3; 2तऱमु 4:8;
1युहऱ 5:18
16 युहऱ 17:14
17 2सुमु 7:28;
कऱरुतऱ 12:6;19:7-9;119:9,
11,104,144,151-152,
160; लूकऱ 8:11,15;
युहऱ 8:32,40;15:3;
17:19; ंढु 15:9;
2कुरुऱ 3:18; ंढुसऱ 4:21;
5:26; 2तुसऱ 2:13;
2तऱमु 2:25-26;
यऱकु 1:21; 1ढुतु 1:22-23
18 युहऱ 17:3,8;
20:21; 2कुरुऱ 5:20
19 युहऱ 17:17;
2कुरुऱ 8:9; तुतु 2:14;
हुरुवऱ 2:11;9:13,
26;10:5-10
20 युहऱ 17:6-11;
ंढु 2:41;4:4;
रुमऱ 15:18-19
21 इर 32:39;
युहुज 37:16-19;
जुकऱरुयऱ 14:9; युहऱ 10:30,
38;13:35;17:8,11,
22-23; ंढु 4:32;
रुमऱ 12:5; 1कुरुऱ 1:10;
12:12,25-27;
गलतऱ 3:28; ंढुसऱ 4:3-6;
ढऱलऱरऱ 1:27;2:1-6;
कुलसऱ 3:11-14;
1ढुतु 3:8-9
24 सुबुत 8:21-31;
मतुतऱ 25:34; युहऱ 1:14;
12:26;14:3;17:5;

वूर गऱर ंदऱ ंऱसऱ मंदनऱ. ंसुकुन नऱमु नऱकुन सरऱर कऱतऱ इनुजुऱ ंनऱ नऱकुन लऱड कऱतुडु, वूरकुन कऱसुऱ मंतऱ इनुजुऱ दुनऱयतुऱ करऱ कऱतुऱ.

²⁴ “बऱबऱ! नऱमु नऱकुन सुतऱऱ वूर, नऱ बुरुबर मनुजुऱ, नऱक सुतऱ मयुमतुन वूर सुडनऱ इनुजुऱ कुसुऱर मंतुन. बऱरऱतुकु, कलऱ गडु मऱयवक मुनुतलु नऱकुन लऱड कऱतऱ. ²⁵ नऱयतुनुरु बऱबऱ! दुनऱयतुऱ नऱकुन करऱ कऱसुऱ सुलुऱर बतऱ, ननऱ करऱ कऱतुन. नऱमुय नऱकुन रुहतुऱ इनुजुऱ, वीर सरुसुयलऱर करऱ कऱतुऱ. ²⁶ नऱमु बुरुनऱ इवल वूरकुन तुहुचुऱनु मंतुन ंनऱ ंडु वुलु तुहुतुन. नऱकुन नऱमु लऱड कऱतऱ. ंहुनु वूर गऱर नऱकुन ढुऱऱ कऱयनऱ ंनऱ वूरड दऱलुकनगऱ ननऱ कुद मंदनऱ इवलु नऱवऱ इऱ” इनुजुऱ युसु ढऱरुनऱ कऱतुऱ.

युसुन ढऱयऱसऱ वुयवल

(मतुतऱयऱ 26:47-56; मऱरु
14:43-50; लूकऱ 22:47-53)

18 युसु ढऱरुनऱ कऱतऱ ढुजु, तंवुरु सरुसुयलऱर सडऱ कुदुरुनु लवुडऱतऱ लुदऱतुन वीडुसऱ सुतुतुऱ. ंगऱ ंदऱ वऱडऱ मतुतऱ. ंद वऱडऱत रुढु ंनऱ ंनऱ वुनुरु सरुसुयलऱर नुडुतुऱ. ² युसु तंवुरु सरुसुयलऱर सडऱ वुलुन जुुकड ंगऱ सुनुजऱ मतुतुऱ. ंदुन सऱटऱ, युसुन दुसुरुऱ कुयुदु हवुलऱ कऱसऱ, दुुकऱ सरुयवल युदुन

1कुरुऱ 13:12; 2कुरुऱ 3:18;4:6; 1तुसऱ 4:17; 1युहऱ 3:2;
उजुगऱरऱ 3:21 25 युहऱ 7:29;15:21;17:8,11
26 कऱरुतऱ 22:22; युहऱ 8:50;14:20,23;15:4,9,15;17:6,23;
ंढुसऱ 5:32; कुलसऱ 1:27; हुरुवऱ 2:12; 1युहऱ 4:13-14
1 2सुमु 15:23; मतुतऱ 26:36; मऱर 14:32; लूकऱ 22:39-40;
युहऱ 18:26 2 लूकऱ 21:37;22:39

गिर, अद वाडि टावा मत्ता. ³डगुक कटोडलिर अनि परिसयुल्क कहितुरकुन आच्चि, यूदन सडा सारि कीतेर. वूर बूर बूर इत्तेके, यूदल, कहितुर सिपायिर अनि मंदिरतगा केप्वलिर. वूर डिब्बिड, कंदिल्क अनि आयर्तर्क पिप्सि वातेर. ⁴तनकुन मुने बतल जर्ग्वल मंता इंवल येसु करि कीता काङ्कि, वूर्गा सोन्जि, “बोन साटि महक्सेर मंतिट?” इन्जेर पूसि कीतोर. ⁵⁻⁶अस्के वूर, “नजरेत्नोर येसुन साटि” इन्जेर वेहतेर. ते येसु, “ननय वोना आंदुन” इन्जेर वेहतोर. अद गोस्टि केन्चि, दोका सिस्वल यूदन बरोबर वूर पेजे जर्गि बूड अर्तेर. ⁷उंदुंदि जोका येसु, “बोन साटि महक्सेर मंतिट?” इन्जेर पूसि कीतोर. ते वूर, “नजरेत्नोर येसुन साटि” इन्जेर वेहतेर. ⁸ते येसु, “ननय वोना आंदुन इन्जि, इदेन मुनेने वेहतोन. मिरट ना साटिने महक्सेर मत्ता काङ्कि, मेय्तरकुन सोंदा सीम्ट” इन्जेर वूरकुन वेहतोर. ⁹बारितेके, «निमे नाकुन सीतुर्गटल वोरोन गिर टूटि किय्मकि» इन्जेर तना वेह्चि मत्ता अद वचन पूरि किय्ले, येसु इहिन वेहतोर. ¹⁰सीमोन-पेतुरतगा उंदि लाम रूसि मत्ता. अदेने पेसोर कटोडनोर मल्कु इंवल सेव्कना, तिना केवितुन तिवुस्तोर. ¹¹अस्के येसु, “नीवा रूसितुन टोप्रतगा इरा. बाबो नाकुन बोगे माम इन्जेर सीता गंडमुन बोगे माय्वक मन्कय?” इन्जेर पेतुरतुन इत्तोर. ¹²अस्के वूर सिपायिर अनि वूरोर अदिकारि, यूदुल्कना मंदिरतगा केप्वलिर येसुन पिप्सि,

3 लूका 22:47-53; योहा 18:12
4 योहा 13:1,18:7
7 योहा 18:4
9 योहा 17:12
10 मत्ता 26:51-54; मार 14:47
11 मत्ता 20:22; 26:39; लूका 22:42
12 मत्ता 26:57; योहा 18:3
13 लूका 3:2; योहा 18:24
14 योहा 11:49-52
15 मार 14:54; लूका 22:54
18 मार 14:54

अंनल इंवल पेसोर कटोडनगा मोदोल वोतेर. ¹³वोर अंनल अद गट्कते पेसोर कटोडा-पान किय्वल कयपनोर कास मामल आंदुर. ¹⁴«मा जातितुर नासेडम आय्वक्ने, वोरोर मायनल पर्जत साटि परन सिस्वल चोकोट्ना गोस्टि आंद्» इन्जेर यूदुलकुन सूचना कीतोर वोर कयपल वेरे आंदुर.

येसु टावा सेलोर इन्जेर पेतुरु लबड वेहवल

(मत्तयि 26:69-70; मार्क
14:66-68; लूका 22:55-57)

¹⁵अहन येसुन पिप्सि सोनेके, सीमोन-पेतुरु अनि उंडे वोरोर सिस्वल वूर पेजेय सोत्तेर. वोर सिस्वल पेसोर कटोडन टावा मत्ता काङ्कि, येसुन बरोबर पेसोर कटोडना रोता आव्रतुन रोपो सोत्तोर. ¹⁶बति पेतुरु पेसोर कटोडना रोता पाटक्नगा बहिर निल्लि मत्तोर. अदेन साटि, वोर सिस्वल पेजे मल्लि वासि, पाटक केप्वल पेडिन सडा वड्क्सि, पेतुरतुन रोपो वोतोर. ¹⁷अद पाटक्नगा केप्वल पेडि, “वोनुर सिस्वलिर्गटल वोरोगि आंदि सेलेय?” इन्जेर पेतुरतुन पूसि कीता. ते पेतुरु, “नना आयोन” इन्जेर वेहतोर. ¹⁸अद गट्कते पीनि मत्ता काङ्कि, सेव्कलिर अनि मंदिरतगा केप्वलिर तड्मि मासि, पीनि आर्सेर मत्तेर. ते पेतुरु गिर सोन्जि, वूर बरोबर पीनि आर्सेर मत्तोर.

**पेसौर कटोडल येसुन
सवल्लक पूसि कियवल**

(मत्तयि 26:59-66; मार्क
14:55-64; लूका 22:66-71)

19 अदे येलते पेसौर कटोडल अंनल, वोनुर सिस्स्यलिर बारेते अनि वोना बोदतुन बारेते येसुन पूसि कीतोर. 20 ते येसु, “यूदुल्लक मीरे मायवलिक सुनगोक्नगा अनि मंदिरतगा मंवलिर सम्दिर मुने कुला कुला बोदा कीतोन. मक्किडते बतय बोदा कियम्मकि. 21 इद सवल नाकुन बारि पूसि कीति? नना बतल बोदा कीतोन इवल केन्ज्जतुर वूरकुन पूसि कीम. इचुला! नना वेहता वीरकुन टावये” इन्जेर जवब सीतोर. 22 येसु अहन जवब सीतोर अस्के, मंदिरतुन केप्वलिर्गटल करुम निल्लिस मंवल वोरोर, “वोरोर पेसौर कटोडन अहन जवब सीति कि?” इन्जेर कोर्वितगा पातोर. 23 अस्के येसु, “नना बतय तप वड्क्तेके वेहा. बरोबरे वड्क्सि मत्तेके बारि नाकुन पाति?” इन्जेर मंदिरतगा केप्वन पूसि कीतोर. 24 अस्के अंनल, दोह्त्तड नोडेड रेह्वक्ने, इंके मंवल पेसौर कटोडल कयपनगा येसुन रोह्त्तोर.

पेतुरु लबड वेहता बरोबर गोण्डि कूस्वल

(मत्तयि 26:71-75; मार्क
14:69-72; लूका 22:58-62)

25 सीमोन-पेतुरु तड्मितगा पीनि आर्सेर मनेके, वूर सूड्सि, “करलेन वोनुर सिस्स्यलिर्गटल वोरोनि आंदि सेलेय?” इन्जेर इत्तेर. ते पेतुरु, “नना आयोन. वोरोर नाकुन टावा सेले” इन्जेर वूरकुन

20 येसा 48:16;
मत्ता 4:23; योहा 7:26
24 योहा 18:13
27 योहा 13:38
28 मत्ता 27:27;
योहा 18:33; 19:9;
अपो 10:28; 11:3

वेह्त्तोर. 26 बति पेतुरु बोनते केवितुन कोय्तोरो, वोना चुटम्नोर वोरोर पेसौर कटोडनगा सेवा कीसेर मत्तोर. वोरोर सेव्कल, “येसुन सडा वाडितगा मनेके, नना नीकुन सूड्मकि कि बतल?” इन्जेर पेतुरतुन इत्तोर. 27 अस्के पेतुरु, “नाकुन टावा सेले” इन्जेर उंडे उंदि जोका वेह्त्तोर. अस्केने गोण्डि कूस्ता.

गवर्नर पिलातुन मुने येसु निल्लवल

(मत्तयि 27:1-2, 11-31; मार्क
15:1-20; लूका 23:1-25)

28 अस्के उज्जे माता पेजे, कयपनगटल येसुन वूर रोमा गवर्नर्ता महलतगा वोतेर. तमो अस्ट बस्ट आयवक्ने पस्का सड्दा जेवुन कियना इन्जेर, अद महलतुन रोपो वूर नेड्मकि. 29 ते पिलातुय बहिर वासि, “वेर मायनन पोरो बद कसुर वाट्सेर मंतिट?” इन्जेर पूसि कीतोर. 30 अस्के वूर, “वेर तप कियवक इत्तेके, निह्गा बारि पिस्सि वांदुम?” इन्जेर वेह्त्तेर. 31-32 ते पिलातु, “मिरटे वोन वोसि, मीवा दर्मता कानुन पिस्सि तस्वा कीम्ट” इन्जेर इत्तोर. अद केन्चि यूदुल्लक, “मी मोडि दुस्त्रोन मरंता सिक्सा वाट्वल अदिकार माकुन सेले” इन्जेर वेह्त्तेर. अदेन हिंदल, येसु बातल मरन आयवल मंतोर इंवल गोस्ति पूरे माता.

33 अस्के पिलातु महलतगा रोपो सोन्जि, येसुन केयुसि, “निमे यूदुल्लक्नोर राजनि आंदि कि?” इन्जेर पूसि कीतोर. 34 ते येसु, “निमेय कुद इहिन इति कि? सेलेके, दुसुर बोरे ना बारेते नीकुन वेह्त्तेर?” इन्जेर उल्ला पूसि कीतोर. 35 अदेन साटि पिलातु,

“नना यूदुल्कना जातितोना आंदुन कि बतल? नी लोकुर अनि डगुक कटोडलिर, नीकुन नहगा सारि कीतेर. निमे बतल कीति?” इन्जेर पूसि कीतोर. ³⁶अस्के येसु, “नावा राज इद दुनियतुन बारेता आयो. उंदि मोका नावा राज दुनियतुन बारेता आयमड इत्तेके, यूदुल्क नाकुन पियिस वोय्वक्ने, नावुर सेव्कलिर लडेय कींदिर. बति नावा राज इगेटा आयो” इन्जेर वेहतोर. ³⁷अद केन्चि पिलातु, “ते निमे राजनि आंदि कि?” इन्जेर पूसि कीतोर. ते येसु, “निमेय नाकुन ‘राजनि आंदि’ इन्जेर इत्ति. ननते सतुन बारेते गवा वेहले जल्मा येत्तोन. इद कारंतुन हिंदले दुनियते वातोन. सतुन पेर्मा किय्वलिर ना गोस्टि केन्जंतेर” इन्जेर वेहतोर. ³⁸ते पिलातु, “सतेम इत्तेके बतल?” इन्जेर चेडि कीसेर, पूसि कीतोर.

अनि बहिर मंवलिर यूदुल्कनगा सोन्जि, “वोन्गा नाकुन बदे गल्लि दिसेर सेले. ³⁹बति मीवा पस्का सड जर्नेके, नना जेल्दगा अर्सि मंवलिरगटल वोरोन सुटि किय्वल रिबज ताक्सेर मंता. ते वेर यूदुल्कनोर राजन सुटि किय्वल मीकुन इस्टमे कि?” इन्जेर पूसि कीतोर. ⁴⁰अस्के वूर जोर्ते, “वोन वटिन, बति बरबन सुटि कीम” इन्जेर किलितेर. वोर बरबल लूटि कीसि जेल्दगा अर्सि मत्तोर आंदुर.

येसुन मरंता सिक्सा वाट्वल

19 अस्के पिलातु येसुन चाटल्कने पायुस्तोर. ²सिपायिर चहक्ना कांदतुन किरिटुन दात गीडि कीसि, येसुना तलदगा केरुस्तेर. राजल पोंडुवल

36 दानि 2:44;
7:14; जेर्या 9:9;
लूका 17:20-21;
योहा 6:15; रोमा 14:17;
कोलसि 1:12-14
37 येसा 55:4;
मत्ता 26:64; मार 15:2;
लूका 23:3; योहा 3:32;
8:14,47;10:26-27;
14:6; 1पेतु 1:22;
1योहा 3:19;4:6
38 लूका 23:4;
योहा 19:4,6
39 मत्ता 27:15-18
1 येसा 50:6;53:5;
मत्ता 20:19; लूका 23:16
2 मार 15:16-20
3 मत्ता 27:29
4 लूका 23:4;
योहा 18:38;19:6
5 योहा 19:2
6 योहा 18:31
7 कटोडा 24:16;
मत्ता 26:63-66;27:42-43;
मार 14:61-64;15:39;
योहा 5:18;10:30-33,
36-38; रोमा 1:4
11 पुट 45:7-8;
कीर्ता 62:11; इर 27:5-8;
दानि 4:17,25; मत्ता 6:13;
27:2; लूका 12:47-48;
योहा 3:27;7:30;
अपो 2:23;3:13;
4:28; रोमा 11:36;
13:1; याको 1:17;4:17

साय रङ्ना पाडुड वोन पोंडुस्तेर. ³अहन पोंडुस्ता पेजे वोन करुम वासि, “यूदुल्कनोर राजा! नीकुन जेय जेय कार” इन्जेर ताण्डड पातेर.

⁴पिलातु उंदुंदि जोका बहिर पेसिसि, “वेन मी मुने तरंतोन. बति केन्जट! वेन सिक्सा वाटनल, नाकुन बदे गल्लि दिसेर सेले” इन्जेर वेहतोर. ⁵येसुन, चहक्ना किरिट अनि अद रगल रङ्ना पाडुड पोंडुसि, बहिर तत्तेर. अस्के पिलातु, “इचुला! वेर मायनन सूडट!” इन्जेर इत्तोर. ⁶येसुन सूड्सि, वूर डगुक कटोडलिर अनि मंदिरतगा केप्वलिर, “वोन मोद्नगा मोलने पासि जकना! वोन जकना!” इन्जेर किलितेर. ते पिलातु, “वेन्गा नाकुन बदे गल्लि दिसेर सेले. अदेन साटि मिरटे वेन मोद्नगा मोलने पासि जकट” इन्जेर वेहतोर. ⁷अद केन्चि, वूर यूदुल्क, “माकुन उंदि कानुन मंता. बगवंतनोर मरिना आंदुन इन्जेर वेर इत्ता काड्कि, मावा कानुंतुन पियिस वेर तप्वक साया लागर” इन्जेर वेहतेर. ⁸अद केन्चि, पिलातु बेय वेरितोर.

⁹अनि येसुन महलतुन रोपो वोसि पिलातु, “निमे बगटल वाति?” इन्जेर पूसि कीतोर. बति येसु जवब सिय्मकि. ¹⁰ते पिलातु, “निमे ना सडा बारि वड्क्वि? नीकुन सुटि कियुस्ले अनि मोद्नगा मोलने पासि जकुस्ले गिर नाकुन अदिकार मंता” इन्जेर येसुन वेहतोर. ¹¹अस्के येसु, “पोरो मंवल बगवंतल सीसि मत्तेके तपा, ना पोरो बदे अदिकार नीकुन सेले. अदेन साटि, नाकुन निहगा हव्लि कियुस्तोर वोन, बेय पाप लागंता” इन्जेर वेहतोर.

12 अस्केडल पिलातु, येसुन सुटि कियुसना इन्जेर कोसिद कीतोर. बति यूदुल्क, “तना राजना इन्जेर वेहवल हर मायनल, महा राजन बय्मन आतप आंता. उंदि मोका वेन सुटि कीकिते, निमे महा राजनोर दोस्तनि आय्वि” इन्जेर किलितेर. 13 ते पिलातु इव गोस्टिड केन्चि, येसुन बहिर तत्तोर. तस्वा कीनेके उद्वल चव्त्तोरत पोरोडा कुर्सितगा उदत्तोर. यूदुल्कना* बासते अद जागतुन, «गब्बता» इंतरे. 14 अद पस्का सड्दा तयारि किय्वल दिवोस आंद. अद वक्तने बार दुपरि आसेर मत्ता. ते पिलातु, “इचुला! मी राजल” इन्जेर यूदुलकुन वेहतोर. 15 अस्के वूर, “वोन जकनये! वोन जकनये! वोन मोद्नगा मोलने पासि जकना” इन्जेर किलितेर. ते पिलातु, “मी राजन मोद्नगा मोलने पासि बारि जकनये इंतिट?” इन्जेर पूसि कीतोर. ते डगुक कटोडलिर, “महा राजल तपा, माकुन दुसोर बोरे राजल सेलोर” इन्जेर वेहतोर. 16 अस्के पिलातु, मोद्नगा मोलने पासि जक्ले, वोन सिपायिरा केय्दे हव्लि कीतोर. ते वूर येसुन वोतेर.

येसुन मोद्नगा मोलने पासि जक्वल

(मत्तयि 27:32-44; मार्क 15:21-32; लूका 23:26-43)

17 येसु तंवा मोद कान्चिकुन तला-टोके इंवल जागतगा सोत्तोर. यूदुल्कना बासते इदेन, «गोल्गोत» इंतरे. 18 अगा नड्डुम्ना मोद्नगा येसुन मोलने पासि टाडि कीतेर. येसुन तिना बग्ला वोरोन अनि डेमा बग्ला वोरोन मोद्नगा मोलने पासि टाडि

14 मत्ता 27:62; योहा 19:5
15 लूका 23:18
17 लूका 14:27; 23:26,33
19 मत्ता 27:37;
मार 15:26; लूका 23:38
23 मत्ता 27:35;
मार 15:24; लूका 23:34
24 कीर्ता 22:18

कीतेर. 19 अस्के पिलातु, “नजरेत्नोर येसु यूदुल्कनोर राजल आंदुर” इन्जेर चेकतगा* लिहि कियुसि, येसुन टाडि कीसि मंवल मोद्नगा पायुस्तोर. 20 येसुन मोद्नगा टाडि कीता जागा नगुडुन करुम मत्ता. अद पाटितगा हेब्रि, लाटिन अनि ग्रीकु बासने* लिहि कियुस्ता काड्कि, सड्दुन साटि वातुर वेलेटिर यूदुल्क वाचि किया पतेंर. 21 अस्के डगुक कटोडलिर, “यूदुल्कनोर राजल आयो बति, ‘नना यूदुल्कनोर राजना इत्तोर’ इन्जि लिहि कियुसट” इन्जेर पिलातुनगा सोन्जि वेहतेर. 22 अस्के पिलातु, “लिहि कियुस्तोन अगा, लिहि कियुस्तोन अहने मनि” इन्जेर इत्तोर.

23 येसुन सिपायिर मोद्नगा मोलने पाता पेजे, वोनड पाडुक वोरोन वोरोन उंदि ईसा वानल नालुड ईसड कीसि तूस्तेर. पोरोडा कमिसुन* गिर येत्तेर. अद कमिस कोट्क्वने लाम मत्ता. 24 ते सिपायिर, “इदेन सरुस्वट. बोना पोरोल पेसितेके वोरे येतना” इन्जेर चिटिड वाड्तेर. “वूर नावड कण्डिन ईसड कीसि तूसि, नावा कमिसुन येत्ले, चिटिड वाटंतरे” इन्जेर दर्मा-ग्रंत्नगा लिहि कीता वचन पूरि मायलेने, इहिन जगर्ता. अदेन साटिने सिपायिर इहिन कीतेर.

* 19:13 यूदुल्क हेब्रि अनि अरमिक बासड वड्कुंदिर. * 19:19 बदे तप कीतोर वोर साण्डे मातेके, वोर उंदि मोद कान्चि वोया लागर. अस्के वोन मुने वोर बतल तप कीतोर अदेना सूचना लिहि कीसि मंदंता. अद वाचि कीतुर वोन बततुन साटि मोद्नगा मोलने टाडि कीसि परन येत्वलिर मंतरे करि कीतेर. * 19:20 वेलेटिर यूदुल्क इव बासनल उंदितेर बासा वाचि किया पण्दिर. * 19:23 तोले ईतड लाम कमिसकुन कोट्क्वने तयर कीदिर.

25 येसुन मोलने पाता मोदुन करुम, येसुना अवल, वोना काकि, क्लोपना बाय्को मरियल अनि मग्दलेने नाट्ना मरियल निल्सि मत्तड. 26 येसु तंवा अवल अनि तंवोर लाङ्गनोर सिस्स्यल करुम निल्सि मंवल सूड्सि, “बेये इचुला! नीवोर मरि” इन्जेर वेहतोर. 27 अनि चोर सिस्स्यनेके सूड्सि, “इचुला! नीवा अवल” इन्जेर वेहतोर. अद गट्कतल तान तंवा रोन वोसि कासा अवन दात सूड्तोर.

येसु तंवा परन सुटि किय्वल

(मत्तयि 27:45-56; मार्क 15:33-41; लूका 23:44-49)

28 अद आता पेजे, तना वाता काम सम्दो मार्ता इन्जेर करि कीसि, दर्मा-ग्रन्तगा लिहि कीता अद जर्ले, “नाकुन वट्का वस्ता” इन्जेर येसु इत्तोर. 29 अगा पुलिता आङ्गुर रसा निह्चि उंदि बुड्ठि मत्ता. ते वूर तान्गा दूदि नह्चि, हिस्सोप मरता कांदतगा तटुस्तेर अनि येसुना तोड्दगा अंदुस्तेर. 30 अस्के येसु, अद रसता सवद सूड्सि, “नना वाता काम मह्तोन” इन्जेर तला वरुसि, तंवा परन सुटि कीतोर.

31 अद पस्का सड्दा तयारि किय्वल दिवोस आंद. दुस्रो नेटि, बेय नेकिता आरम्ना दिवोस* मत्ता काङ्कि, अव मेंदोल्लक मोदकुन पोरो टाडे मासि मंवल यूदुलकुन इस्टम सेले. अदेन साटि, “वूरड काल्क उरुसि,* अव मेंदोलकुन बूड रेहुसा” इन्जेर पिलातुन पूसि कीतेर. 32 ते सिपायिर वासि, येसुन बरोबर मोदक्नगा टाडि कीसि मंवलिर इविरड्ते काल्क उरुस्तेर. 33 बति वूर येसुनगा

25 मत्ता 27:55-56; मार 15:40-41; लूका 23:49
26 योहा 2:4; 13:23; 21:7
27 मत्ता 12:48-50; योहा 16:32; 1तिमो 5:2-4
28 कीर्ता 22:15; 69:21; लूका 9:31; 18:31; 22:37; योहा 13:1; 18:4; 19:24,30; अपो 13:29
29 बहिर 12:22; इसोब 19:18; मत्ता 27:48; मार 15:36; लूका 23:36
30 कीर्ता 22:15; येसा 53:10,12; दानि 9:24; मत्ता 3:15; 20:28; 27:50; मार 15:37; लूका 23:46; योहा 4:34; 10:11,18; 17:4; 19:28; रोमा 10:4; पिलिपि 2:8; कोलसि 2:14-17; हेब्रि 2:14-15; 9:11-14, 22-10:14; 12:2
31 मार 15:42; योहा 19:14,42
32 योहा 19:18
34 येहेज 36:25; जेकर्या 12:10; 13:1; 1योहा 5:6, 8; उज्जगिरि 7:14
35 योहा 15:27; 21:24; 1योहा 1:1-3

वासि, अदेन मुनेने चोर सासि मत्ता सूड्सि, वोनड काल्क उरुस्मकि. 34 बति वूर्गटल चोरोर सिपायि येसुना डोकतुन गोर्कते कोट्तोर. येंटने नेतुर अरिक येर पोड्ता. 35 मिरट गिर बरोसा इरनल, इद सूड्तोर चोर गवा वेहतोर. वोना गवा करल आंद. चोर सतेम वेहचेर मंतोर इन्जेर वोन टावा. 36-37 “वोनड बोकनल उंदि बोका गिर उन्गोड” अनि उंडे उंदि जागा, “वोन कोट्तुर वूर वोन बाज सूडंतोर” इन्जेर दर्मा-ग्रन्तगा लिहि कीसि मत्तड अव, गोस्टिड पूरे मायलेने इहिन जर्ता.

येसुना कूरदुन नारिता बंडता बुयरितगा इर्वल

(मत्तयि 27:57-61; मार्क 15:42-47; लूका 23:50-56)

38 अरिमतया चहर्तोर योसेप इंवल यूदुल्लकना वेरेते, येसुना बक्ति मक्किडे कींदुर. बति इंके पिलातुनगा सोन्जि, “येसुना कूरदुन वोया सीम” इन्जेर पूसि कीतोर. ते पिलातु वोसा काङ्कि, येसुना कूरदुन चोतोर. 39 वेर योसेपुन सडा उंदि दिया रात्ने येसुनगा वासि, बेटे मायवल निकोदेम गिर मत्तोर. निकोदेम तंवा सडा लग-बग तीसा सियुड (35) किलोड

* 19:31 आरम्ना दिवोस: यूदुल्लकना आरम्ना दिवोस सुकुर वार पोद्रेकनल सुरु आंता अनि संवर पोद्रेक मारंता. ते वूरा नेकितुन पियिस अद दिवोसगा बोनय कूर माति किय्वक्ने बहिर मंवा. अदेन साटि अद काम वेय्ने किय्वल मत्ता.

* 19:31 मोदुनगा मोलने पासि टाडे मासि मंवल तंवड कालकुन अह्चि नेस्का परंतोर. बति बस्केते वोनड काल्क उरुसंतोर, अस्के नेस्का वाय्वा काङ्कि, वेय्ने परन सुटि कींतोर.

बोलम अनि अगर इंवलिक गमा गमा गाडि सियवलिक चीजक कूरदुन सोक्ले तत्तोर. ⁴⁰ इव चीजकुन वूर इविर आसि, यूदुल्कना नेकि तीर येसुना कूरदुन सोक्तेर अनि अद कूरदुन बारिता पूना कादि कपिडे गूडि कीतेर. ⁴¹ येसुन मोद्नगा मोलने पासि टाडि कीता जागतगा उंदि वाडि मत्ता. अगा उंदि नार्युसीता बंडता पूना वीचना बुयरि मत्ता. अस्के वेरि, अदेनगा बदे कूरदुन इर्मकि. ⁴² अद नेटि यूदुल्कना पस्का सड्दा तयारि कियवल मत्ता काड्कि, लह्कि वर्सि येसुना कूरदुन अद करुम मंवल बुयरितगन इर्तेर.*

येसु सासि-नेंङवल

(मत्तयि 28:1-10; मार्क 16:1-8; लूका 24:1-12)

20 वारम्ना मोदोडा दिवोस आय्त्वरतुन नेटि सक्रे बय बय आनेकेन मग्दलेने नाट्ना मरियल येसुना कूर इर्ता बुयरितगा सोत्ता. ते अद बुयरितुन अड्डुम इर्ता बंडा कूडुसि दिस्ता. ² अदेन साटि, अद मरियल, सीमोन-पेतुरतगा अनि येसु लाड कियवल उंडे वोरोर सिस्यनगा विच्चेर सोन्जि, “पर्बुना कूरदुन अद वीचना बुयरितल बूरेय वोसि, बगा इर्तेरिय माकुन टावा सेले” इन्जेर वेहता. ³ ते पेतुरु अनि वोन सडा मंवल सिस्यल बुयरितगा सूड्ले पेसितेर. ⁴ वूर इविर मीरे मासि विच्चेर मनेके, वोर सिस्यल पेतुरतुन तेर मुने विच्चेर सोन्जि, वीचना बुयरितगा येव्तोर. ⁵ अनि बहिडले वरिसि सूड्तोर. ते अगा सिरिप कूरदुन गूडि कीतड कण्डिडे

40 योहा 11:44
41 मत्ता 27:60;
लूका 23:53
42 योहा 19:14,31
1 मत्ता 27:60,64-28:10;
मार 15:46;16:1-5,
9; लूका 24:1-10;
योहा 19:25;20:18-19,26
2 योहा 13:23;20:13
3 लूका 24:12
5 योहा 19:40
9 कीर्ता 16:10; येसा 25:8;
26:19;53:10-12
13 योहा 20:15
14 मत्ता 28:9; मार 16:9;
लूका 24:16; योहा 21:4

वोन दिस्तड. बति वोर रोपो नेङ्मकि. ⁶⁻⁷ अस्केन सीमोन-पेतुरु अगा येव्सि, रोपो वीचना बुयरितगा नेङ्तोर. कूरदुन गूडि कीतड कण्डिड अगा मत्तड. येसुना तलतुन गूडि कीता कण्डि गडि कीसि, मेय्तड कण्डिनल अलदि मंवल सूड्तोर. ⁸ अस्के वीचनगा मोदोल येव्तोर वोर सिस्यल रोपो नेङ्सि, सूड्सि बरोसा कीतोर. ⁹ अस्के गिर, “किरिस्तु सासि तप्वक नेंडंतोर” इन्जेर दर्मा-ग्रंत्नगा मंवल गोस्टि वूरकुन अर्तम आय्लेके मत्ता. ¹⁰ अस्के वूर इविर मल्सि, तम्बुर्गा सोक्तेर.

येसु मग्दलेने नाट्ना मरियन दिस्वल

(मार्क 16:9-11)

¹¹ बति मग्दलेने नाट्ना मरियल बुयरितुन बहिर निल्सि आड्सेर मत्ता. अहन आड्सेर बहिडले वरिसि सूड्ता. ¹² अस्के बेय दब्रलिक कण्डिड पोंड्तुर इविर बगवंतनुर दूतलिर दिस्तेर. वूर येसुना कूर मत्ता अद जागतगा तलवड्डा वोरोर अनि काल्वडा वोरोर उच्चि मत्तेर. ¹³ वूर, “बायि! बारि आडंति?” इन्जेर तान पूसि कीतेर. ते अद, “पर्बुना कूरदुन बुयरितल बूरेय वोसि, बगा इर्तेरियो नाकुन टावा सेले” इन्जेर मरियल वेहता. ¹⁴ अहन वेह्चि, पेजे तिरिता. अस्के येसु निल्सि मंवल सूड्ता बति, वोरे येसु

* **19:42** यूदुल्कना आरम्ना दिवोस सुकुर वार पोद्रेकनल सुरु आंता अनि संवर पोद्रेक मारंता. ते वूरा नेकितुन पिय्सि अद दिवोसगा बोनय कूर माति कियवक्ने बहिर मंवा. अदेन साटि अद काम वेय्ने कियवल मत्ता.

इन्जेर वोड्के माय्मकि. ¹⁵ अस्के येसु, “बायि बारि आडंति? अनि बोन साटि महक्सेर मंति?” इन्जेर पूसि कीतोर. ते मरियल, वोन वाडितगा मंवल गडियल इन्जेर सम्जे मासि, “दादा! निमे पर्बुना कूरदुन वोसि मंक्किते, बगा इर्तियो वेहा. नना सोन्जि कूरदुन वोंतोन” इन्जेर पूसि कीता. ¹⁶ ते येसु, “मरिया!” इन्जेर तान केय्तोर. अस्के मरियल वोन बाजुन मल्लिस हेब्रि बासते, “रबुनि!” इन्जेर केय्ता. «बोदा गुरु» इन्जेर इदेना अर्तम. ¹⁷ येसु तान सडा, “नना पोरो बाबोनगा सोंदा लागर. नाकुन पियिसि मन्मा. बति ना तमुक्नगा सोन्जि, ‘ना बाबोये मी बाबो आंदुर. ना बगवंतले मी बगवंतल आंदुर. पोरो बगवंतनगा नना सोन्जेर मंतोन’ इन्जेर वूरकुन वेहा” इन्जि तान वेहतोर. ¹⁸ ते मग्दलेने नाट्ना मरियल सिस्यलिर्गा सोन्जि, “नना पर्बुन सूड्तोन. पर्बु मीकुन इव गोस्टिड वेहा इत्तोर” इन्जेर सिस्यलिरकुन वेहता.

¹⁹ अंटिट्के* पोद्रेक सिस्यलिर यूदुल्कनुर अदिकारिरकुन वेरिसि, तमो मीरे मासि मत्ता रोटड कावक केह्चि, गोल्स वाट्सि रोपो मत्तेर. अस्के येसु वूर नडुम पावे मासि, “मीकुन सांति वायि” इन्जेर वेहतोर. ²⁰ अहन वेहता पेजे, तंवड केयकुन अनि डोकतुन तोहतोर. ते वूर सिस्यलिर पर्बुन वोड्कि पियिसि, वेले आनंद येत्तेर. ²¹ अस्के येसु उंडे उंदि जोका, “मीकुन सांति वायि! बाबो नाकुन दुनियतगा रोहता तीर, नना गिर मीकुन दुनियते रोहंतोन” इन्जेर सिस्यलिरकुन वेहतोर. ²² इहिन वेह्चि, “पवित्रा आत्मा येतट” इन्जेर वूर पोरो हूकुर उहत्तोर.

¹⁵ मत्ता 28:5; मार 16:6; योहा 1:38; 18:7; 20:13
¹⁶ योहा 10:3
¹⁷ योहा 16:28; 17:11; गलति 3:26; 4:6-7; एपेसि 4:8-10; हेब्रि 2:11-13; 1पेतु 1:3
¹⁸ लूका 24:10
¹⁹ लूका 24:36-49; योहा 7:13; 14:27; 20:21, 26; 1कोरा 15:5; एपेसि 2:14
²⁰ योहा 16:22; 20:27; 1योहा 1:1
²¹ मत्ता 10:40; 28:18-20; मार 16:15-18; लूका 24:47-49; योहा 3:17; 13:20; 17:18-19; अपो 1:8
²² पुट 2:7; योबु 33:4; कीर्ता 33:6; येहेज 37:9; अपो 2:38; 8:15
²³ मत्ता 16:19; 18:18; मार 2:5-10; अपो 10:43; 13:38-39; 2कोरा 2:6-10
²⁴ योहा 11:16
²⁵ मार 16:11; योहा 6:30
²⁶ योहा 20:19
²⁷ लूका 24:40; योहा 20:25; 1योहा 1:1-2
²⁸ येसा 7:14; 9:6; 25:9; मत्ता 14:33; योहा 1:1; 5:23; अपो 7:59-60; 1तिमो 3:16; उजगिरि 5:9-14
²⁹ लूका 1:45; योहा 4:48; 20:8; 2कोरा 5:7; हेब्रि 11:1, 27, 39; 1पेतु 1:8

²³ अनि “मिरट बोनड पाप्के मापि कींतिटो, वूरकुन मापि पुटंता. बोनड पाप्के मापि किख्विटो, वूरकुन मापि पुटो” इन्जेर वेहतोर.

येसु तोमन दिस्वल

(मत्तयि 28:16-20; मार्क 16:14-18; लूका 24:36-49)

²⁴ येसु वासि मत्तोर अस्के, बारा जन्क सिस्यलिर्गटल येमल इंवल तोमल सेले मत्तोर. ²⁵ अदेन साटि सिस्यलिर, “ममोट पर्बुन सूड्तोम!” इन्जेर तोमन वेहतेर. बति तोमल, “नना कुद पर्बुनड केय्कनगा मोलने पातड अव गद्दिन सूड्सि, अवेनगा बोटने इटा बीगर अनि गोर्कते कोट्ता डोकतगा केय इरा बीगर, नना नंमोन इत्तेके नंमोन” इन्जेर इत्तोर.

²⁶ अहन इन्जि आट रोज्क आता पेजे, तोमल अनि मेय्तुर सिस्यलिर उंदि रोन कावड केह्चि, गोल्च वाट्सि मत्तेर. तेर बति, येसु वूर्गा पावे मातोर. अनि “मीकुन सांति वायि!” इन्जेर इत्तोर. ²⁷ अहन इत्ता पेजे तोमन, “नीवड बोटने ना केयकुन इट्सि सूडा. अनि नीवा केय चह्चि, ना डोकतगा इर्सि, बरोसा सेलोर वोन मोडि आय्क्ने, बरोसा वालेनि आसि मन” इन्जेर वेहतोर. ²⁸ अस्के तोमल, “हो, ना बगवंता! ना पर्बु!” इन्जेर येसुन जवब सीतोर. ²⁹ ते येसु, “निमे नाकुन सूड्सि बरोसा कीति. सूड्क्ने बरोसा

* **20:19** यूदा दर्मता नेकितुन पियिसि, सनिवारतुन आरम्ना दिवोस इंतोर. अद वारमुन अद सनिवार आक्रिता दिवोस. आय्क्नेर पूना वारम्ना मोदोडा दिया आंता.

किय्वलिरकुन वेले आसिर्वाद्क पुटंतड”
इन्जेर तोमन वेहतोर.

इद पुस्तकना बाव

³⁰ इवे आय्वा, येसु सिस्यलिर मुने दुस्रोक वेले मय्मतड काम्क कीतोर. अवेन इद पुस्तकनगा लिहि किय्मकि.
³¹ बति येसुये, बचि किय्वल किरिस्तु* अनि चोरे बगवंतनोर मरि आंदुर इन्जि नम्किट्ते, बस्केट पिस्वल जिन्गनि मीकुन पुटना इन्जेरेन, इव गोस्टिड लिहि किय्वल जर्ता.

येसु येड्विर सिस्यलिरकुन दिस्वल

21 अद आता पेजे, येसु उंडे उंदि जोका गलिलया सम्दुर्ता* डर्डितगा सिस्यलिरकुन इद तरिकते दिस्तोर: ²सीमोन-पेतुरु, येमल इंवल तोमल, गलिलया येरियता काना चहर्तोर नतनियेल, जेबेदयिनुर मर्क अनि येसुनुर सिस्यलिर्गटल उंडे इविर मीरे मासि मत्तेर.
³ अस्के सीमोन-पेतुरु, “नना मीन्क पिय्ले दांतोन” इन्जेर वूरकुन वेहतोर. ते वूर, “ममोट गिर नी सडा वांतोम” इन्जेर इत्तेर. अनि सोन्जि रूकतगा उद्तेर बति, अद रातुन वूर बतडे पिय्मकि.

⁴ पोड्द पेसिनेके, येसु डर्डिते निल्सि मत्तोर बति, वूर सिस्यलिर वोन वोड्के माय्मकि. ⁵ अस्के येसु, “दादलिर्निट! तिले मीन्क पिय्तिट कि?” इन्जेर पूसि कीतोर. ते वूर “पिय्मकि” इन्जेर वेहतेर.
⁶ ते येसु, “रूकता तिना बगला मीवा जार वाटट. अस्के मीन्क अरंतड” इन्जेर

30 योहा 21:25
31 कीर्ता 2:7,12;
मत्ता 4:3;16:16;27:54;
मार 16:16; लूका 1:4;
24:47; योहा 1:49;
3:15-16,18,36;
5:24,39-40;6:40;
9:35-38;10:10;19:35;
20:28; अपो 3:16;
8:36;9:20;10:43;
13:38-39; रोमा 1:3-4;
1योहा 2:23-25;4:15;
5:1,10-13,20; 2योहा 9
1 योहा 6:1
2 मत्ता 4:21-22
3 मत्ता 4:18-20; लूका 5:5
4 योहा 20:14
5 कीर्ता 37:3;
पिलिपि 4:11-13,19
6 लूका 5:4-7;
योहा 2:5; अपो 2:41
7 योहा 13:23
12 अपो 10:41
13 योहा 21:9
14 योहा 20:19,26

वेहतोर. ते चोर वेहता तीर जार वाड्तेर. अस्के बेय वेले मीन्क अर्तड. ते अद जारदुन रूकत पोरो तहा पर्मकि. ⁷ अस्के येसु लाड किय्वल सिस्यल, “चोर पर्बु आंदुर!” इन्जेर पेतुरतुन वेहतोर. ते अद गोस्टि केन्जता बरोबर, चोर डूङ्कोला मत्ता काड्कि, आड्डे केर्तोर अनि डर्डिते सोंले सम्दुरतगा डेय्तोर. ⁸ मेय्तुर सिस्यलिर डर्डितल रंड नुह्क (200) कूटड लड मत्ता काड्कि, मीन्क अर्सि मंवल जार ऊम्सेर अदे रूकते वातेर.

⁹ रूका डर्डिते येव्ता पेजे, वूर रेय्तेर. अस्के वूरकुन इचुड सारिड अनि गोकन पोरो वाट्सि मंवलिक मीन्क दिस्तड.
¹⁰ अस्के येसु, “मिरट इंके पिय्तड मीन्कनगटल इचुड पिय्सि वरट” इन्जेर इत्तोर. ¹¹ ते सीमोन-पेतुरु रूकतगा सोन्जि, नोडे पिय्सि येतल जारदुन डर्डिते ऊम्तोर. अद जार नूटा पनस मूंद (153) डगुक मीन्कने निन्चि मत्ता. तेर बति अद जार सर्मकि. ¹² अस्के येसु, “वासि तिंट!” इन्जेर सिस्यलिरकुन केय्तोर. ते चोर पर्बु इन्जि करे माता काड्कि, «निमे बोनि आंदि?» इन्जेर बोरे वोन पूसि किय्मकि.
¹³ ते येसु सारिड अनि मीन्क वूरकुन तूसि सीतोर. ¹⁴ येसु सासि-नेंङ्ता पेजे सिस्यलिरकुन दिस्वल इद मूडवा जोका आंद.

* **20:31** बचि किय्वल किरिस्तु: हेब्रि बासते मेसयल इंतोर. इदेना अर्तम पर्जतुन बचि किय्ले, बगवंतल नेमि कीसि, सारि किय्वल राजल. वेन साटि यूदुल्क सूड्सेर मत्तेर. * **21:1** तिबेरिया सम्दुर इन्जेर गिर केयंतोर.

पेतुर्ता बहके माता बरोसतुन येसु सुद्रि किय्वल

¹⁵ वूरा तिंवल आता पेजे येसु, “योहंतोर मरि सीमोन! वीर्गटल तेर अदिक नाकुन पेर्मा कींति कि?” इन्जेर सीमोन-पेतुरतुन पूसि कीतोर. ते “हो पर्बु! नना पेर्मा कींतोन इन्जि नीकुन टावये” इन्जेर पेतुरु इत्तोर. ते येसु, “ना गोरे पिलना चोकोट-वायुट सूडा” इन्जेर वेहतोर. ¹⁶ उंडे उंदि जोका येसु, “योहंतोर मरि सीमोन! नाकुन करल पेर्मा कींति कि?” इन्जेर पूसि कीतोर. ते, “हो पर्बु! नना पेर्मा कींतोन इन्जि नीकुन टावये” इन्जेर पेतुरु इत्तोर. ते येसु, “ना गोरेना चोकोट-वायुट सूडा” इन्जेर वेहतोर. ¹⁷ मूडवा जोका येसु, “योहंतोर मरि सीमोन! नाकुन करल पेर्मा कींति कि?” इन्जेर पूसि कीतोर. «नाकुन पेर्मा कींति कि?» इन्जेर मूडवा जोका पूसि कीता काङ्कि, पेतुरु दुक्सते, “हो पर्बु! मीकुन सम्दि टावये. नना नीकुन पेर्मा कींतोन इन्जेर गिर टावये” इन्जेर इत्तोर. ते येसु, “ना गोरेना चोकोट-वायुट सूडा” इन्जेर पेतुरतुन वेहतोर. ¹⁸ अनि “इद सतेम आंद. डियोनि मनेके नीवा निमे नडि आत्रि कीसि, नीकुन पसंद वाता जागतगा दांति. बति बुडियनि आता पेजे, निमे केय्क चह्चि मनेके, उंडे वोरोर नीकुन दोह्चि, पसंद सेले अद जागते वींतोर” इन्जेर येसु वेहतोर. ¹⁹ पेतुरु बातल मरन आसि,

15 येसा 40:11;
मार 14:29; लूका 12:32;
22:32; योहा 8:42;
14:15-24; 16:27; 21:7;
अपो 20:28; रोमा 14:1;
15:1; 1कोरा 3:1-3;
8:11; 16:21-22;
2कोरा 5:14-15;
गलति 5:6; एपेसि 4:14;
6:24; 1तिमो 4:15-16;
हेब्रि 4:13; 12:12-13;
13:20; 1पेतु 1:8; 2:2,
25; 5:1-4; 1योहा 4:19;
5:1; उजगिरि 2:23
16 अपो 20:28;
1पेतु 2:25; 5:2
17 मार 14:72;
योहा 13:38;
16:30; 21:15-16
18 योहा 13:36
19 मत्ता 10:38;
योहा 21:22; 2पेतु 1:14
20 योहा 20:2; 21:7
21 मत्ता 24:3-4;
अपो 1:6-7
22 1कोरा 4:5;
उजगिरि 2:25
24 योहा 15:27; 19:35
25 योबु 26:14;
कीर्ता 40:5; 71:15;
योहा 20:30-31;
अपो 10:38;
20:35; हेब्रि 11:32

बगवंतन मय्मा तरंतोर इंवल तोहले, येसु इहिन वेहतोर. अहन वेहता पेजे, “ना बक्ति पिय्सि ताका” इन्जेर इत्तोर.

²⁰ पस्का सड्दा जेवुन कीनेके, पर्बुनगा उंडे इचुर करुम उर्नो मासेर, «पर्बु! वोर बोर आंदुर?» इन्जेर पूसि कीतोर वोर, येसु लाड किय्वल सिस्यल, तम्वा पेजेय वासेर पेतुरतुन दिस्तोर. ²¹ ते वोन सूड्सि पेतुरु, “पर्बु! वेन बतल जर्गता?” इन्जेर येसुन पूसि कीतोर. ²² ते येसु, “नना उंदुंदि जोका वानल वेरि, वोर मंवल नाकुन पसंद मत्तेके, वोन बारेते नीक बतल आयि. सिरिप निमे ना बक्ति पिय्सि ताका” इन्जेर पेतुरतुन वेहतोर. ²³ अदेन हिंदल, वोर सिस्यना मरन आयो इंवल गोस्टि बक्तलिर नडुम कप्ता. बति येसु लाड किय्वल सिस्यन बारेते, अहन वेह्मकि. सिरिप, “नना उंदुंदि जोका वानल वेरि, वोर मंवल नाकुन पसंद मत्तेके, वोन बारेते नीक बतल आयि” इन्जेर वेहतोर.

आक्रिता गोस्टि

²⁴ येसु लाड किय्वल वेर सिस्यले इव गट्नन सूड्सि, गवा वेहले, इव सम्दोन लिहि कीतोर. वेना गवा सतेम इन्जेर माकुन टावा. ²⁵ येसु बोमित पोरो कीतड काम्क उंडे वेले मंतड. अवेनल हर उंदितुन पोडि कीसि लिहि कीतेके, अव पुस्तकुन इर्ले, इद दुनियता जागा येवो इन्जेर नना सोन्च कींतोन.